

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ «СВІТОЧ ПРІДНІПРОВ'Я»

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2014 рік

№ 11 (280)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

**РАБІВ ДО РАЮ НЕ ПУСКАЮТЬ,
або коли закінчиться ця **війна?****

-ЗМІСТ-

Конкурс дизайнерів «Модний Етно Сезон»; Вірш про Майдан - 1 стор.

«Я не боявся їхати в Україну, бо саме тут іде боротьба за свободу та демократію цілого світу», - Льюса; Школярі Дніпропетровщини відправили українським бійцям на передову понад тисячі листів-оберегів і ляльок-мотанок - 2 стор.

У Дніпропетровську відбулася обласна науково-практична конференція з питань сталого розвитку; У Дніпродзержинську школярі створили стіну пам'яті загиблим воїнам АТО - 3 стор.

На Дніпропетровщині визначили 10 кращих представників вишів; Придбай книгу - врятуй бійця! - 4 стор.

Верховенство права як основа громадянського суспільства - 5 стор.

Йосиф і його брати - 6 стор.

У Національному університеті «Львівська політехніка» пройшов представницький українсько-польський Форум ректорів технічних університетів - 7 стор.

«Акваріуму» ДНУ і його старожилам-піраніям виповнилося 29 років - 8 стор.

«Дніпровська орбіта» у пошуках нових перспектив космічної галузі - 9 стор.

Молоді вчені Дніпропетровщини встановили рекорд України у номінації «Наука і технології»; Дніпропетровська санаторна школа-інтернат №4 відзначає 55 років від дня заснування; «Локальну політику» вивчатимуть в ДНУ держслужбовці - 10 стор.

Добрі справи волонтерів: бійці не стримували сліз радості - 11 стор.

Кожній ролі - шматочок серця - 12 стор.

Нова система професійної освіти не вимагатиме закриття навчальних закладів, лише їх реорганізація, - Демчик; У видавничстві журналу «Бористен» перевидано книгу про історію Української Церкви - 13 стор.

Бізнес лише тоді ефективний, коли він соціально відповідальний - 14 стор.

Дзвени, рідна мово, на всі сторони світу! - 15 стор.

Науково-консультаційний автотранспортний центр Національного гірничого університету створює автомобілі майбутнього - 16 стор.

Рабів до раю не пускають - 17 стор.

Щасливий квиток Василя Петровича - 18 стор.

«Ювіляру на згадку» - 22 стор.

«Наші переклади» - 23 стор.

Розповідний стиль Кляриси Ліспектор - 24 стор.

Розстріляний символ українського народу - 26 стор.

Найбагатшими людьми Росії виявилися євреї і українці - 28 стор.

Іван-побиван - 29 стор.

Життєві символи українського народу - 30 стор.

Правдивий син свого народу - 31 стор.

Зникли музеї у Дніпропетровську - 32 стор.

«З листів до редакції» - 34 стор.

«Відкриття охоти» О.Вишня - 35 стор.

Конкурс дизайнерів «Модний Етно Сезон»

Дніпропетровська обласна державна адміністрація виступила з ініціативою проведення 21 грудня конкурсу для молодих дизайнерів міста Дніпропетровська та області. Цим конкурсом Дніпропетровська ОДА, спільно з Молодіжною прес-службою Дніпропетровської облдержадміністрації, Дніпропетровською обласною молодіжною адміністрацією та Молодіжним центром Дніпропетровщини, хочуть підтримати не тільки модельєрів Дніпропетровської області, відкрити нові імена в сфері моди та дизайну, сприяти розвитку модної індустрії та легкої промисловості регіону, а також провести благодійну акцію з продажу одягу учасників конкурсу, виручені кошти від якої підуть на підтримку поранених і бійців, які перебувають в зоні АТО. Дане шоу прагне створити абсолютно нові зразки і представити сучасну інтерпретацію народного одягу через призму модних тенденцій, форм і матеріалів. Організатори хочуть замінити вишиванки сучасним одягом, який буде не менш патріотичним, але одночасно зручним, якісним і модним, поєднуючи тенденції та українські етно-мотиви, полоняць своєю загадковістю і самотністю. «Ми хочемо змінити думку про південно-східний регіон, вести моду на абсолютно новий етно-стиль в одязі, і дати шанс творчим людям проявити себе, і втілити свої мрії в реальність», - зазначає організатор проекту «Модний Етно Сезон», начальник управління споживчого ринку їстівної і переробної промисловості Департаменту агропромислового комплексу Дніпропетровської ОДА Маргарита Зотова.

До участі запрошуються всі, поза вікових та інших обмежень, хто відчуває в собі сили і бажання заявити про свій талант і показати, що національні етно-мотиви можуть проявлятися не тільки в вишиванці і шароварах, а й втілюватися в повсякденному, модному і сучасному одязі. За результатами відбору, 10 учасників вийдуть у фінал конкурсу, який відбудеться 21 грудня, де вживу продемонструють елементи одягу з колекцій: весна, літо, осінь, зима і вечірній наряди в національному стилі і поборються за призи від організаторів та партнерів проекту.

Ексклюзивний репортаж про фінал конкурсу читайте в грудневому номері «Бористену»

Вірш про Майдан

У сутінках волі
Мільйони
Щойнонароджених
Постгеноцидна нація
Мутація
Окупація
Спецоперація
Кров на долонях та скронях

Немовлят
Що раптом стають героями
Без героїну
Горе тим
Не зрозуміли
Що це море
Що це світло

Ірина Мазуренко

УКРАЇНО, ти моя молитва...

Василь Симоненко

З
Б
І
Р
Н
И
К

ЯК ТИ ЛЮБИШ УКРАЇНУ?

— Як ти любиш Україну, Мій маленький друже?
— Нашу рідну Україну
Люблю дуже, дуже!

— З Україною нікого
В світі не боюся.
І щоранку я до Бога
За неї молюся.

Щоб була щаслива, дуже,
Щоб була багата.
Я люблю її так дуже,
Як маму і тата.

О. Лупій

«БОРИСТЕН» — літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
ІВАНЕНКО Валентин Васильович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
СВІПЛЕНКО Сергій Іванович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
ШВИДЬКО Ганна Кирилівна — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
УДОД Олександр Андрійович — Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.
ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович — Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
ШЕПЕЛСВ Максиміліан Альбертович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович — Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ГНАТЕНКО Петро Іванович — Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна — Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
СТЕПОВИК Дмитро Власович — Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
ГРИЦА Софія Йосипівна — Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
НАЙДЕН Олександр Семенович — Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
КИТОВА Світлана Андріївна — Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
ШЕИКО Василь Миколайович — Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
КУЦ Ірина — коректор.

Представництва редакції:
у Києві: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
у США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL, 33967 USA.
з редакційних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
в Канаді: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T 3K8, Canada;
у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
у Бразилії: Wira SELANSKI, Rua General Glécério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;
у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia — 3046 T. & Fax: 03.93061997;
у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
у Польщі: Jurii Hawryluk, skr. pocz. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska;
Кольпартер на США та Мексику: Parion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журналі. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.
Адреса: журналу «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна
Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.
E-mail: fidelsukhonis@gmail.com
Наша веб-сторінка: www.borysten.com

Читайте нас на facebook за адресою: <https://www.facebook.com/borysteninfo>
Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР Рік видання двадцять третій.

ЗАСНОВНИК: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу «Бористен». Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. **ВИДАВЦІ:** Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу «Бористен», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології.
Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Формат 60/84/8, друк офсетний.
Умов друк. арк. 4,65. Тираж 1500.
Друк ФОП Кругляк І.С. Свідоцтво ДП № 160-р від 16.05.2013

«Я не боявся їхати в Україну, бо саме тут іде боротьба за свободу та демократію цілого світу», – Льоса

Про це латиноамериканський письменник Маріо Варґас Льюса заявив під час брифінгу в університеті імені Альфреда Нобеля. Письменник вперше приїхав в Україну саме на запрошення цього вишу. У рамках свого візиту до Дніпропетровщини Льюса прочитав лекцію для студентів і школярів області, а також здобув звання почесного професора Дніпропетровського вишу.

«Я жив у країнах, де військова диктатура згубила понад 70 тис. людей. Мені не страшно було приїхати до вас в Україну. Навпаки, вона надихнула мене. Бо зараз тут відбувається справжня боротьба за свободу, за становлення та розвиток демократії. І результат цієї боротьби стосуватиметься не лише Європи, а й усього світу», – повідомив лауреат Нобелівської премії Маріо Варґас Льюса.

Перуанський постмодерніст також зазначив, що бачить в українських подіях останнього року справжній політичний феномен. Льюса зізнався, що саме це врешті й переконало його прийняти запрошення Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

«Ми не можемо втратити демократію в Україні. Вона стоїть на сторожі вікових цінностей Європи. Зараз увесь світ солідарний з Україною», – додав Льюса.

Маріо Варґасу Льюсі присвоїли також звання почесного професора університету імені Альфреда Нобеля. Прозаїк отримав усі необхідні атрибути – почесний диплом і мантію. Таке звання дозволяє Льюсі повернутися до України та почитати викладати в університеті у будь-який час.

Інф. ДОН ДОДА

Школярі Дніпропетровщини відправили українським бійцям на передову понад тисячі листів-оберегів і ляльок-мотанок

До зони АТО через волонтерів діти передали також свої малюнки, листівки, різноманітні поробки з бісеру та в'язання. Для солдат української армії учні власноруч виготовили і ватно-марлеві пов'язки. За словами школярів, про необхідність таких медичних матеріалів їх повідомили у одному з військових шпиталів.

До створення поробок приєдналися понад 300 школярів. Учні, загалом, 29 шкіл області працювали разом – від молодших до старших класів.

Свої творчі задуми діти втілювали упродовж осінніх канікул. Додаткового тижня вихідних їм вистачило, щоб намалювати безліч плакатів, підібрати у листах слова вдячності та створити десятки унікальних ляльок-мотанок.

Учні навіть навчилися робити ватно-марлеві пов'язки. Медичні матеріали школярі виготовляли на прохання самих бійців АТО, які наразі перебувають у військовому шпиталі. Їх також передали волонтерам.

«На Дніпропетровщині волонтерський рух, мабуть один із найактивніших. Багато організацій та координаторів, завдяки яким ми можемо оперативно реагувати на потреби армії. Дитячі малюнки для солдатів ніби справжні талісмани. Щоразу, коли ми привозимо їх, бачимо найщиріші емоції», – розповідає волонтер Віктор Кузьменко.

Крім того, вихованці Кіровського дитячо-юнацького центру провели для шкільних волонтерських загонів майстер-класи. Діти демонстрували свою майстерність

у бісероплетінні, в'язанні, Петриківському розписі та вишивці стрічками.

Ще одну акцію допомоги бійцям української армії провели у Дніпропетровській школі №10.

Провести урок мужності для старшокласників сюди прийшли герої АТО – бійці батальйону «Дніпро-1» та Криворізької 17-ої танкової бригади.

Військові, що пройшли випробування боями під Маріуполем і в Песках закликали дітей любити й поважати не лише свою, а й усі інші країни і нації.

Інф. ДОН ДОДА

У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ ВІДБУЛАСЯ ОБЛАСНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ З ПИТАНЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

На базі Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відбулась обласна науково-практична конференція «Практика освіти для сталого розвитку на Дніпропетровщині: здобутки та труднощі».

У конференції прийняли участь директори, заступники директорів, педагоги області, які викладають курс за вибором «Уроки для сталого розвитку». Зважаючи на те, що у Дніпропетровській області найбільша кількість шкіл бере участь у проєкті зі сталого розвитку, то охочих приїхати на конференцію було понад сто тридцять осіб.

Конференція проходила в рамках міжнародного освітнього проєкту «Освіта для сталого розвитку в дії». Метою конференції стало обмінятися досвідом щодо практики впровадження курсу за вибором «Уроки для сталого розвитку» у навчальних закладах Дніпропетровської області, визначити основні проблеми та перспективи включення освіти для сталого розвитку у зміст навчально-виховної діяльності.

На пленарному засіданні виступили: обласний координатор проєкту «Освіта для сталого розвитку в дії» Висоцька Ольга Євгенівна, яка познайомила учасників з новими планами реалізації проєкту в області, а також директори та вчителі області – лауреати національного конкурсу «Школа сталого розвитку – 2014» НВК № 66, м. Дніпропетровськ, Криворізької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 32, Павлоградської ЗОШ № 12, НВК № 12, м. Дніпропетровськ, гімназії № 39, м. Дніпропетровськ, Криворізької ЗШ № 102, а також СЗШ № 58, м. Дніпропетровськ, Криворізького науково-технічного металургійного ліцею №81. Освітняни ділилися досвідом, показуючи, чого досягли, і як змінилися їхні навчальні заклади, коли приєдналися до проєкту. Завдяки подібним змінам не лише покращується якість освітнього процесу, але й відбувається економія природних ресурсів, зміна світогляду дітей, їхніх батьків і самих вчителів. Наприкінці пленарного засідання учасники виставки ярмарки отримали пам'ятні дипломи, також були нагороджені грамотами представники шкіл – активних учасниць проєкту.

Після невеличкої перерви відбулися: міні-семінар-практикум «Малювання коміксів в інтересах сталого розвитку» (провела тренер проєкту Карпань Ірина Семенівна); міні-семінар-презентація «Освіта дорослих для сталого розвитку. Стале домогосподарство» (прове-

ла Висоцька Ольга Євгенівна). Також пройшла дискусія щодо переваг та труднощів впровадження курсу «Уроки для сталого розвитку» у змісті навчально-виховної діяльності, під час якої обговорювалися труднощі у роботі з батьками із впровадження курсу, алгоритми реалізації наскрізного навчання з ОСР у школі, питання моніторингу щодо впливу впровадження курсу «Уроки для сталого розвитку» на життя шкільної громади і зміну світогляду учнів та вчителів, й особливості здійснення позакласної роботи з ОСР.

Наприкінці конференції була прийнята резолюція. Перед початком конференції у холі ДООППО була організована виставка-ярмарок педагогічних наборок вчителя «Уроків для сталого розвитку», де кафедра філософії випереджаючої освіти та управління інноваційною діяльністю, а також 12 шкіл області представили свої друковані матеріали, методичні розробки, дитячі проєкти, малюнки, іграшки, поробки в рамках викладання курсу за вибором «Уроки для сталого розвитку». Виставка ярмарок проходила в рамках благодійної акції «I love the army». На всі фінанси, зібрані завдяки ярмарку-виставці, були придбані ліки для бійців, поранених в АТО, і передані у Дніпропетровську обласну клінічну лікарню ім. І.І. Мечникова.

Наталія Дев'ятко

У Дніпропетровській школі створили стіну пам'яті загиблим воїнам АТО

Від початку війни на Сході України Дніпропетровська втратила дванадцятьох героїв. Їхні імена увіковічили на стіні пам'яті у Дніпропетровській школі №18. Відкрити меморіал і шанувати загиблих хвилиною мовчання прийшли українські «кіборги», які днями прибули на ротацию

до Дніпропетровщини. Крім гуманітарної допомоги учні школи передали захисникам Донецького аеропорту саморобні обереги. Діти вірять, що саме вони допоможуть солдатам повернутися живими з цієї війни.

Стіну пам'яті героїв встановлено всередині школи, поруч з музеєм бойової та трудової слави. Меморіальну дошку з іменами тих, хто віддав життя за Україну, учні створювали разом з учителями та родичами загиблих бійців. Діти збирали фотографії та відомості про воїнів української армії.

На відкриття меморіалу прийшли всі, хто допомагав у пошуковій роботі. Під час лінійки школярі зачитали бійцям української свої вірші про мужність і хоробрість, про сподівання на мир та болючі втрати, які принесли війна.

Діти також передали військовим виготовлені власноруч обереги, листи та малюнки. Крім того, до зони АТО відправили пакунки з гуманітарною допомогою. Зокрема теплі спальники, берці, а також продуктивні набори. За словами заступника директора Дніпропетровської школи №18 Світлани Лейви, кошти на придбання найнеобхідніших для зони АТО речей учні збирали завдяки проведенню благодійного ярмарку. Разом з батьками та педагогами школярі продавали різні поробки та наїдки власного виробництва.

Інф. ДОН ДОДА

На Дніпропетровщині визначили 10 кращих представників вишів

Церемонію вручення нагород стилізували під кінопремію «Оскар». За своїми відзнаками студенти йшли червоною доріжкою. За підсумками змагання обрали десяти переможців, ще двадцятьо студентів стали лауреатами. Призовий фонд цьогоріч складався з планшетів, смартфонів і пам'ятних дипломів лауреатів. Загалом у конкурсі взяли участь 143 студентів, серед них також представники обласних технікумів і коледжів. Учасники змагалися у 10 номінаціях. Відбіркові етапи першості тривали близько місяця.

«Цей конкурс дуже важливий, адже в ньому беруть участь студенти - безпосередні учасники усіх суспільних подій. Сьогодні свої справедливі нагороди отримають кращі серед кращих. Нам необхідно зрозуміти, що сучасна молодь незаангажована, не закомплексована якимись стереотипами. І коли саме такі люди придуть до влади, повірте, вони зроблять дуже багато. Тому майбутніх голів облдержадміністрацій та віце-прем'єрів необхідно шукати саме серед молоді», – сказав радник голови облдержадміністрації Борис Трейгерман.

Переможцем у номінації «Художня самодіяльність» визнали представника Верхньодніпровського коледжу Дніпропетровського державного аграрного університету Акіма Пекунова. Статус «Розумник року» присудили студентці Придніпровської державної академії будівництва та архітектури Анастасії Яковенко. У номінації «Студентський засіб масової інформації» кращим визнали проект Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара «Гончар ТВ». Звання «Волонтер року» також здобула студентка Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Дар'я Одогдалова. Титул «Митець року» виборола студентка Дніпропетровського театрального-художнього коледжу Аліна Шакович. Статус «Лідер студентського самоврядування» присудили студентці Українського державного хіміко-технологічного університету Кароліні Піроговській. Спеціальні нагороди у цій номінації отримали також студентка Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету Уляна Шумей та студентка

Дніпродзержинського державного технічного університету Вікторія Придатченко.

Звання «Громадський діяч року» дісталось студентові Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету Антону Клімкіну. Лідерство в «Унікальній номінації» також здобув студент Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету Андрій Нестерчук. «Спортсменом року» визнали представника Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Андрія Говорова. За найгучніший «Інноваційний прорив року» нагороду присудили студентці Дніпродзержинського державного технічного університету Анастасії Іскандаровій.

Нагороди вручали видатні діячі культури та науки, волонтери та громадські діячі Дніпропетровщини.

Підтримати переможців і лауреатів – своїх сокурсників – студенти прийшли загорнуті у національні прапори.

Зазначимо, що першість «Студент року» проходить на Дніпропетровщині вже третій рік поспіль. За цей час у студентському змаганні взяли участь близько 400 представників обласних вишів.

Інф. ДОН ДОДА

Придбай книгу – врятуй бійця!

«ДО РІЧНИЦІ ГЕНОЦИДНОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ»

Одна з найсумніших дат у житті українського народу – 81-а річниця Голодомору. Зараз ми прагнемо правдиво висвітлювати найтрагічніші сторінки історії українського народу. Цього вимагає наш час. Лише з врахуванням минулого, в тому числі й жахливих подій 1932-1933 років, ми можемо йти у майбутнє. Автор повісті «Три сходинки Голодомору» Єліна Заржицька ризикнула подивитися на жахіття Голодомору очима підлітків, голодних школярів – Марічки й Петруся, яким доля приготувала чимало важких випробувань. Сходинками життя піднімаються вони до розуміння головних людських цінностей – чуйності, доброти, любові до рідної землі.

У далекому зараз 2009-му році ця книга стала першою спробою авторки написати про лихі події 1932-1933 років саме для маленьких читачів. На жаль, у той час книга вийшла невеликим накладом – всього 1000 примірників і миттєво розійшлася по бібліотеках Дніпропетровщини.

Зараз книга стала доступною для будь-якого зацікавленого читача, бо є розміщеною для прочитання на сайті бібліотеки електронних книжок «Кассіопея» (зручно для українських читачів), а незабаром буде викладена у форматі e-pub на іноземних сайтах як то Amazon.com, Barnes and Noble, iTunes тощо (зручно, якщо ви за кордоном).

На сайті «Кассіопея» будуть додаватися кнопки – купити на Амазон, Barnes and Noble та ін. Також там є можливість написати відгук та оцінити книгу, для цього навіть не потрібно реєструватися.

Ось посилання на ресурс:

http://store.kassiopeya.com/product_info.php?products_id=1367

Автор просить усіх небайдужих громадян придбати електронну копію за невеликі гроші – лише 10 грн, бо весь гонорар, отриманий за книгу, буде відправляти на допомогу бійцям Української армії, які зараз воюють в зоні АТО.

Окрім цієї повісті, на сайті бібліотеки електронних книжок «Кассіопея» знаходиться ще одна книга Єліни – «Великий Луг над Дніпром: казки та легенди», твір, цілком присвячений часам козацької доби.

Марина Громова

Верховенство права як основа громадянського суспільства

На базі Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара в рамках VI читань пам'яті В.М.Корецького проходила Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми вітчизняного права». Захід присвячений 25-річчю відновлення юридичного факультету ДНУ.

Організатори конференції – Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Міжнародна Асоціація істориків України та юридичний факультет ДНУ ім. О. Гончара.

«Сучасний стан українського державотворення вимагає від правознавців всебічного обговорення актуальних проблем вітчизняного права, що зумовлено прагненням нашого суспільства до побудови правової держави європейського зразка, – відзначила декан юридичного факультету ДНУ Ольга Соколенко. – Складні та багатогранні процеси державотворення і правотворення потребують наукового обґрунтування, виявлення основних тенденцій розвитку суспільних відносин, які вимагають досконалого правового регулювання на внутрішньодержавному рівні під беззаперечним впливом міжнародного права».

Конференцію відкрив ректор університету професор Микола Поляков. Він розповів про історію факультету, його підрозділи, досягнення. Зокрема, про те, що заснування юридичного факультету в 1918 році в Дніпропетровську нерозривно пов'язане з іменем видатного вченого-юриста, історика права, одного із академіків-фундаторів Української академії наук Федора Тарановського, який став першим деканом факультету. «Висока професійна майстерність викладачів факультету дозволяє вести підготовку висококваліфікованих фахівців – майбутніх юристів на рівні сучасних вимог ринку праці, що в умовах сьогодення є запорукою успішного працевлаштування. Колектив факультету впевнено й динамічно працює над актуалізацією навчального процесу, застосуванням новітніх підходів та прогресивних технологій у системі вищої освіти. На сучасному етапі керівництво юридичного факультету ДНУ та професорсько-викладацький склад убагаць за мету своєї подальшої діяльності навчання й виховання студентства на основі академічних традицій вітчизняного права, формування у молоді активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до законодавства держави, прагнення до збереження загальнолюдських та національних цінностей».

За 25 років існування факультет став одним із провідних центрів класичної університетської освіти і науки Придніпров'я, виховав понад чотири тисячі правознавців – спеціалістів, магістрів, екстернів. Серед них – урядовці, громадські діячі, вчені, правоохоронці, працівники органів виконавчої та судової влади, приватних підприємств, інших сфер громадянського та державного життя. Протягом

2001-2013 рр. співробітниками-випускниками юридичного факультету захищено 13 кандидатських та 4 докторських дисертації. Велика увага приділяється роботі зі студентською молоддю, яка завжди бере активну участь в усіх університетських заходах, у діяльності молодіжних та громадських організацій».

З вітальним словом до учасників конференції звернувся заступник прокурора Дніпропетровської області Роман Сосков, заступник голови Дніпропетровської облдержадміністрації Віктор Сергєєв, заступник міського голови Олена Лозенко а також перші випускники відновленого юридичного факультету ДНУ (1994 рік випуску).

Перший доповідач Василь Настюк – член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» розповів про «сучасні підходи до визначення сутності та поняття державної безпеки». Вчений акцентував увагу, зокрема, на тому, що українські фахівці-правники повинні працювати на опередження.

Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Класичного приватного університету Антон Монаєнко подарував від колективу свого навчального закладу картину в честь ювілею юридичного факультету ДНУ. Його доповідь була присвячена особливостям оскарження окремих актів митних органів та стягнення помилково та/або надмірно зарахованих до бюджету митних платежів в судовому порядку.

На пленарному засіданні були представлені, зокрема, й такі доповіді: Тетяна Коломоєць (Запоріжжя) «Європейські стандарти юридичної освіти та пріоритети їх впровадження в Україні в умовах сучасних реформаційних процесів», Василь Стратонов (Херсон) «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: проблеми та перспективи», Петро Пацурківський (Чернівці) «Філософсько-методологічні проблеми співвідношення публічного і державного у праві», Іван Богатирьов «Деякі психологічні аспекти професійної деформації співробітників виправних колоній ДПТС України», Катерина Можаровська (Одеса) «Актуальні питання захисту честі і гідності ділової репутації публічних осіб».

Під час суспільно важливого наукового форуму фахівці-правники обговорювали актуальні питання в рамках таких секцій: «Теорія держави і права», «Історія держави і права», «Конституційне право України», «Адміністративне право. Фінансове та банківське право», «Цивільне, підприємницьке, господарське та трудове право», «Аграрне, екологічне та земельне право», «Кримінальне право, кримінальний процес та криміналістика», «Міжнародне право і порівняльне правознавство».

Тож у рамках конференції відбувся обмін думками між вченими, здобувачами та юристами-практиками про стан правових реформ у світі та в Україні, про вдосконалення юридичної науки, зв'язок теорії і практики, гармонізацію національного законодавства з найважливішими положеннями міжнародного права.

Інформаційно-аналітичне агентство

ДНУ ім. О.Гончара

тел.: 374-98-20 www.dnu.dp.ua

Християнська сторінка

Йосиф і його брати

(Продовження.
Початок у попередньому номері)

Сьогодні є нагода продовжити тему «Біблія в художній літературі». Ми почали знайомство з романом у чотирьох частинах німецького класичного письменника Томаса Манна «Йосиф і його брати», познайомилися з родоводом Йосифа і дійшли до тієї миті, коли він посварився з своїми братами. Усе це описано в біблійній Книзі Буття. Біблійні події дали натхнення багатьом художникам, скульпторам, поетам. Очевидно, що й прозаїки мають право звертатися до Біблії та переспівувати її. Але такі книги не повинні замінювати людям читання самої Біблії. Вони розширюють пізнання Божого Слова, доповнюють його дослідженнями обізнаних людей, а тому збагачують нас. Так писав і Томас Манн.

Отже, Яків подарував своєму синові Йосифу весільне покривало його матері, і той став без упину ним нахвалитися, викликаючи роздратування і гнів старших братів. Потім, у полі, він розповів братам сон: його сніп стоїть у центрі, а навколо — снопи братів, і всі йому кланяються. Через за кілька днів йому наснилося, що йому кланяються сонце, місяць і одинадцять зірок. Цей сон викликав у братів таку лють, що Яків, якому Бог вже дав нове ім'я Ізраїль, вимушений був докоряти Йосифу.

Прочитаємо далі з Книги Буття (37:12-14): «Та пішли брати його пасти вівці свого батька в Сихем. А Ізраїль сказав до Йосифа: «Чи не па-

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 17:45, на першій програмі Українського радіо.

Провідники рубрики:
почесний доктор теології **Леонід ЯКОБЧУК**
та журналіст **Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ**

суть твої брати в Сихемі? Йди лишень, я й тебе пошлю до них». Він же відповів йому: «Я тут». І сказав батько: «Піди-но, подивися, чи гаразд з твоїми братами, чи гаразд з вівцями, та принеси мені вістку». Та й послав його з долини Хеврону, й він пішов у Сихем».

Томас Манн пише, що потайки від батька Йосиф взяв із собою покривало своєї матери Рахілі, щоб ще покрасуватися перед братами. Побачивши брата у блискаючому блискітками покривалі, вони впали у таку лють, що мало не розшматували його. Йосиф дивом залишився живий. Брати пов'язали його і кинули на дно пересохлого колодязя. А самі поспішили піти, щоб не чути моторошних криків Йосифа.

У Біблії нічого не згадується про покривало матери Йосифа Рахілі, тільки написано, що батько Йосифа Яків «справив йому квітчасте убрання». Слід зазначити, що автори, беручи біблійний сюжет до свого художнього твору, не обов'язково дослівно переказували подію, а часом робили художній відступ. Тут важливо, що покривало Рахілі не вносить якихось змін до теми.

У Біблії сказано: «І пішов Йосиф за своїми братами і знайшов їх у Дотані. Вони ж угледіли його здаля і, заки він наблизився до них, змовилися на нього, щоб його вбити... Почув це Рувим і врятував

його з їхніх рук, сказавши: «Не вбиваймо життя!»...

І коли Йосиф прийшов до братів, вони здерли з нього квітчасту одягу, що була на ньому, зв'язали його та й кинули в копанку, копанка ж була порожня, води не було в ній. І посідали вони їсти. Коли ж підвели свої очі, бачать, аж ось іде валка ізмаїльтян з Гілеаду, а верблюди їхні несуть бурштин, бальзам та ладан».

У романі купці проходили повз криницю через три дні по тому. Вони й визволили Йосифа. Пізніше вони побачили братів. Ті представили Йосифа своїм рабом, сказали, що залишили його у колодязі через негідну поведінку, і погодилися продати. Угода відбулася.

Йосиф в Старому заповіті пророчо представлений як прообраз Ісуса Христа. Йосиф – улюблений Син у батька, Ісус у Новому Заповіті улюблений Син Бога Отця. Йосифа зненавиділи брати і продали. Христос прийшов до своїх і свої не прийняли, а також і Христос був проданий як і Йосиф.

Але Христа було продано за 30 срібняків, а Йосифа – за двадцять.

За 20 срібняків його продали для ізмаїлітів, але ті продали Йосифа в Єгипті царедворцеві Потіфару за 30 срібняків, бо такою була ціна раба, каже історія.

Рувим умовляв братів зберегти життя, не називаючи Йосифа. Закон не дозволяв юдеям вбивати. Пригадайте одну з 10 заповідей: «Не вбивай». Знаючи ставлення братів до Йосифа, Рувим вів мову не про Йосифа, а про абстрактне життя, яке не можна було вбити. Томас Манн добре знав юдейські закони.

Брати вирішили сповістити батька, що він більше не побачиться зі своїми улюбленим, і відправили до

нього двох гінців, давши їм змочене овечою кров'ю і розірване вбрання. Отримавши таке підтвердження смерті Йосифа, старий Яків впав у таке горе, що не хотів навіть бачити синнів, що з'явилися до нього через кілька днів.

У Книзі Буття сказано: «Яків розірвав на собі одягу, накинув на бедра волоссяницю та й сумував за своїм сином довго. Посходилися всі сини його та всі його дочки розважати його, але він був невтішний, тільки говорив: «Зійду бо, сумуючи, до Шеолу, до свого сина». Тобто Яків хотів померти, щоб у іншому світі знову побачити сина.

А Йосиф йшов з караваном, і своєю ученістю і красномовством настільки прихилив до себе хазяїна, що той обіцяв влаштувати його у Єгипті у вельможний будинок. У Фивах він був проданий в будинок знатного вельможі Петепри, носія царського опахала. В Біблії вельможу звать Потіфаром і він очолює варту фараона.

Завдяки природній кмітливості Йосиф, попри всі підступи челяді, швидко став помічником управляючого, а коли старий управляючий помер, став його наступником. Йосиф прослужив у домі Петепри сім років, коли до нього спалахнула пристрасть господина дому Мутем-енет. Щоб приворожити Йосифа, господиня протягом трьох років вдавалася до найрізноманітніших вивертів. Проте Йосиф не піддавався спокусі.

Біблія не наводить імені цієї жінки. Також не сказано про роки життя у домі Потіфара. Ось як розповідається: «І було, що коли вона день у день підмовляла Йосифа, він її не слухав, щоб узяти її, щоб бути з нею». Тоді дружина вельможі заманила Йосифа у спальню. Коли ж він відкинув її домагання, вона закричала на весь будинок, що Йосиф хотів узяти її силою. Доказом в неї в руці був шматок його одягу.

Це є у Біблії: «Якже вона побачила, що покинув він свою одягу в

її руках, а сам утік надвір, то гукнула за домашніми та й сказала до них: «Глядіть, привів нам єврея, щоб насміхався з нас!».

Як бачимо вже є національний мотив, який з часом став вирішальним. Йосиф опинився у темниці фараона, де провів 3 роки. До нього відразу перейнявся симпатією начальник темниці Май-Сахме та призначив його наглядачем.

У біблійному тексті немає імені тюремника. Не згадано про три роки. Ось як написано: «Узяв пан Йосифа та й кинув його до темниці, де ув'язнювали царських в'язнів і перебував він у темниці. А Господь був з Йосифом, зглянувшись на нього й виявив йому свою ласку в очах начальника тюрми. Цей головний тюремник доручив Йосифу усіх в'язнів, які були в темниці, і все, що робилося в темниці, робилося через нього». Наступного разу ми закінчимо цю розповідь.

У Національному університеті «Львівська політехніка» пройшов представницький українсько-польський Форум ректорів технічних університетів

У Національному університеті «Львівська політехніка» пройшов представницький українсько-польський Форум ректорів технічних університетів. У ньому взяли участь понад 70 очільників технічних ВНЗ обох країн. Тема його: «Технічна освіта – для майбутнього Європи».

Учасників Форуму тепло привітав і побажав плідних результатів роботи ректор Національного університету «Львівська політехніка», голова Ради ректорів Львівщини професор Юрій Бобало.

З вітальними словами виступили також міський голова Львова Андрій Садовий та Надзвичайний і Повноважний посол Польщі в Україні Хенрик Літвін.

До учасників форуму звернувся голова ради Асоціації ректорів вищих технічних навчальних закладів України, ректор Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут» академік Михайло Згуровський та голова Конференції ректорів технічних університетів Республіки Польща, ректор Вроцлавської політехніки професор Тадеуш Венцковскі.

У рамках цього академічного зібрання пройшли чотири тематичні сесії. На них, зокрема, обговорювались питання зв'язку технічних університетів та промисловості для визначення сучасних вимог до моделі європейського інженера.

Учасники Форуму також обговорювали проблеми гарантій якості вищої технічної освіти та європейської акредитації спеціальностей, пріоритетних напрямів

спільних проектів українських і польських вчених у рамках програм Європейського Союзу Horizon 2020 та ERASMUS+. Значна увага була приділена й інноваційній спрямованості науково-технічного співробітництва науковців університетів обох країн. У Форумі взяв участь заступник міністра освіти і науки України Максим Стріха.

Джерело: сайт Національного університету «Львівська політехніка»

«Акваріуму» ДНУ і його старожилам-піраніям виповнилося 29 років

Днями одному із найяскравіших та найцікавіших місць Дніпропетровська – навчально-науковому комплексу «Акваріум» факультету біології, екології та медицини Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара виповнилося 29 років. Свого часу ставши проривом Радянського Союзу в акваріумістиці, він і сьогодні може похизуватися досягненнями, яких не мають подібні наукові комплекси в Європі.

Сонячна тепла субота подарувала мешканцям нашого міста можливість здійснити прогулянку на природі, і багато хто завітав саме на День народження «Акваріуму», що розташований на Монастирському острові. Цього дня для гостей навчально-наукового комплексу було приготовано кілька сюрпризів. Дітлахи залюбки брали участь у конкурсі малюнку, вигравали призи, а дорослі із подивом роздивлялися живі експонати акваріуму та виставки павуків, змії і ящірок. Усі, хто прийшов на свято, отримали в подарунок безкоштовну екскурсію «Акваріумом».

«Наш науково-навчальний комплекс відкрився до річниці Жовтневої революції 7 жовтня 1985 року, – розповідає директор «Акваріуму» Микола Єрух. – Ця подія отримала резонанс у всьому Радянському Союзі. Центральний акваріум тунельного типу нашого виставкового залу був на той час справжнім ноу-хау і сьогодні не

має аналогів серед прісноводних акваріумів у всій Європі. Справа в тому, що він вміщує 100 тисяч літрів води. Три великі відсіки з'єднані, тож, коли потрапляєш у середину тунелю, здається, ніби знаходишся на дні річки. Із захопленням розповідає Микола Миколайович і про гордість колекції. «У нас зібрані види риб зі всіх континентів. Найцікавіші з них, мабуть, піранії паку, які харчуються рослинами, та арована перлинна. Перший вид – найстаріші мешканці «Акваріуму», вони живуть у нас майже від дня заснування. А от арована жардині або перлинна арована – рідкісний вид, який майже не зустрічається в колекціях любителів. У нашій країні таких риб налічується не більше 20 особин. Усі наші акваріуми біотопні, тобто такі, що імітують природне середовище».

Наймолодший помічник у «Акваріумі» 12-річний Владислав Єрух, мабуть, знає все про риб навчально-наукового комплексу. Вперше хлопця взяли до «Акваріуму», коли йому було два роки. Тепер Влад залюбки проводить тут вихідні і канікули. Самостійно влаштовує тут цікаву міні-екскурсію, розповідає захоплюючі історії про те, як потрібно годувати піраній, що харчуються рослинами, ділиться незвичайними фактами про свої улюблені види риб.

Від свята в «Акваріумі» були в захваті й малеча, й дорослі. «Мені дуже сподобалися золоті рибки та піранії паку», – розповідає шестирічна Поліна Ковальова, яка залюбки фотографується і з цікавістю спостерігає за рибами та павуками. «Я тут уперше, – каже восьмирічний Максим Паперняк, – тепер мрію мати власний акваріум». «Велика-велика подяка усім, хто працює в цьому чудовому місці, – ділиться враженнями 10-річний Ілля Євграфов. – Тут дуже цікаво і гарно. Чого тільки вартий великий акваріум у центрі! Коли я зайшов до його тунелю, відчув себе справжнім водолазом!»

«Чудово, коли люди захоплені своєю справою, люблять її і в найскрутніші часи віддають їй усі сили, – говорить Валентина Олександрівна Ковтун. – Я працюю в університеті і добре знаю співробітників «Акваріуму». Вітаю їх зі святом! Бажаю їм зберегти дивовижну красу науково-навчального комплексу, енергії та сил цим людям!»

Колектив Дніпропетровського національного університету імені О.Гончара приєднується до цих побажань.

Інформаційно-аналітичне
агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

«Дніпровська орбіта» у пошуках нових перспектив космічної галузі

За участі представників Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара проходили наукові читання «Дніпровська орбіта», які є щорічною подією у житті космічної галузі України. Захід організований Державним космічним агентством України, Державним підприємством «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля, Національним центром аерокосмічної освіти молоді ім. О.М. Макарова, Дніпропетровським національним університетом ім. Олеся Гончара спільно з іншими організаціями та установами космічної галузі України.

Вже дев'ять років збирають учасників наукові читання «Дніпровська орбіта». Цей унікальний захід присвячений аналізу гуманітарних, правових та економічних, екологічних аспектів космічної діяльності, розкриттю потенціалу молодих фахівців ракетно-космічної галузі та космічної освіти. Дослідження цих напрямків не менш важливе, ніж безпосередньо практичні розробки та виробництво космічної техніки, тому воно може бути одним з ключів до успіху галузі.

Наукові читання зібрали близько 80 учасників з різних міст України. Фахівці представили 56 доповідей в секціях за такими науковими напрямками: «Історія авіації та ракетно-космічної техніки», «Аерокосмічна освіта», «Філософія та космос», «Екологія та космос», «Економіко-правові, гуманітарні та етичні аспекти засвоєння космосу», «Молодь та космос». Найактивнішу участь у роботі наукових читань взяли співробітники ДП «КБ «Південне» ім. М.К. Янгеля та представники професорсько-викладацького складу, аспіранти та студенти Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара.

За роки проведення читань склалося багато добрих традицій, постійно напрацьовуються нові форми робо-

ти. Так, цього року розширилося коло досліджуваних проблем, запропоновані нові погляди на них, залучено значно більше фахівців до їх обговорення.

Справжнім здобутком «Дніпровської орбіти» 2014 року стало введення нового наукового напрямку «Молодь і Космос», який минулого року запропонували самі молоді учасники. На їхню думку, важливо не лише обговорювати питання освіти молоді та її залучення до космічної галузі, а й розширювати спектр питань. Обговорення у цій сфері стосувалося, зокрема, питань залучення молоді до науково-дослідної роботи і перспективних проектів, підвищення рівня знань, можливості швидкого набуття практичного досвіду, самоврядування молоді, участі її у житті колективів підприємств або навчальних закладів. Також у рамках читань розглядався великий потенціал студентів, аспірантів, молодих вчених та працівників з урахуванням специфіки космічної галузі. Цього року на «Дніпровській орбіті» вперше був проведений круглий стіл на історичну тематику.

Наукові читання продемонстрували, що підприємства ракетно-космічної галузі модернізуються за вимогами сучасності, тож виникає потреба вирішувати принципово нові проблеми менеджменту, економіки, врегулювання міжнародної діяльності. І сьогодні фахівці підприємств успішно вирішують ці проблеми.

Під час читань висвітлювалися і сучасні проблеми міжнародного космічного права, і участь країни у їх вирішенні, сучасний стан космічної освіти, шляхи її розвитку, вдосконалення за різними напрямками. Була розглянута низка важливих проблем екології космосу, у тому числі, захист його від шкідливого впливу космічної діяльності людства, пропозиції щодо створення екологічно безпечної техніки. Як завжди, на підґрунті багатого фактичного матеріалу за історичною тематикою був проведений аналіз подій минулого, які ввійдуть до скарбниці світового досвіду діяльності в аерокосмічній сфері.

Координатори секцій відзначили високий рівень доповідей учасників, актуальність розглянутих проблем. Найкращі доповіді рекомендовані до публікації в наукових збірниках «Вісник ДНУ. Історія і філософія науки і техніки» і «Екологія і ноосферологія».

Проведення наукових читань «Дніпровська орбіта» у важкий для України рік дуже символічне. Це свідчить, що в нашій країні є впевненість у збереженні та розвитку вже досягнутих успіхів космічної діяльності, у швидкому розкритті потужних потенційних можливостей ракетно-космічної галузі, є обґрунтоване бачення грандіозних перспектив вкладання матеріальних та інтелектуальних затрат у цю галузь, є необхідність вже сьогодні активно діяти, щоб забезпечити рух галузі вперед.

Доцент кафедри систем
автоматизованого управління
ДНУ ім. О.Гончара
Тетяна Лабуткіна

Молоді вчені Дніпропетровщини

встановили рекорд України у номінації «Наука і технології»

Вчені Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету спільно зі спеціалістами ПАТ «Агро-Союз» розробили новий різновид деталі для сівалки. Науковці і спеціалісти замінили один з елементів спеціальної втулки з металу на полімерну основу. Це дозволило механізму безперебійно працювати протягом майже півроку. Завдяки своїй розробці вчені встановили рекорд України на «Найбільшу площу, засіяну посівним комплексом без технічного обслуговування рухомих з'єднань». Загалом за такою методикою у сезон посівних робіт було оброблено 9179,5 га землі.

Розробка науковців дозволяє відмовитись від регуляр-

ного технічного обслуговування однієї з деталей втулки сівалки. Якщо металева запчастина вимагає змащування та огляду механізаторами раз у два дні, нова полімерна деталь здатна працювати без жодних втручань місяцями.

Експериментальний винахід ввели експлуатацію навесні. Деталь справно працювала у складі посівного комплексу до кінця жовтня.

Крім того, використання полімерної запчастини дає можливість скоротити витрати на обслуговування машин мінімум на чверть. Зокрема, можна заощаджувати від 3,5 до 5% пального.

Інф. ДОН ДОДА

Дніпропетровська санаторна школа-інтернат №4 відзначає 55 років від дня заснування

Дніпропетровська санаторна школа-інтернат №4 відзначає ювілей – 55 років від дня заснування. Відкрита на базі середньої загальноосвітньої школи №70 у 1959 році, сьогодні має статус обласного комунального закладу освіти «Дніпропетровська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I—III ступенів №4».

Нині це сучасний заклад освіти, робота якого спрямована на відновлення і зміцнення здоров'я дітей із захворюваннями серцево-судинної системи у поєднанні із загальноосвітньою підготовкою.

П'ять кабінетів, обладнаних інтерактивними дошками з мультимедійними проекторами і комп'ютерами, дають педагогам та учням можливість користуватися медіатекою, мережею Інтернет, здобувати додаткову освіту в галузі інформаційних технологій.

Реабілітаційна робота проводиться в тісному контакті медичних, педагогічних працівників, психолога та батьків. Тут створено лікувально-оздоровчий ком-

плекс, який включає дві зали лікувальної фізкультури, інгаляторій, відділення бальнеотерапії, маніпуляційний, фізіотерапевтичний, стоматологічний кабінети, а також ароматерапії, кисневої терапії, функціональної діагностики, масажний, мікроклімату сольових шахт.

Школа-інтернат — експериментальний майданчик за темою: «Розробка моделі сучасного навчального інтернатного закладу на основі випереджаючої освіти для сталого розвитку». Має чимало здобутків, за що нагороджена дипломи міжнародних виставок, заклад занесений до загальноукраїнського проекту «Енциклопедія дитячої творчості. Юні таланти України». А колективу присвоєно звання «Лідер сучасної освіти», його занесено до видань «Флагмани освіти і науки України» та «Флагмани сучасної освіти України» і до альманахів «Золотий фонд нації» та «Діловий імідж України. Визнання року-2010».

Інф. ДОН ДОДА

«Локальну політику» вивчатимуть в ДНУ держслужбовці

Підписаний Меморандум між Дніпропетровським національним університетом ім. О. Гончара, Гуманітарною академією ім. О. Гейштора (Польща) та Дніпропетровською обласною про впровадження програм підвищення кваліфікації посадовців органів регіонального управління відповідно до реформи з децентралізації влади.

За основу курсу післядипломної освіти «Локальна політика» взяті відповідні програми, що викладаються держслужбовцям у Польщі, випускники отримуватимуть український і польський дипломи. Запозичення польських курсів пояснюється тим, що сьогодні за основу реформ з децентралізації влади в Україні береться саме польський досвід децентралізації. Хоча, як застеріг ректор Гуманітарної академії міста Пултуска Адам Косескі, польський досвід також не досконалий, потребує виправлення і трансформації в українських реаліях. «Краще вчитися на чужих помилках, – застеріг пан Адам, – що ми й будемо робити, трансформуючи наші навчальні курси під потреби ваших органів місцевого управління».

Ректор Дніпропетровського національного університету

Микола Поляков зазначив, що співпраця з польськими університетами триває вже більше 15 років, зокрема з Гуманітарною академією – вісім років, тому досвід подібної роботи накопичений великий. «Значна увага буде приділена досвіду Європейського союзу в правових, адміністративних та фінансових питаннях регіональних органів влади, – наголосив Микола Поляков. – До лекцій та семінарів з цих питань планується залучити провідних фахівців Гуманітарної академії та Варшавського університету. Дисципліни, наближені до побудови та розвитку регіональних органів влади в Україні, планується викладати як провідними фахівцями ДНУ, так і фахівцями-практиками, які працюють в органах місцевого самоврядування Дніпропетровської області. Такий підхід дозволить реалізувати достатньо гнучку програму підвищення кваліфікації і в подальшому широко впроваджувати її на потребу місцевого самоврядування Дніпропетровської області».

Навчальні дисципліни нового курсу охоплюватимуть усі сучасні аспекти діяльності місцевих органів влади. Зокрема, це такі дисципліни: «Моделі адміністрації держав ЄС», «Право ЄС», «Регіональна політика в ЄС», «Менеджмент в органах державної влади та органах місцевого самоврядування», «Регіональні та муніципальні цільові напрями».

Наприкінці зустрічі ректор Гуманітарної академії міста Пултуска Адам Косескі вручив ректору ДНУ ім. О. Гончара Миколі Полякову та голові Дніпропетровської обласної ради Євгену Удою почесну нагороду – Золоту медаль Миколая Коперника.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ
імені О. Гончара

Тел.: 374-98-20 www.dnu.dp.ua

Добрі справи волонтерів: бійці не стримували сліз радості

Волонтери Центру соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ ім. Олесь Гончара долучилися до організації концерту для поранених бійців, які перебувають на лікуванні в обласному військовому шпиталі.

Волонтерами центру з початку навчального року і до сьогодні зроблено багато корисних і добрих справ у військово-патріотичному й громадянському напрямках. Це і гуманітарна допомога вимушеним переселенцям, бійцям у зоні АТО, волонтерська робота у координаційному центрі «Допомога Дніпра», благодійні акції та ярмарки, це і відвідування бійців, які знаходяться на лікуванні у медичних закладах міста, надання психологічної та соціальної допомоги родинам загиблих, військовим, які повернулися зі Сходу країни тощо. Волонтери разом із радою студентів факультету психології започаткували проведення благодійної ярмарки на допомогу студентам, які прибули з Донбасу та навчаються у нашому навчальному закладі. Зібрані кошти (1650 грн.) були розподілені між десятком студентами зі Сходу. У Міжнародний день студентства на факультеті психології відбудеться другий благодійний ярмарок.

І ця добра справа, яка відбулася у суботу у військовому шпиталі, не стала винятком. Концерт був організований спеціально для наших захисників, воїнів Світла і Добра, які так мужньо і хоробро захищали і захищають добробут, мир і спокій у східних областях країни, а зараз потребують нашої моральної підтримки й уваги. Хто, як не ми, це зможемо зробити? Ми, небайдужі українці, молоді, енергійні і турботливі!

Ініціаторами заходу були волонтери, які організували концерт для військових на День міста, – різні за професією, соціальним статусом, віком, але з високою мотивацією допомагати тим, хто боронить нашу землю. Організатори заходу через соціальні мережі вели активну підготовку до концерту, формували програму, координували учасників концерту. Одним із організаторів була і Зоя Петрівна Бондаренко – керівник Центру соціальних ініціатив і волонтерства ДНУ ім. Олесь Гончара, яка об'єднала зусилля студентів-волонтерів факультету психології у підготовці до концерту.

Хочеться розповісти про те, що там відбувалося за той невеличкий проміжок часу, який ми там були.

Об 11.30 ми потрапили на територію обласного госпіталю, де побачили, як група волонтерів з громадської організації міста проводила черговий суботник. Нам було радісно, що ми не одиноки у нашому бажанні допомогати бійцям! Колеги-волонтери з цікавістю поглядали на нас, й потім один з них вигукнув: «Слава Україні!» Ми відповіли: «Героям Слава!», чим викликали схвальні погляди усіх присутніх.

За вже сформованими традиціями до виступів на концерті залучилися артисти різного віку. Це були діти, школярі, студенти. За весь час концерту посмішки не сходили з вуст глядачів. Було видно, що з кожним наступним

виступом настрої наших захисників поліпшувалися, а сльози від номера до номера – не зменшувалися...

У підготовці та концерті взяли участь наші волонтери – студенти факультету психології: Надія Кириченко, Анна Дидіва, Ірина Веремейчик, Тетяна Андрійченко, Катерина Ларіонова, Тетяна Буряга, Анна Алексєєва, Ірина Гавенко, Анастасія Іванова, Анастасія Буханець та Юлія Миргородська, танцювальний колектив «Dance Holle» під керівництвом студентки нашого факультету Ксенії Амеліної, і Павло Булава, випускник нашого факультету, який завжди підтримує такі ініціативи і з радістю допомагає нам їх реалізувати.

У кожному номері, без винятку, наші студенти-виконавці намагалися поділитися теплом з присутніми у залі глядачами. Коли Настя Іванова читала вірш Едуарда Асадова «У землянці», помітними були щирі сердні зміни на обличчях наших захисників. Анастасія Буханець та Юлія Миргородська (дуєт «Emoutinal inteledgens») зачарували усіх виконанням «The Beatles – Yesterday» на музичних інструментах (флейта, саксофон), а п'ятикурсниця Аня Алексєєва під час виконання свого оригінального номеру з голубами – провісниками миру, ловила на собі задоволені погляди бійців та усіх присутніх на концерті.

Запальний танок колективу «Dance Holle» був військово-патріотичного спрямування і не залишав байдужими глядачів: краса виступу та ще й дівчата одягнені, як бійці, із символами України – дух забивало!

А виступ Катерини Ларіонової з чуйною піснею Тамари Гвердцители «Мамини глаза», не залишила байдужим нікого: не один боєць витирив сльози під час її виконання...

І завершальною нотою концерту був виступ Павла Булави, який представив прем'єру своєї авторської пісні «Україно, вставай!», і спільне виконання учасниками концерту та присутніми державного Гімну України, що стало вже знаковою традицією для нас усіх.

Відчувалось, що усім нашим героям-воїнам концерт сподобався: довго не розходилися з клубу – обмінювалися думками, почуттями й подякою. Та просили сфотографуватися на добру згадку, що і зробила наша волонтерка Даша Оніщенко, яка принесла на концерт 30 малюнків школярів, з якими працює у спеціальній школі.

По завершенні концерту наших героїв чекали смачні частування, підготовлені нашими помічницями-волонтерами Дашою Букреевою, Тетяною Мартиненко, Оленою Коломієць, Надією Кириченко та нашою абітурієнткою Владою, які радісно частували бійців, а також воїни отримали багато подарунків від ініціативної учнівської та студентської молоді й малюнки від наших наймолодших патріотів – учнів міських шкіл!

Хочеться подякувати усім організаторам і помічникам за злагожену працю під час організації цього дійства, за їх щирі допомогу та чисті серця! За віру, яку вони вселяють у душі наших героїв! Слава Україні! Героям Слава!!!

Ірина Гавенко, волонтерка,
голова ради студентів факультету психології
ДНУ ім. Олесь Гончара,
фото Даші Оніщенко

Кожній ролі – шматочок серця

В гостях у ректора Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Миколи Полякова побував народний артист України, член Національної Спілки театральних діячів України, талановитий актор Дніпропетровського академічного музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка, випускник нашого університету, надзвичайно цікавий і неординарний Василь Йосипович Крачковський.

Зустріч «Дивовижна особистість: яскраві віхи театрального життя» відбулася у рамках чергового засідання Культурологічного клубу «В гостях у ректора ДНУ імені Олеся Гончара». «Ось і знову зустріч у нашому клубі, який знайомить студентів і викладачів з видатними особистостями нашого краю, – відкрив засідання керівник клубу Микола Поляков. – Ми намагаємося проводити зустрічі з цікавими, неординарними, креативними представниками культури, літератури, мистецтва. У регіоні діє велика кількість театрів. Тож молоді має можливість ознайомитися з творчим надбанням у сфері театрально-го й музичного мистецтва, а також з літературними творами класиків і сучасних авторів, на основі сюжетів яких поставлені драматичні, комедійні й музичні вистави та вистави. Серед плеяди видатних особистостей є чимало випускників нашої Alma mater. Сьогодні до нас завітав випускник нашого університету факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Василь Крачковський».

Весела вдача, тонкий гумор Василя Йосиповича, історії з його життя, які він розповів під час зустрічі, зацікавили аудиторію, студенти активно передавали записки із запитаннями актору. Він поділився спогадами про університетські роки, розповів про тонкощі театрального мистецтва. Василь Крачковський навчався в університеті після Дніпропетровського театрального училища, продовжуючи акторську діяльність.

Ректор Микола Поляков зауважив, що він саме в ті роки працював відповідальним секретарем приймальної комісії університету, тож цілком ймовірно, що міг приймати документи на вступ у молодого актора. Гість згадував своїх викладачів, зокрема, професорів Нінель Заверталюк, Клавдію Фролову: «Я грав увечері, а навчався вдень. Вчитися було легко, викладачі ставилися до мене з пошаною, як до актора-початківця. Усвідомлюю, що університет багато мені дав. Як можна грати, наприклад, Дмитра Яворницького, не знаючи української літератури?». Василь

Крачковський розповів, що любить спостерігати за людьми, це професійна звичка – шукати цікаві типи, які згодом можуть знадобитися при підготовці тих чи інших ролей. «Якщо ти пішов за покликком серця, то професія актора – твоя, – говорить актор. – Це стосується й інших професій. А взагалі моя робота – це не лише квіти й оплески, а в першу чергу, важка щоденна, виснажлива праця. Якщо ти сильна людина, то витримаєш. Ніхто не повинен бачити, що ти хвилюєшся, як і всі люди».

Актор згадував своє дитинство, яке пройшло на Вінниччині. Він був восьмою, останньою, дитиною в сім'ї. Батько помер, коли хлопчиків було чотири роки. «Те, що мені дали батьки і брати-сестри, залишилося у моїй душі назавжди, хоч декого з них уже немає на світі», – щемливо згадує Василь Крачковський.

Василь Йосипович присвятив українській сцені понад 30 років. За цей час він зіграв безліч ролей, як комедійних, так і драматичних. Загалом на рахунок актора 109 головних ролей та близько 40 епізодичних. Серед створених ним образів – Ярма з містерії «Доля Тараса» В. Канівця, Гриць із комедії «Сватання на Гончарівці»

Г. Квітки-Основ'яненка, Петро з ліричної комедії «Наталка Полтавка» І. Котляревського та багато інших. Ці вистави студенти, викладачі й співробітники нашого університету бачили неодноразово, тому мали змогу насолодитися талановитою грою відомого актора. Василь Крачковський відомий і як ведучий концертів у Палаці «Україна» в Києві та багатьох культурно-мистецьких заходів Дніпропетровська, найбільшого співацького злету досяг у виконанні партії Ісуса з рок-опери Е. Ллойд-Веббера «Ісус Христос – суперзірка». На прохання учасників клубу «В гостях у ректора ДНУ» актор виконав проникливим тенором кілька пісень.

Під час спілкування з Василем Крачковським ректор Микола Поляков зауважив, що акторам студентського театру «Відлуння» факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства було б приємно і корисно почути від талановитого актора поради, тож університет чекає на нові зустрічі з Василем Крачковським. Насамкінець М.В. Поляков подякував вельмишановному гостеві за приємне спілкування і на згадку про зустріч презентував Василю Йосиповичу подарунки від університету. Актор звернувся до молоді з побажанням: «Ви самі можете досягти всього, чого забажаєте. Лише потрібно знати, що зусилля, яких ви докладаете, правильно спрямовані».

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20 www.dnu.dp.ua

Нова система професійної освіти не вимагатиме закриття навчальних закладів, лише їх реорганізації, – Демчик

Нововведення стосуватиметься вишів I-II рівнів акредитації та навчальних закладів нинішньої професійно-технічної освіти. Розрахувати усі можливі перспективи та ризики створення нової, проєвропейської системи професійної освіти до Дніпропетровщини прибули експерти Європейського фонду освіти. Вивчення можливих механізмів запровадження нової системи проходитиме за методикою ЄФО «PRIME».

«Новий закон «Про вищу освіту» ставить нові завдання перед технікумами по всій Україні. Дніпропетровщина та Вінниччина обрані пілотними регіонами для того, щоб зрозуміти, які шляхи варто обрати для входження в нову систему освіти. Сьогодні перед технікумами стоїть вибір: стати структурними підрозділами вишів, піти у галузь професійної освіти або об'єднатися з іншими навчальними закладами. Який з цих варіантів найдієвіший – ми визначатимемо разом з експертами Європейського фонду освіти», – повідомив директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації Олександр Демчик.

За інформацією національного експерта ЄФО Олени Локшиної, методика «PRIME» буде використана у два етапи. У ході першого буде проведено моніторинг ситуації у професійно-технічній освіті, а також I-II рівнів акредитації. Після цього європейські експерти нададуть

їм відповідну оцінку та запропонують шляхи подальшого розвитку.

Перші напрацювання мають з'явитися вже влітку 2015 року. Результати проекту будуть направлені також і на розгляд Міносвіти.

Загалом, це вже третій проект обласного департаменту освіти і науки з ЄФО. Спільну діяльність розпочали ще у 2012 році. Тоді задля створення дієвого механізму працевлаштування були анкетовані близько 400 підприємств Дніпропетровщини і 130 обласних профтехучилищ. Другим масштабним проектом став «Туринський процес». Саме завдяки високому рівню підготовки, який Дніпропетровщина презентувала на одній з підсумкових конференцій цього проекту, область стала пілотним регіоном програми ЄФО «PRIME».

Довідка:

Методологія «PRIME» використовується в Європі для аналізу можливих ризиків і наслідків реформ у різних сферах, зокрема, й у галузі освіти. Робота системи передбачає чотири ключові позиції:

- визначення проблеми
- аналіз
- визначення мети
- визначення можливих шляхів вирішення.

Інф. ДОН ДОДА

У видавництві журналу «Бористен» перевидано книгу про історію Української Церкви.

Зразу хочемо зазначити, що видання не прийшло б до читача, аби не подвижництво українців з США добродія Олександра Полець. Саме стараннями цього вірника нашої Церкви та правдивого патріота було зібрано кошти в діаспорі на перевидання цієї цінної праці відомого вченого Галини Могильницької.

Ця книга продовжує поглиблено розглядати проблеми, порушені в її широко відомих в Україні полемічних книжках «Літос, або камінь із праці правди на розбиття митрополичого блудослов'я» та «Хроніка великого ошуканства». На основі переконливих джерел автор доказово розвінчує історичні міфи, нав'язані російською імперською ідеологією.

З міфами про «єдиний народ», «общее отечество» і «єдність Церкви от начала прінятія православія» ми вже розібрались і знаємо, що жодного з цих «єдінств» не існувало насправді. Залишається розібратися з канонічністю приєднання Київської митрополії (Української Церкви) до Московського патріархату в XVII ст. після Переяславської ради та з канонічними правами Московського патріархату в Україні. Оскільки про це детально говорено авторкою в книгах «Літос...» та «Хроніка великого ошуканства», звернемо увагу лише на ключові моменти. Прагнучи повного «політичного подчинення» України, досягти якого без підпорядкування Церкви було неможливо, Москва, справді, у 1686 р. домагається від новопоставленого тоді царгородського Патріарха Діонісія IV грамот про підпорядкування Української

Галина Могильницька

МІФОТВОРЧІСТЬ ЯК ОБҐРУНТУВАННЯ ІСТОРИЧНОГО МАРОДЕРСТВА

*Прочитай
і передай
іншому*

Церкви Московському патріархату. Турецькому візиту, від якого залежало затвердження Царгородських патріархів і який, таким чином, мав на них неабиякий вплив, було обіцяно нейтралітет Росії у війні, яку вела тоді Туреччина чи не з 4-ма країнами одразу, а самому патріарху було вручено «три сорока соборів і 200 московских червонцев», хоч деякі історики пишуть, що червонці Москва все-таки «замахорила»... Це було в 1686 році. А вже в 1687-му, буквально через рік після описуваних подій, Царгородський Патріарший Собор скидає Діонісія IV з патріаршого престолу, засудивши його оборудку з Москвою щодо «продажу» Київської митрополії як «акт симонії» (хабарництва), тобто неканонічне, протиправне, невідповідне Христовій науці діяння. Наголошую і прошу запам'ятати кожного читача: жодного документа, що засвідчив би канонічно-правну передачу Київської митрополії під юрисдикцію Московського патріархату, немає й ніколи не існувало. Про це свідчить Патріарший і Синодальний Томос Царгородсько-

го патріарха Григорія VII, виданий у 1924 р. Українській Церкві у Польщі. Право цієї Церкви на автокефалію (відокремлення від Москви) та своє право на її проголошення автокефальною патріарх обґрунтовує тим, що «відірвання Київської митрополії від Царгородського престолу відбулося не за приписом канонічних правил». Що з цього витікає? А те, що Українська церква ніколи не була канонічно підпорядкована Московському патріархату !!! І отже, й жодний канонічних прав на Українську церкву Московський патріархат не має й ніколи не мав, як не має й жодного квадратного метра канонічних територій в Україні !!! Це те, що кожен з нас має запам'ятати, як «Отче наш», і не перейматися чийсь визнанням чи невизнанням.

Влас. Інформ.

Бізнес лише тоді ефективний, коли він соціально відповідальний – так можна сформулювати головну тезу Всеукраїнського круглого столу «Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян», який відбувся у Національному гірничому університеті за участю представників влади, науки та бізнесу Дніпропетровської області й інших регіонів України.

Його співорганізаторами виступили провідні інститути Національної Академії Наук України, зокрема, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи, Інститут економіки промисловості, Інститут економіки та прогнозування, а також Міністерство науки й освіти України і Національний гірничий університет.

Відкрив засідання і представив учасників – науковців, представників влади і бізнесових кіл – директор Інституту економіки НГУ професор Василь Швець.

Ректор НГУ академік НАН України Геннадій Півняк привітав присутніх і підкреслив, що для України нині визначальний час, бо вибір робить суспільство. Формування інноваційної економіки, та ще й у непростий для країни час, – це досить складний процес, у якому активну участь беруть науковці.

Академік НАНУ, директор Інституту економіки промисловості НАНУ Олександр Амоша у своєму виступі подякував приймаючій стороні – Національному гірничому університету і, зокрема, ІЕ НГУ, – за ініціативу проведення Всеукраїнського круглого столу на злободенну тему. Також Олександр Іванович звернув увагу присутніх на двотомну наукову колективну монографію «Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян», що видана в НГУ спеціально до проведення круглого столу і вручена кожному учасникові.

Академік О.І. Амоша зробив фундаментальну доповідь про механізми соціального управління, за допомогою яких можна досягти економічних успіхів в Україні. Велику увагу він приділив енергетичній галузі України, зокрема її вуглевидобувальному сектору і навіть цікаві статистичні дані. Основна частина галузі розташована в Донецькій і Луганській областях (відповідно 40% і 35%), які зараз опинилися у надзвичайно складній

Бізнес лише тоді ефективний, коли він соціально відповідальний

ситуації. В зоні АТО знаходиться 119 шахт, 74 з яких припинили роботу. Дві третини витрат галузі трималися і тримаються на держдотаціях. Майже всі державні підприємства галузі на Сході України, за словами академіка Амоші, – «глибокі» банкрути, що є наслідком зволікання з реструктуризацією. Олександр Іванович стисло й переконливо накреслив план шляхів виходу галузі з критичної ситуації з використанням, зокрема, передового досвіду інших країн, наприклад, Польщі, і окреслив Програму відновлення, починаючи з 2021 року з повним припиненням доування з 2027 року.

В обговоренні доповіді академіка НАНУ Олександра Амоші взяли участь Голова Федерації організацій роботодавців Дніпропетровщини доктор економічних наук Віктор Сергеев, голова департаменту економіки Дніпропетровської ОДА Олег Кужман, віце-президент Дніпропетровської торгово-промислової палати Сергій Кучерявенко, директор Дніпропетровського обласного центру зайнятості Вікторія Кузнецова, директор ТОВ НВП «Центр екологічного аудиту» Григорій Шматков, генеральний директор АО «НВО «Созидатель», заслужений будівельник України, дійсний член Академії будівництва України Леонід Турчин.

Віктор Сергееву своєму виступі повідомив, що, незважаючи на трагічні події на Сході, Дніпропетровщина нині – еталон економічної стабільності та високої громадянської свідомості. У січні-травні 2014 року підприємства, фірми та компанії краю реалізували промислової продукції на 89,575 мільярда гривень, що на 3,2 мільярда гривень більше, ніж торік. Експерти та аналітики вважають цей показник рекордним. Нині частка Дніпропетровщини у загальнодержавному промисловому доробку становить 19,1%. Починаючи з березня 2014 року, коли головою ОДА призначили Ігоря Коломойського, Дніпропетровщина здійснила справжній прорив у виробництві, дуже швидко адаптувавшись до складної політичної та економічної ситуації в Україні.

До того ж, Ігор Коломойський ініціював підвищення заробітної плати працівникам на 20% «за роботу в умовах воєнного часу». І хоча нелегко було домогтися повного розуміння фінансової ініціативи обласної держадміністрації, але зарплата на Дніпропетровщині все ж зростала щоправда не на 20%, а на 12,4% у середньому. «Я переконаний, – підкреслює Віктор Сергеев, – що від підвищення зарплати виграли не лише працівники підприємств, фірм та компаній, а й самі роботодавці. Бо бізнес лише тоді стає ефективним, коли він соціально орієнтований».

З розгорнутою доповіддю про соціальну відповідальність бізнесу виступила головний науковий співробітник відділу соціальної інфраструктури Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, професор, заслужений економіст України Надія Деева.

Вона зазначила, що основною рушійною силою ринкової економіки є підприємництво, без якого держава позбавлена розвитку. Саме воно визначає темпи економічного зростання, структуру і якість валового продукту. Це посилює соціальну спрямованість бізнесу, виникає феномен соціальної відповідальності, який свідчить про те, що для сталого розвитку суспільства самої ефективної економіки замало, необхідно враховувати інтереси широкого кола людей, яких вона торкається. Досить часто бізнес шкодить довкіллю, і, зокрема, про кричущі випадки таких порушень на деяких Дніпропетровських виробництвах, підкреслила Надія Миколаївна, що розповів попередній доповідач директор ТОВ НВП «Центр екологічного аудиту» Григорій Шматков.

Надія Миколаївна зазначила, що проблема відповідальності бізнесу підіймається на різних рівнях і в науковому середовищі, але особливих зрушень у її вирішенні немає. Тому круглий стіл вирішив об'єднати зусилля двох інститутів НАН України, Інституту економіки НГУ і довести до відома присутніх всі сьогоденні напрацювання з цього питання. Держава і бізнес повинні підтримувати громадян, а громадяни – владу. І тільки за такої умови країна відбудеться. Основні побажання, адресовані тим, хто займається бізнесом, за словами Надії Деевої, це, по-перше, не знущатися над природою, по-друге, не красти, по-третє, не займати місце, до якого ти не доріс, по-четверте, не брехати.

**Тетяна Ляхевич,
спеціально для ІАЦ НГУ**

**Фото Станіслава
Мардаровського**

«НАША МОВА, КАЛИНОВА»

ДЗВЕНИ, РІДНА МОВО, НА ВСІ СТОРОНИ СВІТУ!

Нестримна я! Бо три десятиріччя
Зерну було потрібно почекати
І в життєздатний час у гирлі річки
Прикинутись піском й не проростати.

Тоді б змогла у цвіт країни нині
Росою вранішньою зазирнути,
Відчути смак вкраїнської калини,
Щоб вістрям мови дерти з неї пута.

І кострубатим говором округи
Розмови не заводити невпинно
Й розкласти чітко на словесні смуги
Сліди загубленого покоління.

Бо рідна мова спала на задвірках,
Чекала свого часу на визнання,
Хоч мала незліченні перевірки
Зневажливого місця проживання.

Авжеж воскресла! І з пори тієї
Штурмую мову у душі до крові.
Незграбна ще, але спішу до неї –
Пишу і розчиняюсь у любові.

**Олена Швець-Васіна
«Поспішаю до рідної мови»**

Початок листопада 2014 р. приніс різноманітні свята ветеранам територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Бабушкінської районної у місті Дніпропетровську ради. Щойно відлунали концертні програми до Дня працівників соціальної сфери (всі співробітники територіального центру мають до цього пряме відношення), до Дня іменинників жовтня місяця (концертна програма на замовлення цих іменинників), до Дня залізничника (більше 10-ти ветеранів терцентру багато років працювали на цій ниві).

І ось наступив один з найголовніших празників листопада – День української писемності та мови – свято, яке щороку відзначається в Україні 9 листопада. За православним календарем – це день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця – послідовника творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія.

Свято розпочалося розповіддю культурного організатора терцентру Олени Швець-Васіної про автора «Повести временних лет» Нестора Літописця, якого вважають прабадьком української писемної мови. Вона відзначила ветеранів-росіян – Анну Колодку, Зінаїду Грицюк, Алевтину Губареву та ін., які не знали, але вивчили українську мову і з задоволенням співають, читають українською на заходах територіального центру і в інших культурних закладах м. Дніпропетровська. Голова суспільної ради ветеранів Антоніна Коваленко розповіла про знану письменницю України – Марку Вовчок – «Вона підкорила Європу».

Солісти ансамблю «Горобинка» Віра Бондар, Катерина Мавдюк, Олександр Янковський, Ольга Денисенко, Антоніна Коваленко, Лілія Коржова виконали українські пісні «Гуде вітер вельми в полі» М.Глинки, «Ой, гиля, гуси», «Посіяла огірочки», «Ішло дівча лучками», «Виноград», «Ніч яка місячна».

Ветерани терцентру – Лілія Коржова, Ольга Новікова, Антоніна Коваленко, Наталія Деркач – щиро і сердечно читали вірші Світлани Поливоди, Валентина Бурхана, присвячені рідній мові, та дотепні гуморески Павла Глазового про мову.

А дуети «ЕлЗі» (Елеонор Штайнц і Зінаїда Грицюк) та «СаЛюд» (Олександр Янковський та Людмила Рощупкіна) завзято обіграли жартівливі українські пісні «Ой, під вишнею» і «Вареники».

Крім цього присутні ветерани і працівники терцентру відповідали на питання ведучої або виконували її завдання:

- Що таке абетка?
- Назвати український алфавіт (абетку).
- Назвати декілька слів на букву Г.
- Назвати місяці відповідно чотирьом порам року.
- Назвати дні тижня.
- Назвати підряд (поспіль) 5 днів (без назв днів тижня).
- Назвати принаймні 4 православних свята.
- Перекласти з російської на українську.
- Відповісти на сучасні українські загадки.
- Повторити українську скоромовку.
- Заспівати улюблену українську пісню або розповісти вірш рідною мовою.

Наприкінці ансамбль «Горобинка» разом з усім залом заспівали українські народні пісні «Місяць на небі» і «Ой, дівчино, шумить гай».

Дзвени, рідна мово, на всі сторони світу!

**ОЛЕНА ШВЕЦЬ-ВАСІНА, культурний організатор
територіального центру соціального обслуговування
(надання соціальних послуг) Бабушкінської районної
у місті Дніпропетровську ради**

**Олександр Янковський
співає українську народну
пісню «Ніч яка місячна»**

**Антоніна Коваленко
розповідає про Марку
Вовчок**

Науково-консультаційний автотранспортний центр Національного гірничого університету створює автомобілі майбутнього

Науково-консультаційний автотранспортний центр НГУ (НКАЦ НГУ) здійснює фундаментальні дослідження - тут перетворюють електроенергію в механічну енергію і навпаки (залежно від вимог) в силових установках, досліджують вплив параметрів гібридного привода на енергоефективність, надійність, маневреність і стійкість руху автомобіля. Стали широковідомими в Україні прикладні розробки НКАЦ, спрямовані на зменшення витрат палива і викидів шкідливих речовин та забезпечення максимальної економічності.

Кафедра автомобілів та автомобільного господарства у співдружності з Кафедрою електропривода НГУ стали відомими завдяки своїм цікавим науковим проектам. Зокрема, у 2012 році студенти змайстрували гібридний електромобіль. Машина, яка є дипломною роботою, рухається зі швидкістю 15-17 кілометрів на годину

- Наші студенти вже не перший рік займаються створенням екологічно чистого транспорту, - каже завідувач Кафедри автомобілів та автомобільного господарства НГУ, доцент і керівник центру Костянтин Бас. - У створенні цього авто перед студентами стоїть завдання використовувати сонячні батареї.

Для руху автомобіля, який змайстрували студенти НГУ, достатньо сонячної енергії. Крім того, там є акумулятори, що дозволяють машині ще годину рухатись упродовж темного часу доби. Візуально електромобіль нагадує візок, і використовується як пересувний рекламний щит.

- Фактично, така рекламна конструкція може використовуватися в будь-якому районі міста, - пояснює Костянтин Бас. - Через відсутність шкідливих викидів таке авто можна використовувати де завгодно: у парках, скверах, на набережній, пішохідних зонах. А в темний час доби на ньому встановлюється підсвічування і тоді рекламні щити стають ще більш презентабельними.

У квітні 2014 року група студентів-конструкторів взяла участь у проекті «Ярмарок професій», який проводився за підтримки творчого центру «Арт-Толока». Участь у цій програмі як прояв тісної співпраці різних наукових шкіл у межах здійснення міждисциплінарних досліджень дала змогу умільцям НГУ реалізувати інноваційний проект гібридного автомобіля на базі карта. Цей перспективний напрям досліджень сьогодні високоактуальний, зважаючи на необхідність енерго- і ресурсозбереження. Досвід, от-

риманий студентами і вченими Національного гірничого університету, цінний не лише з наукового погляду. Для нашого ВНЗ і учасників проекту – це успішний приклад організації низки міждисциплінарних досліджень, спрямованих на досягнення спільної мети.

Минулого року студенти НКАЦ НГУ відзначились в конкурсі «Молодь Дніпропетровська - рідному місту». Хлопці отримали грант на розробку електромобіля для ЖКГ. Як зазначив Владислав Мар'єнко, один з переможців, команда гірничого тісно співпрацює з Управлінням молоді та спорту Дніпропетровської ОДА, і саме там вони дізналися про грант, який називається «Молодь Дніпропетровська - рідному місту». «Наш проект полягав в описі даного автомобіля і його призначенні. У листопаді ми отримали грант, який становить 15 тисяч гривень. Ця сума стане у нагоді для розробки дослідного зразка електромобіля, який дозволить далі проводити експерименти і довести їх до кінцевої мети. Автомобіль буде на два посадкових місця з електричним двигуном. Він призначений для пересування співробітників підприємств з великими площами і співробітників ЖКГ, в тому числі й на короткі дистанції». Зараз, зазначають розробники, проект існує тільки на папері. «Ми вже підбрали всі необхідні матеріали. Наприклад, двигуни, які не потрібно реєструвати в ДАІ».

У 2014 році Національний гірничий університет підготував заявку для участі в проекті uLIVE за програмою Horizon 2020. Це ще одне досягнення НКАЦ НГУ, адже саме його студенти разом з німецькими, італійськими та британськими колегами будуть займатися розробкою інноваційної концепції мобільності, щоб полегшити рух в міських районах і розвитком нової електричної концепції легкого транспортного засобу. Ця унікальна семирічна програма Європейського союзу надає багато можливостей новим учасникам та молодим перспективним науковцям для просування своїх ідей та отримання фінансування.

НКАЦ НГУ не зупиняється на вже впроваджених розробках. На черзі пошук приміщення для встановлення стенду для регулювання кутів встановлення коліс і гальмівний стенд, вдосконалення вже існуючих проектів та створення нових інноваційних автомобілів.

Підготувала Дарина Бутко
Фото з архіву НКАЦ НГУ

«РУБРИКА ДАРИНИ СУХОНИС-БУТКО»

Вже стільки місяців слово війна стало загальноживим в Україні – його чуєш щохвилини у новинах, на вулиці, на роботі, в аптеці чи кінотеатрі, вдома і уві сні. Війна стала нашою реальністю. У когось вона під вікнами, в когось за десятикілометровими. Але вона в кожного з нас! Слів не вистачить розповісти про біль та відчай війни, про тих, хто спить в окопах та отримує важкі поранення, про тих, хто ховає синів, по дітей, яких тато більше не поведе до школи, про жінок, які у двадцять років вдягають чорні хустини, про цілі селища і міста, в яких люди виходять на вулиці і стають на коліна, зустрічаючи загиблих.

Ця війна підступна і гібридна.

Рабів до раю не пускають

Тут задіяні людські емоції, якими маніпулюють з екранів телебачення, брехливі свідчення та псевдо сюжети («Скоріше чорт Богу помолитися стане, ніж москаль брехати перестане» - давнє українське прислів'я)

Багато питань, які і досі не мають відповіді – чому так багато військової техніки з українських заводів не використовується, чому функціонують російські магазини, банки та ресторани на території України, чому головнокомандуючий такий невпевнений і нерішучий, чому так багато екс-регіоналів пролізло до парламенту, чому Надія Савченко поводить себе більш гідно і рішуче, ніж деякі політики, чому, чому, чому? І питання особисто моє – чому Бог не покарає винних? Чому не зійде кара на нелюдів, які чинять все це на сході України і тих, хто ними керує?

А тому, що доля людини і доля країни тільки в руках її народу. Рабів до раю не пускають. Але в раю вже сотні янголів майдану та військових. Не варто сліпо покладатись на світ. Україну захищать ті, хто її щиро любить – українці. Третій Майдан – це не так вже і фантастично, адже терпець знову уривається. І, насправді,

все прогнози та передбачення дуже відносні – ніхто не знає, що в голові у божевільного диктатора. Війна може закінчитись сьогодні, а може стати затяжним конфліктом. Насправді, початок цієї війни це повільний початок зміни російського суспільства. Деяким росіянам треба було побачити «груз 200», а матерям оплатити свої без вісті зниклих синів, які нібито служили на кордоні, аби зрозуміти – Росія напала на Україну. Підло, цинічно. Завдяки Росії Україна ніби захворіла на рак і зараз дуже важко лікується. Просить допомоги в іноземній медицині, страждає, але поборить. Бо рік тому був Майдан, який навчив стійкості, боротьбі, гідності. Навчив цінувати країну та одне одного.

Про нас писатимуть у підручниках світової історії. Писатимуть і про Росію – але зовсім в іншому контексті. 2014 – рік російської ганьби, від якої не відмиються ще багато поколінь. Ніколи не бути нам братами, надто вже ми різні. Російський хлопчик кинув в омовця лимоном і сів на три роки, а український кинув коктейлем Молотова і скинув диктатора.

Літо у Донецьку 2014 – дівчинка топче український прапор під усміхненими поглядами дорослих. І ці люди – жителі України, з українськими паспортами. І вже восени ці люди, розчарувавшись в «ополченцях» почали вимагати гроші та продукти в «хунті». Раби. Раби, ціна душі яких – мішок картоплі.

«НА КОНКУРС ІВАНА ТА МАРУСИ ГНИП»

Аліна Міщук

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ.

Деякі люди надзвичайно співчутливі до навколишнього... Безкорисливо співчутливі, немов діти.

Бувають дуже спостережливі, що помічають і розуміють найменший порух душі кожного з нас, будь-яку зміну в світі, що їх оточує...

А ще зустрічаються обдаровані люди – ті, що виливають своє співчуття, свої спостереження, роздуми, уяву на білій аркуш паперу. Так народжується література...

Моя учениця Аліна Міщук, студентка Машинобудівного коледжу ДНУ ім. О. Гончара, стала для мене відкриттям року (як завжди, я «полюю» на молодих поетів та письменників): два її перших оповідання – це, безперечно, ЛІТЕРАТУРА, гідна читацької уваги. Перш за все тим, що юна авторка помічає у нашому житті те, чого ми не помічаємо у своїх дорослій байдужості – людини звичайної, людини маленької, з усіма її нецікавими драмами, маленькими трагедіями. Співчутливість, уважність, схильність до рефлексії Аліни додали до її літературного хисту чимало цінного – бачити красу, відчувати добро.

Марина Музика,
викладач МК ДНУ ім. О. Гончара

Щасливий квиток Василя Петровича

Василь Петрович до сьогодні почувався щасливим.

Хронічно щасливим. Завжди і скрізь. Це було рівне щастя літньої людини, яка прожила гарне, спокійне й гідне життя.

Ні, Василь Петрович не досяг якихось кар'єрних висот, бо ніколи цього не прагнув, без зайвого смутку усвідомлюючи всю марність таких прагнень. Походячи з бідної, але чесної та працюючої селянської родини, він став першим з усього свого чималого роду хліборобів мешканцем міста, і ніколи про це не пожалкував. Він тяжко працював у місті, бо з раннього дитинства звик відповідально ставитися до своїх обов'язків. Зрештою, залишив він удома, в селі, теж би не сидів склавши руки. Так учили його батько-мати.

Ні, він не був багатцем, не жив у мармурових палацах і не їв із коштовних порцелянових тарілок. Йому довелося довго й тяжко працювати, щоб досягти всього того, що мав сьогодні. Насправді Василь мало що й мав, але за довгі роки життя навчився обходитися простою дешевою їжею, був байдужий до гарного одягу, економив на всьому. Він, наприклад, понад десять років носив одне пальто, і міг би носити його й далі, але роки додали Василю Петровичу трохи зайвої ваги, і куди пальтечко виглядало на ньому неслізно. Хоча такі дрібниці не надто турбували чоловіка.

Не матеріальними категоріями вимірювався рівень щастя нашого героя. Квартира Василя Петровича знаходилась у віддаленому і непрестижному районі міста. Скромне помешкання із двох тісних кімнат і комірчини-кухні. На цій малесенькій, але напрочуд затишній та охайній кухні як-то тулилися плита, відкидний стіл та вузька шафка, в шухлядках якої у старій чайній коробці й тайлося його щастя – старий трамвайний квиток. Допки квиток лежав у своїй надійній скарбниці, Василь Петрович спав абсолютно спокійно. Знав, що його щастя – ось воно, поряд, разом з ним. І пильнував ав своє щастя, раз у раз зазираючи у коробку: чи на місці дорогий квиток?

Ось і зараз він вирішив ще ра-

зочок поглянути на своє щастя. Хоч одним оком. Дуже вже кортіло. Щоб упевнитися, що щастя не зрадить, і завтрашній день завдяки цьому заповітному квитку буде не гірше, ніж день сьогоднішній.

Верхня шухлядка шафи розташована під самою стелею, без табуретки не обійдешся. Скільки сам собі говорив, що треба коробку заховати в інше місце, більш зручне, щоб не пнутися щоразу нагору на ненадійній табуретці, але не наважувався: був трохи педантичний – любив раз і назавжди заведений порядок. Так його мама колись привчала, щоб усе завжди було на своєму місці.

Згадка про маму трохи вивела Василя з рівноваги. Він так її любив, просто обожнював, але недавно його любові, найкращої у світі неньки не стало. Він так важко переніс цю втрату.

Присів на табуретці, змахнувши рукою невидиму сльозинку. Плакати не можна, адже чоловіки не плачуть. Це теж мама говорила. А йому так часто хотілося заплакати, мов якомусь дівчиську. От на похоронах матусі він наплакався від душі, хоч мама, будь вона жива, докорила б йому нечоловічю поведінкою.

Та що вдієш, такий Василько вдався: ніжний душею, беззахисний. Мама говорила, зітхаючи: «Тебе, Васю, й кури загребуть». А не загребли ж! Не дав себе Васю нікому образити, мирно життя прожив і не нажив ворогів. Щастя, можна сказати, життя.

Уперше надовго розлучився Вася з мамою давно, ледь закінчив вісім класів у рідному селі. Чесно кажучи, він радий був, що школа з її муштрою для нього закінчилася, тому про подальше навчання й мови не могло бути. Учнем він був слабеньким, нерідко на педагогах йшла мова про безнадійного учня Василя, якого слід було б перевести у спеціалізований учбовий заклад для дітей з вадами розумового розвитку. Тут утрчалась мама і відстоювала перед педагогами синове право продовжувати навчання в рідній школі.

Куди було Васюкові після школи податися?

На сімейній нараді вирішено було Василеві їхати в місто. А в місті – що? Чим займатися? Учити-

ся? Працювати? Так, звісно, працювати. Добре, що Василь у неповні п'ятнадцять років виглядав досердим парубком, тому його ладні були взяти на будівництво – підсобляти кваліфікованим робітникам. Тільки грім та брязкання будівництва жахали Василька, та й непривабливим було запропоноване місце роботи, а робітники – через одного нетверезі.

А от в найближчому ЖЕКу погодилися прийняти працівником із благоустрою – двірником. Закрили очі на відсутність деяких документів: робочі руки потрібні були терміново. Це Василеві було до душі. Любив, щоб навколо було чисто та прибрано, щоб красиво було... Як у маминому дворі.

Так і працював двірником усе життя аж до пенсії. І всі роки – без відпустки, без лікарняних, без претензій будь-яких, за мізерну заробітну платню. Василь Петрович ніколи не скаржився. Така людина. Свята простота, як говорили про нього інші двірники, колеги. Не виплачують півроку грошей, додають території для прибирання – не стогне, а працює, й оком не моргне, терпить. І до кожного привітний та люб'язний.

З житлом була біда. Роками тинявся по найманих квартирах, доки не отримав благодійної квартирки на своїй-таки ділянці. Від цього серце Василя Петровича раділо й співало. Аякже, на роботу тепер не треба було добуватися з іншого кінця міста. Ранком виходь з дверей свого рідного помешкання – і ось воно, твоє робоче місце.

Одне було погано. Тепер, коли його ж таки дім розташований у тому ж таки кварталі, де він роками прибирається, опоряджує територію, Василь буде рідко їздити на трамваї чи троллейбусі. Потреба в цьому відпала, відколи він отримав житло у районі, де знаходиться, власне, його робоче місце.

Інші були б щасливі з цього, а Василь засумував. Так, економія коштів стає в пригоді, адже зарплата по-старому замала. Справа в іншому. Справа в тому, що Василь Петрович завжди купував квиток, що надавав йому право проїзду в трамваї чи троллейбусі. Квитки були йому необхідні. Бо серед них Василь шукав своє щастя. Тобто, шукав

Продовження на 19 стор.

Героям Слава!

«Тату, я так тебе чекаю!»

Ми зустрілись з чарівними дівчатами – дружиною командира Дніпропетровського мотострілецького («журналістського») взводу Віктора Ожогіна, Олександрою та донею Каріною, у рамках зйомок для соціального ролика про українські родини, яких торкнулась війна. Попри непросту тему, Олександра посміхалась. Ця красива молода жінка, на долю якої випало так багато випробувань, демонструє силу духу та чоловічу мужність. Її чоловік пішов захищати Україну. Вона підтримала. Їхнє весілля сталося напередодні його від'їзду в зону АТО, а руку і серце він запропонував їй по телефону перед усім своїм взводом. Романтика і війна. Олександра розповідає, що добре розуміє Віктора і підтримує. Хоча, звичайно, буває важко. Сльози зблили в її очах, коли вона говорила про те, як, зазвичай, у неділю вони дивляться спортивні програми. Але справжні і щирі родини все це тільки зміцнює, впевнена вона.

Маленька Каріна дуже чекає на тата. Згадує про нього, питає, коли повернеться. Нам розповідала, що тато їй купить щось смачне – можливо, булочку? І з осяйною посмішкою говорила у мікрофон «Я люблю тата!».

В мене багатий досвід спілкування з різними людьми, але робота над таким матеріалом без перебільшення мене торкнулась глибоко. Стримувалась, аби не заплакати, коли маленька дівчинка з ляльковим поні на руках розповідала, що сумує за татом. Адже я доросла, і розумію, де її тато.... Її тато герой. Її тато українець з великим серцем. До кінця життя ми повинні бути вдячними всім

"Бористен" писав про відкриття музею "Скарбничка старожистей" в Дніпропетровській середній школі №46. 17 листопада там сталася цікава подія. Мужні, красиві, щирі герої-хлопці з батальйону "Азов" Артем Грудько та Кирило Доценко відвідали музейну кімнату "Скарбничка старожистей". Вони спілкувались з учнями, слухали пісню дуету "Східний обрій" та розповідали про себе. Дівчата подарували їм власноруч виготовлені мотаночки-обереги та листи, які хлопці відвезуть в зону АТО.

Розчулені, ці молоді бійці зізнались, що це для них дуже важливо. В цих листах життя. В цих листах те, заради чого вони там нас захищають...

татам, синам та чоловікам, які пішли туди, аби ми мирно жили тут.

Я дуже хочу написати про те, як командир Ожогін, як і тисячі інших, повернувся живий та здоровий до своєї родини. З перемогою, радістю, з неголеними щоками та сльозами радості. І я обов'язково про це напишу.

Відеоролик за участю Олександри та Каріни ви можете подивитись у нас на сайті borysten.com.ua
Дарина Бутко

ТАЛАНОВИТА УКРАЇНЬСЬКА МОЛОДЬ СЕРЕД НАС

В далекому 2009 році редакція журналу «Бористен» спільно з родиною відомих меценатів Марусею та Іваном Гнип (Каліфорнія, США) започаткувала щорічний конкурс творчої молоді. Головне завдання творчого огляду – конкурсу молодих авторів родини Івани та Марусі Гнип полягає в пошуку талановитих, обдарованих та патріотичних юнаків і дівчат (вік до 25 років), котрі захоплюються або професійно працюють в царині театру, літератури, журналістики, образотворчого мистецтва та музики. Головними критеріями для визначення переможців є не лише високі професійні та художні рівні мистецьких робіт, художні і журналістських творів, а також їх наповненість національним та патріотичним змістом, спрямованість на пропаганду української

культури і самобутності. У складі журі виступають провідні діячі культури та мистецтва, головою журі є редактор журналу «Бористен» Фідель Сухоніс, секретар журі конкурсу - заслужений діяч естрадного мистецтва України Влодзімеш Забара.

Щороку конкурс різний – змінюються учасники та партнери імпрези. Але незмінним залишається факт, що сучасна українська молодь – креативна, талановита та цікава.

Серед переможців конкурсу багато відомих та популярних авторів, виконавців та творчих особистостей. І нам дуже приємно, що на початку свого мистецького становлення вони відзначились перемогою у нашому конкурсі.

Дипломант в номінації «Театр» - актор Дніпропетровського музично-драматичного театру імені Т.Шевченка Максим Подорожній (2011 рік)

Щороку учасники отримують ексклюзивні дипломи та призи

Щороку конкурс має свою неповторну тематику та стилістику

Журі конкурсу Фідель Сухоніс та Влодзімеш Забара

2012 рік, в номінації «Вокальне і танцювальне мистецтво» лауреатом стала Глорія Забара за самостійну постановку хореографічної композиції «Чорноморочка» на основі українського народного танцю

Дипломант в номінації «Вокал» шостого творчого конкурсу-огляду Івана та Марусі Гнип (США) на сторінках журналу «Бористен» Іван Леонов отримав заслужену нагороду з рук секретаря журі конкурсу, заслуженого діяча естрадного мистецтва України Влодзімеша Забара

Відома українська письменниця Наталія Дев'ято у 2010 році стала лауреатом конкурсу

Секретар журі конкурсу - заслужений діяч естрадного мистецтва України Влодзімеш Забара не лише справедливо оцінює таланти, але і викладає вокальне мистецтво та дарує свій неперевершений талант публіці

Один з літературних лауреатів минулого року - чарівна Ліка Мушукідані (2012 рік)

Серед наших переможців багато не тільки талановитих, але і красивих дівчат! (2011 рік) В номінації «Література» (голова однієї з журі конкурсів, член Національної спілки письменників України Володимир Луценко) звання лауреата присуджено Альбіні Ткаченко за вірші присвячені темі українського національного відродження, проблемам духовної відповідальності в сучасній Україні. Дипломантом у цій номінації стала Катерина Супрун за публіцистичні статті присвячені проблемам державотворення в Україні та формуванню національної свідомості серед вітчизняної юні.

«ДО РІЧНИЦІ ГЕНОЦИДНОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ»

ВІРМЕНИ СІЧЕСЛАВЩИНИ ПАМ'ЯТАЮТЬ ПРО ТРАГЕДІЮ УКРАЇНЦІВ

Вірменська апостольська церква ім. Григора Лусаворча та Вірменський культурний центр «Варду!» (м. Дніпропетровськ) провели захід на вшанування жертв Голодомору в Україні.

Вірменський народ вже майже 100 років зберігає у пам'яті та в серцях біль від трагедії, що пізніше було визначено міжнародним правовим актом як «Геноцид – злочин проти людства». І, мабуть, як жоден інший народ відчуває біль українців, що втратили мільйони своїх співвітчизників. Метою проведення заходу було, перш за все, вшанування пам'яті людей, що стали жертвами жахливих і нелюдських дій кривавого режиму.

Після панахиди пройшов культурно-просвітницький захід з наступним змістом:

1. Нетривала лекція на тему «Голодомор в Україні». Лектор: Глушенко Дільфуза, представник музею «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні».
2. Показ короткометражного документального фільму «Червоне намисто» (Режисер та автор фільму Тетяна Кондрашевська; режисер Карен Карапетян).
3. Презентація книги «Голодомор в Україні язком фактов» (усі відвідувачі мали змогу безкоштовно отримати примірник).
4. Ірина Мазуренко (Музей «Літературне Придніпров'я») розповіла про «Відоображення Голодомору у творах українських письменників», зокрема у творчості письменників Придніпров'я, а також зачитала деякі уривки і власні вірші.
5. Вчитель вірменської мови Закарян Кнарлік прочитала «Заповіт» на вірменській мові.
6. Представлення книг, копій документів та інших матеріалів. Деякі книги були подаровані нашій бібліотеці. Ви можете ознайомитися з ними завітавши до нас, або до тих закладів, що їх надали.
- Серед іншого слід виділити модель монументу жертвам Голодомору, який був виставлений поряд з матеріалами, автор: Гарнік Хачатрян.
7. Перегляд сюжету про вірменського журналіста Гранта Дінка, що віддав своє життя у боротьбі за визнання Геноциду вірмен в Османській імперії.
8. Зі словами виступили: Багдасарян Петрос Погосович, керівник Дніпропетровського центру вірменської культури «Оджак».
- Перов Анатолій Валентинович, заступник начальника управління культури Дніпропетровської облдержадміністрації, керівник відділу Департамент культури ОДА.

Партнерами і співорганізаторами заходу виступили:

- Історичний музей ім. Д. І. Яворницького.
- Музей «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні».
- Музей «Літературне Придніпров'я».
- Фідель Сухоніс – український письменник, член Національної Спілки письменників України, шеф-редактор журналу «Бористен».

Серед почесних гостей: Гарнік Хачатрян – автор пам'ятнику жертвам Голодомору у Дніпропетровській області. Варужан Айрапетян – архітектор ВКЦ «Варду!».

Дякуємо усім, хто допоміг провести захід, а також тим, хто прийняв участь.

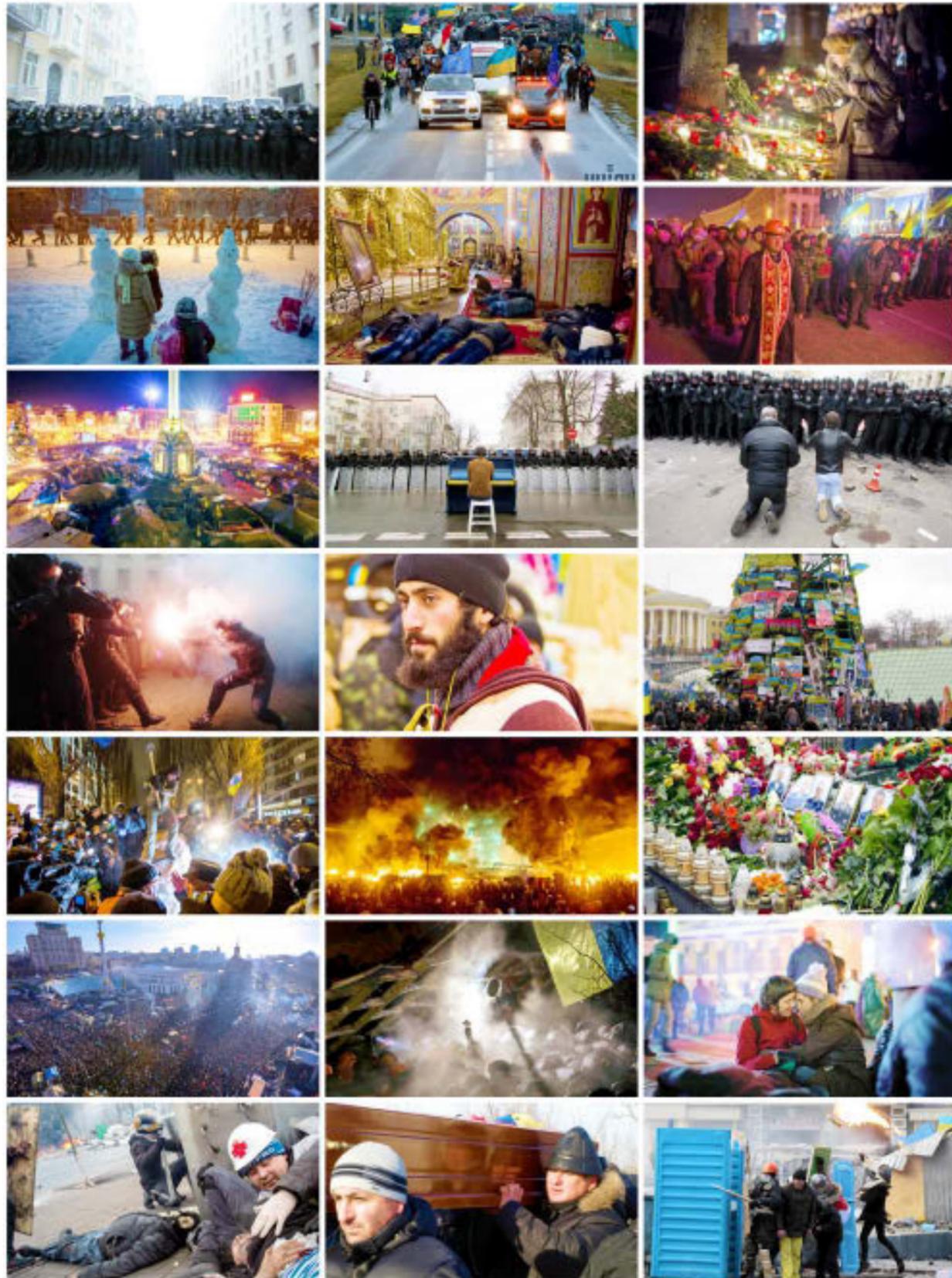
Грация Задікян, координатор жалобного заходу

На фото: до присутніх звертається науковий співробітник музейного закладу «Літературне Придніпров'я» Ірина Мазуренко; експонати жалобної виставки, вірменська молодь Дніпропетровська запалює свічки пам'яті, про подібність трагічної долі українського та вірменського народів розповів координатор жалобного заходу Грація Задікян.

Вдруге стали НЕЗАЛЕЖНІ

Україна відзначила річницю Революції Гідності, яка змусила прокинутись весь світ

«НА КОНКУРС ІВАНА ТА МАРУСИ ГНИП»

щасливий квиток. Ну, а тепер — що? Куди їздити, якщо в районі все є: магазини, ринок, сквер для відпочинку, кінотеатр, кіоски з пресою і ятки з пивом чи квасом. Все було. Нащо кудись їздити?

А Василеві й не потрібні були якісь віддалені магазини чи парки, йому просто конче було необхідно щодня купувати трамвайний білетик і шукати в ньому щастя.

Це мама його навчила. Не зважай, що селянка, яка була в місті два-три рази й вважала за краще пройти кілька кілометрів пішки, аби не витратитися на трамвай, але саме мама навчила Василька, як визначити щасливий квиток.

Сума перших трьох цифр, що утворювали те чи інше число, повинна дорівнювати сумі наступних трьох цифр (числа). Приміром, ось квиток під номером 285393. Чи щасливий квиток? Так, адже $285=393$.

Як так? Василько довго не розумів. У математиці, та навіть і в арифметиці він завжди був слабким учнем. З навчанням у нього не складалося, щось недопрацьовано було в його голові. Навіть зі школи його хотіли виключити через відсталість. Тільки мама могла довго й терпляче пояснювати. Не день і не два пояснювала, поки Василько нарешті второпав, що й до чого. Це було важче, ніж вивчити вірш чи виконати вправу з української мови. Для Васька це дійсно була надзвичайна логічна операція, карколомна ситуація: робота з такою кількістю чисел. Але він усвідомив, як вирахувати щасливий квиток.

Відтоді він полював на квитки із щастям. Чесно кажучи, вони траплялися не так вже й рідко. Чи то Васько, можливо, був улюбленцем долі? Свій перший квиточок з красивою комбінацією 721127 він з'їв, бо так годилося, бо так мама вчила. Звісно, треба було дочекатися кінця поїздки, адже квиток належить зберігати, аж поки не покидаєш транспортного засобу. Але він не міг дочекатися. Ледве вирахував своє щастя (а як же красиво: $7+2+1=10$ і $1+2+7=10$; отже $10=10!$), поклав квиток на язик і почав швидко жувати. Несмачно! Василь аж скривився... А ще більше скривився, коли до нього підійшов непомітний чоловік із металевим жетоном — чи то кондуктор, чи то перевіряючий. Жаж! Він мусив сплатити штраф, але таких грошей, які з нього вимагали за безбілетний проїзд безсоромним зайцем, у нього не було.

Але щастя вже починало діяти... Знайшлася в салоні напівпорожнього трамваю дамочка-свідок, яка бачила, що хлопець компостував квиток. Інші пасажери теж виявилися великодушними, захищали його від чоловічка, що мертво вчепився у його руку. Василько, відчувши, що на його боці — більшість, продовжив і собі нити про щасливий білет, і врешті дорослі йому повірили й відпустили на всі чотири сторони... Сказали, аби більше квитків не їв, щоб надалі уникнути

неприємностей. Ну, хіба не щасливий квиток спрацював? Саме він!

Відтоді Василь квитки ретельно вивчав, і якщо траплявся щасливий, не послішав кидати папірчик у рота. Більше він такої дурниці не зробить.

І що цікаво: щастя завжди приходило до Василя, як тільки йому знаходився щасливий квиток. Щоразу спрацювало. Був квиток — було й щастя.

Василь Петрович виліз-таки на табуретку, щоб дістати з верхньої полиці коробку з щасливим квитком. Точніше, з квитками. Їх там зберігалось не менше півсотні. І за кожним з них — історія маленького щастя, везіння, просто гарної пригоди.

Василь здмухнув пил з лакованої поверхні коробки і відкрив кришку. Аж серце завмерло в хорошому передчутті, коли зазирнув усередину і побачив це розмаїття квиточків — маленьких паперових клаптиків із кодом щастя.

Ось незабутній 326119... Тролейбусний. Коли це було? Рік 19**... Яке ж щастя подарував цей пожовклий від давності шматочок паперу? Василь Петрович не надто й напружував пам'ять, адже так часто перебирав свою скоричку, що й зараз міг пригадати історію щастя, що була призначена цим білетом.

Отже, 326119 — це друг. Невдовзі після того, як їхав у тролейбусі за цим квитком, надібав біля смітника мале та хворе біленьке цуценя, практично без ознак життя. Щось ніжне й тепле вмить прокинулося у душі молодого двірника, і він, не довго думаючи, забрав тваринку з собою. Була саме зима, мороз, і цуценя, якби не Василь, загинуло б від холоду та байдужості. Але за пазухою в хлопця песик очунав, зігрівся, обмочив його аж до поясу, заскавулів, вимагаючи молочка.

За деякий час Білка піросла і виявляла ознаки якоїсь коштовної породи. Так говорили Василеві. Але до цього він був байдужий, а от до любові й відданості своєї красуні-Білці залишитися байдужим не міг. Білка не відходила від нього ні на крок, вважала себе Василевим охоронцем і слухняним служником, а інколи згадувала, що вона веселої пустотливої вдачі, і тоді вони з Василем дуріли, як божевільні.

Білка всюди ходила за своїм господарем, викликаючи подив в оточуючих: гарна випещена Білка якоїсь рідкісної породи поряд з бідно вдягненим юнаком, у руках якого — завжди мітла та лопата. Зовні вони не виглядали гармонійно, проте зовнішніми ознаками щастя Василь не переймався. Так, він з Білкою був щасливий, доки вона дарувала йому свою безкорисливу собаку любов, майже 15 років, і коли Білка помирала на його руках, Василь ридав так, ніби найдоружчу в світі людину втрачав.

І зараз змахнув підступну сльозинку з повік. Тому послішив узяти ще один квиток, у якому переважали нулі

— 400022. Це квиток, який навіщував йому власну квартиру. Хіба можна такий викинути? Хай лежить у коробці як документальний доказ ще одного везіння. Він навіть пам'ятає, коли купив його у прозорій касі в автобусі. Тоді саме містом почали курсувати великі та комфортабельні закордонні машини, в яких при вході в автоматичному пристрої, вкинувши у нього гроші, можна було самостійно купити найдорожчі квитки — талони на проїзд по 10 копійок. Таке марнотратство виправдалося щасливими цифрами на талоні. Автобус називався «експресом», тому що пересувався через усе місто практично без зупинок. Від вокзалу до аеропорту. Василь просто вирішив у вихідний влаштувати собі екскурсію на місцеве літвище. Адже ніколи в житті не бачив літаків зблизкця.

Ця поїздка, хоч і обійшлася йому не дешево, обдарувала його потрібним щастям. Перше — сам щасливий квиток. Друге — він нарешті побачив цих залізних птахів. Вдалося навіть побачити через паркан, як літаки сідають та злітають, колихаючи могутніми крилами. Третє — це квартира, перша власна квартира! Хай не така вже й справжня, у яких жили його сусіди, а убога комірчина під сходами, вогка й тісна, із зануреними в землю до половини шибки вікнами. Але — своя хата, своя!

Василь Петрович розирнувся у своїй нинішній квартирі, задоволено хитаючи головою. Сучасне його житло набагато краще за те, яке він отримав тоді. Але він був молодим і щасливим у тому темному та низькому підвальному помешканні, був щасливим завдяки випадковому автобусному талону.

Рука Василя Петровича пошаруділа на дні коробки й витягла ще один квиток. Вицвіла червона фарба і ледве помітні цифри. Щоб їх побачити, треба начепити на носа окуляри, але Василеві Петровичу вони не були потрібні. Він знав ці цифри, як «Отче наш», і щастя, яке подарував цей квиток, також було незабутнім.

Він так довго рахував, так довго мучився, складаючи ці каверзні цифри, що до кінцевої зупинки так і не зміг з'ясувати, чи варто зберігати цей трамвайний білет. Укинув у кишеню до слухного часу, і тільки вдома згадав, що його чекає довгий вечір складних математичних задач. Василь витяг квиток, взяв олівець і взявся переписувати цифри у зошит, в якому він іноді з неймовірними зусиллями вів свою бухгалтерію витрат, аби якось вижити на маленьку платню. Якби хтось з учителів математики погортав сторінки цього зошта, він би схопився за голову з переляку, яких жажлих помилок припускається Василь у своїх підрахунках. Попри все Василь якось жив і вів своє маленьке бідне господарство, і їм з Білкою вистачало на найнеобхідніше.

Продовження на 20 стор.

Початок на 18 стор.

Увечері Василь старанно перепи- сав з трамвайного талона: 478199. Розбив цифри на дві рівних частини: 478 і 199. Перерахував, що виходить, якщо додати одна до одної цифри першої частини. Кожного разу в нього виходили різні числа. З другою ча- стиною вийшло якось швидко: ре- зультат – 19. Цілий вечір промучився – і нічого...

Вирішив забути на деякий час, відкласти. Може, це був звичайний білет без об'яного щастя. Не варто су- шити мозок. Василь ліг спати, але щось заважало заснути. Устав і знов узявся за підрахунки. Під ранок усе зійшлося, і Василь, не лягаючи, щасливий збирав- ся на роботу – мести вулицю. 19 на 19, так гарно й струнко. Але – з якою мукою далось йому те щастя.

Те щастя мало гарне ім'я – Тася. Василь Петрович закрав очі, зга- дуючи свою Тасю, милу пампушечку у кумедному платтячку з квіточками. Такою він Тасю одного разу побачив у місті, в зоопарку, й відразу за- кохався з першого погляду. А раніше, коли зустрічав її у потворній синій кофті і величезній хустці, здавалося, сто разів обмотаній навколо її го- лови, не помічав, яка вона під тією хусткою ніжна й мила. Тася теж була двірничкою і мела сусідній квар- тал. За лахміттям, в яке Тася була загорнута, з усіма своїми мітлами, відрами, лопатами, якими вона працювала, не можна було роздивитись дівчини. Василь довго думав, що ця товста тітка в лахмітті має років 60. А коли прийшло літо, і «тітка» скинула ганчір'я, мов жаб'ячу шкірку, постала перед хлопцем у всій своїй красі. Тут він і пропав...

Але Тася була дуже сором'язлива, якось навіть дика. Уникала Васька як могла. Він аж духом занепав, коли вп'яте отримував відкоша. І з цукер- ками підкочувався, і з квітами, і з но- вою хусткою... Все – дарма. Тася ніби не помічає залицяльника. Знай, мете свою вулицю, підбираючи найдрібніші скіпки, голови не піднімає. Тоді Ва- сіль ставав поряд з нею і мовчки до- помагав їй прибирати її ділянку. Без дозволу і поясненя. Тася сердилась і відгоняла помічника, але він на те не зважав: продовжував зам'ятати, косити, збирати сміття, обрізати кущі на своїй ділянці і на ділянці Тасі. Тільки вона вранці виткнеться на своє робо- чє місце, а там уже все – в ажурі. Чи- стота і порядок.

Так не могло продовжуватись довго. От вони й поборалися за два місяці. Таке було кохання, не дай Бог! Шкода тільки, що недовгим було їхнє щастя, бо невдовзі Тася захворіла страшною хворобою, яка й забрала її у Василя. А до цього прожили три роки весело, мов діти, і Тасі було од- наково, що Васько не вміє до пуття рахувати і бідно вдгається, має ма- леньку зарплатню і блаженке жит- ло. Незважаючи ні на що вони були справді щасливі, і сьогодні Василь

Петрович крізь сльози посміхається, згадуючи свою Тасю, своє щастя. От вам і квиток 478199.

На очі потрапив ще один клап- тик паперу, що колись давно ви- явився щасливим білетом... Тут і цифри практично зітерти, але якщо напружити зір, то ще можна про- читати 247238, а якщо напружити пам'ять, то, мабуть, можна прига- дати й поїздку, і щасливу подію, яку цей квиток відзначив. Довелось Ва- силію Петровичу одягати окуляри. Коли тримав квиток у руках, навіть не помітив, як затремтіли його руки: схвилювався, коли пригадав.

Це навіть не його квиток, а його мами Віри, коли та востаннє приїздила до сина на гостину. Василь так радів і бентежився, щоб гідно зустріти маму і нічим не розчарувати її.

Адже з самого малечку він праг- нув довести мамі, що він – норма- льна дитина, хоч і не зовсім розумна, не настільки різнобічно розвинена, як, наприклад, діти сусідки, вчительки Надії Миколаївни. Але малий Васько завжди був старанним і слухняним, доброї вдачі, і поза школою з цією дитиною ніколи ні у кого не виникало жодних проблем.

Але Васько знав, що поза очі його практично всі знайомі (і незнайомі) кличуть дурником, і йому це було боляче. Він терпів, бо розумів, що люди праві, і він справді не має всіх потрібних клепок у голові. Мама мріяла, аби він швидше виріс, щоб прилаштувати у місті на хорошому місці. І Васькові щастило, бо, ма- буть, маминими молитвами йшло до нього все хороше та добре і не чіплялося зле та лихе. І кури не за- гребли, і в житті якось влаштувався, і поскаржитися йому ні на що...

Тоді вийшло так, що не він маму зустрів, а мама – його. У Василя ро- боти було дуже багато: ледь не всі двірники звільнилися через затрим- ку зарплати, і йому доводилося при- бирати три квартали та ще й лагодити дитячий майданчик, зруйнований вночі якимись зальотними вандала- ми. Додому прийшов пізно ввечері, змерзлий та голодний, як собака. Ма- миним борщем та варениками смач- но пахтіло ще зі сходів, і Василь так розчулився від тієї зустрічі, що не міг втримати сліз. А мама все повторюва- ла, що чоловіки не плачуть. І ще гово- рила, як вона пишається своїм Вась- ком, що й він чогось вартий у цьому житті, що він молодчина, що люди про нього кривого слова не скажуть...

І це чиста правда була. Васи- ля Петровича ніхто, як колись у дитинстві у селі, не мав за дурня. Ну, хіба що бухгалтер з ЖЕКу, яка з по- дивом спостерігала, що невтомний робітник з опорядження прибудинко- вих територій ніколи не присіпається до неї через неправильно нарахова- ну премію, і думала, що тільки не- нормальний може бути задоволе- ний такими мізерними виплатами. Але вона була жіночка поміркована

і свої думки нікому не виголошува- ла, адже Василь був найціннішим робітником їхньої контори. І люди з району, що вранці поспішали на ро- боту, з ним завжди віталися, жінки дарували вдячні гримаски, старики піднімали капелюхи, а деякі поважні чоловіки у строгих костюмах – навіть ручкалися, хоч руки у Василя були чорні і зашкарублі від постійної робо- ти. Це був найвищий прояв поваги до важкої праці двірника, до порядності та привітності цього небагатослівного усміхненого чоловіка.

Коли мама поїхала, Василь помітив (не відразу, на третій день) деякі забуті нею речі: старий пошар- паний «Кобзар», ощадничку і .... використаний трамвайний квиток із щасливим набором цифр. Усе зберіг Василь Петрович як добру згадку про рідну людину, а той трамвайний та- лон – як мамине благословення, як квиток на подальше щасливе життя.

Окремо у коробці лежав щасливий квиток Василя Петровича. Звісно, всі квитки, що спочивали у цій картонці, були щасливими, але був ще один.... найщасливіший, особливий. Кра- су розташування цифрових знаків у дзеркальній симетрії розумів навіть сам Василь Петрович. Таке випадає раз у житті. Судить самі: 550055.

«І на що з цим сподіватися? - з деяким холодком у душі подумав Ва- сіль Петрович. – Чого ще чекати? Чого хотіти...»

Усе необхідне для життя у Ва- силі було. І до сьогодні він почував- ся цілком щасливою людиною. Але – що буде завтра чи післязавтра? Адже віднині він – пенсіонер, і саме сьогодні його з усіма урочистостями, квітами і зафіксованими у паперових грамотах- зізнаннях подяками від начальників різного рівня та гатунку його й spro- вадили на заслужений відпочинок. Тепер не треба було важко працюва- ти, опоряджуючи ту чи іншу ділянку за будь-яких погодних умов, не тре- ба було вставати щоранку у четвертій годині, щоб уже до сьомої найближчі двори та прибудинкові території ся- ли чистотою.

Може, то й було щастя – вийти на імпровізовану сцену в ЖЕКу в єдиному своєму парадному піджакові, який куп- ляв хтозна-коли за вимогою Тасі на власне весілля і який ледь налазив на його розповніле тіло, стати у центрі усміхнених працівників, які тиснуть руку, обіймають, плескають по плечах, говорять хороші та співчутливі слова, дарують квіти і цукерки в коробках...

Може, це й було щастя – прожи- ти довге трудове життя, працювати, працювати й працювати, не розгина- ючись, робити сумлінно свою справу, не зраджуючи їй, не ремствуєючи, без скарг і допомоги...

Може, його щастя у тому, що не прагнув у житті чогось неможливого, задовольнявся тим, що давала доля, легко й без осуду сприймав усі нега- разди...

Може, слід було вважати себе щасливим через те, що ніколи се- рйозно не хворів, мав силу виконува- ти свою роботу й досі не скаржився на самопочуття та практично ніколи не відвідував лікарів...

Може....

Може....

Може....

Була якась гіркота у цього «може», кілком стояла у горлі Василя Петро- вича, хоча він з усіх сил намагав- ся виглядати щасливим. Щось псу- вало йому свято виходу на пенсію. Відчуття власної непотрібності, яке накочувало вряди-годи і якого він не міг зрозуміти та навіть сформулюва- ти. Так, шкребла душу якась легка досада, а що це було – хтозна.

У тісній скромній кімнатці, яку сьогодні заповнили яскраві букет- и квітів, цукерки з почесними грамо- тами та інші цінні подарунки, Василь Петрович виглядав трохи розгу- блено. Значить, він вже пенсіонер? Так? Так! Значить, можна спати до- схочу. Так? Так! Можна з ранку до ночі витріщатись у телевизор? Так? Так. Значить, можна користуватись пенсійними пільгами. Так? Так....

А що це значить – користуватись пільгами? Перш за все - їздити у гро- мадському транспорті безкоштов- но, тобто – без квитка. Немає потре- би сплачувати за проїзд у трамваї чи тролейбусі, якщо маєш пенсійне посвідчення. Так, принаймні, в його місті шанували літніх людей. Це й не зайве при такій невеличкій пенсії. От тільки...

Василь Петрович понюхав квіти й кумедно поворушив носом. Це озна- чало, що він був трохи спантелечений. Так і було. Одна думка зараз крутила- ся в його голові, і вона вже деякий час не давала пенсіонерові спокою.

–Ну, буда кататися безкоштовно. Без квитка... без квитка!

І далі вже в голові гупало: «Без квитка! Без квитка! Без квитка!»

Ось воно що! Більше не буде щас- ливих квитків, не буде щастя...

Василь Петрович зажурився. Святкової настрій зів'яв під навалою наростаючої досади.

Так, більше не бачити йому щасли- вих квитків і не буде йому щастя. Може, чеки з супермаркету чимось зарадять? Василь Петрович кинувся вигортати кишені куртки, де могли зберігатися старі чеки після рідких відвідин супермар- кету. Так, ось чек з «АТБ» за минулий місяць, а ось – із «Сільпо».

Руки затремтіли, паперові смуж- ки затанцювали в неслухняних паль- цах. Василь одягнув окуляри і почав вивчати зім'яті магазинні чеки. У них фігурувала величезна кількість цифр, зібрана у довгі рядки: номери, арти- кули, суми коштів, ПДВ. Таких форм- мул Василеві нізащо не вирахувати – не його розуму ця справа. Він точно знав, що будь-який касовий апарат у будь-якому магазині в тисячі разів розумніший за нього, то й не варто змагатися з ним у підрахунках.

Василь Петрович похнюпився. От і все... Настрій зіпсувався.

Півдня просидів перед телевізо- ром, сьорбаючи холодний чай.

Надвечір вирішив прогулятися, подихати свіжим повітрям. Одягаю- чись, спіймав себе на думці, що буде багато гуляти, адже звук півдня про- водити на вулиці. Не зможе вже без цього. Тинятиметься тими дворами, де раніше прибирався. А що? Хто йому заборонить?

Ні, так не годиться – блукати відомими маршрутами. Скажуть, стар- ий так занудьгував, що контролює двірників з колишньої своєї ділянки. Він знав, хто заступить на його місце – Віра Миколаївна з сусіднього буд- инку, порядна молодичка. З такою робітницею буде у дворах порядок, можна не сумніватись.

«Місто таке велике, розрослося на десятки кілометрів, відколи я тут живу. Я й у центрі вже півроку не був. Поїду», - так подумав і вирушив на трамвайну зупинку.

Трамвай підійшов швидко. Ва- силь Петрович сів скраєчку, біля дvereй, готовий відразу поступитись місцем жінці з дитиною чи літній жінці, якщо такі зайдуть у вагон. За вінком старенького трамвая змінювалися краєвиди, і вже минуло чимало часу, а білетер так і не підходив до Васи- ля Петровича. Хоча він стримано че- кав хлопця, який забезпечував квит- ками пасажирів, а той наче навмисно його обминав. Це було зрозуміло, якщо зважати на зовнішність Василя Петровича. Він давно виглядав стар- ше своїх років, обличчя його було по- дитячому кругле, але надто засмагле й зморшкувате через постійну робо- ту на вулиці.

Нарешті Василь не витримає і по- гукав білетера, коли той наблизився: -Шановний... Талончик, будь- ласка, - і простягнув монети.

Хлопець здивовано зиркнув на Василя Петровича, але змовчав і ви- дав йому квиток. Не розглядаючись, Василь поклав папірець у кишеню і вийшов у центрі міста. Він прогулю- вався без мети, поки остаточно не звечоріло. Повз нього поспішали гарні й переважно молоді люди, у заторах стриміло сотні красивих легковиків, які він із задоволенням роздивлявся, з вітрин крамниць сяяло кольорови- ми вогнями, з ресторанів долинала весела музика, неподалік крутила- ся карусель, з якої дзвенів щасливий дівочий сміх...

У середмісті панувала атмосфе- ра свята, і Василь Петрович й сам проїнявся цим легким святковим настроєм. Так, він вже ніколи не на- важиться осідлати коника на каруселі, не наважиться зайти в дорогий resto- ран (він і замолodu в ресторанах не бу- вав), йому немає чого робити у багатих крамницях, але він може дозволити собі каву у картонному стаканчику чи гарячий пахучий чебурек, приготова- ний чорнявим вусатим молодиком у найближчому харчовому кіоску.

Він може купити половинку білої хлібини, щоб нагодувати крихтами голубів у сквері або лебедів з качка- ми у парковому ставку.

Він може вільно дивитись на райдужні переливи води у гарно- му фонтані, прогулюватись вздовж набережної, з цікавістю роздивляю- чись з берега ошатні яхти місцевих багатіїв, він може уважно прочитати чудернацькі вивіски, що гронами ту- ляться на фасадах будівель, купити газету і вивчити афіші театрів.

За великого бажання він навіть може піти подивитись виставу в театрі музичної комедії, куди вони колись ходили з Тасею на «Запорожець за Дунаєм», але насправді він не дуже любить театр, бо не розуміється на цьому. Засне – це точно. Краще вже дома покуняти під серіал з вигадани- ми пристрастями.

Згадка про домівку змусила Ва- силію Петровича послішити. Було вже пізно, і йому, чесно кажучи, вже хотілося спати, адже звук рано лягати та рано підніматись на роботу. Саме підійшов трамвай, новий, яскравий, весь обмальований блискучою рекла- мою, всередині майже порожній, і Ва- силь Петрович сів біля вікна та мирно задрімав. Йому було хороше й затиш- но, і кондуктор не турбував його аж до кінцевої зупинки, де цей немолодий чоловік з утомленим зморшкуватим обличчям зійшов і неспішно рушив у бік житлового кварталу.

Майже біля парадного зупинив- ся. Східці освітлювалися потужним ліхтарем, яскраве світло лилося на двір, що за довгі роки став йому рідним, на клумби, де він власно- руч висаджував квіти та доглядав за ними, на вікна його квартири на пер- шому поверсі... На мить йому пока- залось молоде усміхнене лице Тасі у вікні кухні, як було колись, коли вона виглядала його, приготувавши смач- ний обід. Йому навіть почувся смач- ніби аромат Тасиних млинців, який ніби випливав з прочиненої кватирки, і Василь кумедно ворухнув носом.... Такий гарний спогад – як іще один да- рунок сьогодні.

Шукаючи ключ у кишені, він нама- цав трамвайний талон. Підніс квиток близько до очей. Ключ, падаючи, дзень- кнув на цементі сходів. Василь Петро- вич не поспівав підняти ключа, адже шість цифр у квитку доводили йому, що щаслива доля не зраджує йому.

–Один, два, три. Один, два, три. – Прочитав Василь Петрович, за звич- кою розділяючи рядок цифр надвоє.

З усього було видно, що квиток – щасливий. Василь усміхнувся і по- клав квиток знов у кишеню. «Може, з'їсти?» - засміявся. Але підозри щодо якості сучасних фарб та папе- ру, який, може, сьогодні не є папе- ром, а чортзна-чим, надтонким пла- стиком, наприклад...

За такими думками його застав сон. Від досади, що муляла його душу ще вдень, нічого не лишилося, адже квитки віщували Василеві Пе- тровичу щастя.

І він у це вірив.

Навіть уві сні.

«ЮВІЛЯРУ НА ЗГАДКУ»

5 грудня 2014 року виповнюється 95 років найстарішому поетові Придніпров'я – Миколі Миколаєнці. Не зважаючи на, здається, солідний вік, Микола Антонович не спочиває на лаврах, а веде активну літературну діяльність і наполегливо працює, радує своїх прихильників новими поетичними знахідками. Миколаєнко народився 5 грудня 1919 року в с. Мар'янівка Криворізького району Дніпропетровської області. Закінчив Запорізький педінститут, Горьківське зенітно-артилерійське училище. У найперші дні Другої Світової війни пішов на фронт, був командиром взводу, батареї, начальником штабу дивізіону.

Працював директором школи, редактором Криворізької міської газети «Червоний гірник», головним редактором Дніпропетровської студії телебачення.

Лауреат літературної премії ім. П. Кононенка. Член Національної Спілки журналістів України і Національної Спілки письменників України (з 1958 року).

Автор п'єс «Мар'яна» та «Іду за тобою». Співавтор 7 збірок та альманахів, книг «Сяєво жар-птиці: Антологія літератури для дітей та юнацтва Придніпров'я» (2009, 2012, Дніпропетровськ), аудіокниги «Письменники Дніпропетровщини – шкільним бібліотекам» (2012, Дніпропетровськ). Автор 37 книг.

Ми щиро здоровимо Миколу Антоновича з першим 95-чям і бажаємо зустріти ще не один ювілей у добром здоров'ї та гуморі. З роси Вам і води, добродію!

Бористенівці

КИЇВСЬКА РУСЬ ВІНОК СОНЕТІВ

1. ПРАЦУР

За мудрість віків — кривавиця страждань...
Щоб жита взнати смак — здолай монгола!
Історія звела останню грізну грань:
— Встань, українцю, встань! — благає доля.
Тримайся, предку мій! З розпуки не охлянь:
Не був ти боязким, живеш відколи.
О землю обіпрись і через силу встань,
Від горя не зігнись, бо жде неволя.
Натягуй лук — ярма вже збудися пора:
Поглянь у небеса — зійшла твоя зоря,
Гудуть вітри змагань над гордим краєм!
Він спину розігнув, піт витер із чола —
Таж працю шанував, як сонячна бджола.
Важучо, наче ртуть, сльоза спадає...

2. УРОК МІТРИДАТА

Важучо, наче ртуть, сльоза спадає
За довгими, як ніч, фіранками сторіч.
Старих слов'ян довбля азійська зграя —
Склявати праглось їй огонь відважних віч.
В печі Добра само Зло не згорає:
Незгода між племен — страшна біда і бич.
Цар Понту Мітрідат державі не зарає —
Не сходились міста під віщій мудрий клич.
На вус не намотав урок той Київ,
Тож многоликий Змії сто бід затіяв:
— Лови! Пали! Повісь! Беззахисних аркань!
Закон життя — один: щоб зло не скоїв,

Напасника знешкодь, якщо ти воїн, —
Від ювенальних проб до попелу смеркань.

3. АНТІЯ

Від ювенальних проб до попелу смеркань
У серці бережи ловецький терен,
Оселю, і коня, і сходи зерен,
Земну рожеву рань — за них сміливо стань!
Іранські племена, жорсткі, мов терен,
І гун, і гот несли слов'янам брань.
Могутня Антія — слов'янський океан!
Співати славу їй рядком Гомера.
Від обра ант загиб, та славиться дуліб:
У битві переміг, зростив надійний хліб,
Поставив городи — во славу краю.
І Київ Кий підняв, славетний князь полян,
І з города сього — у сплеску осяня! —
Ввижаються всякчас нам куці Раю.

4. ВИТОКИ

Ввижаються всякчас нам куці Раю,
Коли увічю тур, і зубр, і лис, і лось,
Куниця, і фазан... Крізь золото колось
До витоків молюсь, до них волаю.
Славонія, князі, і легендарна Рось,
Торговий шлях на Схід, аж до Китаю...
Та вже зловісна тінь хозар витає —
У рабство запрягти слов'ян їм забаглось.
Не потерпіла Русь тії наруги —
Князі Аскольд і Дір тягнули плуга
Трудів уславлених — чин доблесних полян.
Ходив Олег на Крим, Константинополь,
Смоленськ і Самбарай, відважний сокіл...
Князям вогонь душі — для вищих осягань.

5. ШЛЯХ З ВАРЯГ У ГРЕКИ

Князям вогонь душі — для вищих осягань.
І Київською Русь уже назвалась,
І луччі люди там, і кунінги киян
Могутності її ростили зав'яз.
Вже мати руських міст збирає владно дань —
Полюддя! — із племен, що не скорялись.
Платити змушує слов'янів, деревлян —
Державної Русі міцнити сталість.
У греки шлях з варяг — немов Дажбога дар:
Як благодатний дощ із теплих клубів хмар —
Торговий шлях з Гоглянду до Дунаю.
Цар-город уклонивсь Олегові царю...
Прославив мудрий перс бердайську смертну прю:
Хто чинить чистий чин — безсмертя має.

6. ХРЕЩЕННЯ

Хто чинить чистий чин — безсмертя має:
Без воєн прожила за Ольги князя Русь.
А жаско ж почала: «Вмре, хто вбиває!
За мужа ворогам огнем помщусь!»
У зрілість Святослав — синок! — вростає,
Оно як викохав свій парубоцький вус!
Він Малушу за жінку обирає:
«Душею полюбив і серцем їй корюсь».
І Малуша-краса, сестра Добрині,
Русі великого родила сина,
Що на вернув народ у віру християн.
З державної Русі князь Володимир
Поганство скинув, наче зайві гирі...
Спокутуйсь — і, як Бог, у святості постань!

Дніпропетровськ
1995—1996 рр.

«НАШІ ПЕРЕКЛАДИ»

Азіта Кагрман

Іранська поетеса. Народилася 3 квітня 1962 року в іранському місті Мешхед. З 2006-го мешкає в Швеції, зараз живе в місті Мальме. Член Спілки письменників Ірану та шведського ПЕН-клубу. Авторка 6 книг мовою фарсі й однієї збірки шведською. Перекладає англійськомовну поезію. Лауреат Премії принца Вільгельма від шведського ПЕН-клубу (2013). Лауреат Малої Нобелівської премії — Міжнародної премії імені Людвіга Нобеля «Будон» (Удмуртія, 2014). Дружина іранського поета Сограба Рагімі.

Вишневська Надія

(Україна) — перекладач, аспірант кафедри теорії та історії культури філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. У 2003 р. вступила до Львівського національного університету імені Івана Франка. У 2008 р. захистила диплом магістра філології (перська мова та література). У цьому ж році пройшла курси в університеті Аппламе Табатабаї (Тегеран, Іран). Переклала кілька уривків до «Антології перського гумору», укладеної Р. Гамадою. У 2014 р. стала лауреатом Міжнародної літературної премії ім. Г. Сковороди «Сад божественних пісень».

ПРОВІДНИК РУБРИКИ С. ДЗЮБА

ЧЕРВОНІЙ ВЕЛОСИПЕД

Мені досі сниться
Червоний велосипед
На зеленому літньому березі
Розмаялась у воді
Тінь мого волосся
А жмені
Повні винограду
Дорослішати
Рости було складно
На колючках і камінні
Втрачати по одній барвисті скляні кульки
для дитячих ігор
І без друзяки
Сидіти самій у провулку
А він дзеленчить у амбарі
Фото зеленої дороги на стіні

ДОРОГИ І СНИ

Ще до того, як дорога досягне кінця,
Ми закінчуємось.
Вціліє захід сонця на старенькій веранді,
Свято біля тюльпанів.
На вечірніх стеблах сплять втомлені вогники.
А ніч обов'язково продовжить красень-місяць,
Нема лише нас.
У пошуках дощі
Тиняються помаранчевими вуличками.
Дороги довші, ніж наші сни.

ЩОБИ ПРИЙШЛА ЗИМА

Коли зима приходить,
Я стаю сама собою.
Книжки навколо тебе вже забрав вогонь.
Жасмин у снах, серна біжить,
Заглядає у гори, подалі від прикрих людей.
Як вона, обіймаю я гору так просто,
У серці тепер нехай буде.
Ти бачила, серна не боїться
Уламків каміння.

Упавши, ми все ж піднімаємось знову.
Море звикає до нас.
Я взяла його на нашійник, як пса.
Потім не рань мене словами
І не муч
Не тягнися за мною по скелях,
Щоб я не ридала криваво при смерті.

Зима, ясний провулок
Вкінці тієї вулиці, з якої ти звернула.
І роки
Налякали того вороного коня,
Яких перелічиш на пальцях.

Коли прийшла зима,
Ми вийшли із протилежних сторін:
Для однієї я втрачена,
З іншою поряд знайшлася.
Та ти мусила бути відважна
І розповідала,
Чому всадила сама собі в груди ножа?
Щоби люди у дзеркалі геть повтікали нарешті.

«СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ БОРИСТЕНУ»

Від редакції: 23-го жовтня цього року в Києві, у приміщеннях «Політехніки» й Національного Університету Лінгвістики, відбувся семінар про творчість Кляріси Ліспектор, бразилійської письменниці, народженої в Україні. В ньому взяла участь, на запрошення бразилійського Міністерства Закордонних Справ, також і давній приятель та автор нашого щомісячника пані Віра Вовк. Віра Вовк (справжнє ім'я: — Віра Остапівна Селянська. Народилася 2 січня 1926, Борислав) — українська письменниця, літературознавець, прозаїк, драматург і перекладач. Пише українською, німецькою і португальською мовами, мешкає в Бразилії. Учасниця Нью-Йоркської літературної групи. Зазначимо що рішення взяти участь у згаданій вище імпрезі далося пані Віри Вовк не просто. Нижче окрім допису нашої авторки з Ріо-де-Жанейро про Клярісу Ліспектор вміщуємо її заяву для громадськості. Правдиві таланти ще й справжні патріоти!

Віра Вовк.

ЗАЯВА

Під час цьогорічних футбольних змагань у Бразилії президентка Дільма Руссуф підписала договір про ядерну співпрацю з президентом Російської Федерації Володимиром Путіним.

Я могла тоді відмовитись від співпраці на користь бразилійської літератури і не брати участі в цьому семінарі про творчість відомої бразилійської письменниці Кляріси Ліспектор, що народилася в Україні, однак передумала, що культура стоїть вище від усяких нищівних політичних маневрів, що є рівно ж думкою моїх бразилійських друзів, а також не бажала покривдити імені авторки, яку поважаю. Вирішила тоді передати свій гонорар від Міністерства Закордонних Справ Бразилії у сумі 1.500 доларів за свою участь у цьому дійстві на руки колишнього посла України в Бразилії, пана Юрія Богаєвського, для потреб українського війська. Це — знак мого протесту.

Віра Вовк.

РОЗПОВІДНИЙ СТИЛЬ КЛЯРСИ ЛІСПЕКТОР (НА ТЛІ ЇЇ Оповідань)

Переживаючи постійний страх перед юдофобією, батько вирішив усім в родині змінити свої імена: він сам перейменувався на Педра, жінка Маня стала Марією, донька Лея, Елізою, а Гая — Клярісою. Залишилось незмінним ім'я старшої сестри Тані, бо воно досить відоме в Бразилії.

Незадовго почались непорозуміння з багатим чоловіком тітки, Жозе Рабіном, і новоприбула родина Ліспекторів поселилася в Ресіфе, столиці штату Пернамбуко, де часто жила в економічних труднощах. Дев'ятирічною дівчинкою Клярісе пережила недугу і смерть матері. У 1934 році Ліспектори, уже із бразилійським громадянством, остаточно перебралися до Ріо-де-Жанейро. В 1940 році помер батько, і старша сестра Таня перebrала на себе роллю шефа родини.

Мимо всіх негативів долі, Клярісе, заробляючи приватними лекціями португальської мови й математики, закінчила гімназію, відтак студії права, й вийшла заміж за свого товариша, пізнішого дипломата Маурі Гургель Валенте. Разом із своїм чоловіком жила в Італії, де працювала під час Світової війни в бразилійському лазареті, потім перебувала в Англії, Швейцарії та США.

У 1959 році, уже матір'ю двох синів, Клярісе розводиться зі своїм чоловіком і повертається до Ріо-де-Жанейро, почавши інтенсивну діяльність журналістки й письменниці.

З літературними виданнями почала вона ще в 1941 році, коли з'явився її високо оцінюваний і

рівночасно критикований роман «Perto do Coração Selvagem» (Близько дикого серця). Критика закидала авторці незвичний стиль. Тоді всі письменники займалися народницькими темами, аж ось з'явилася авторка із загальнолюдськими проблемами! Почали виходити інші твори: романи, повісті, оповідання, навіть дитяча література, і mimo закидів, що авторка з помітними впливами філософії Гайдеґгера наслідує стиль Вірджинії Вульф і Джеймса Джойса, її слава постійно зростала. Твори «Laços da Família» (Родинні зв'язки, 1950), «A Maçã no Escuro» (Яблуко в темні, 1961), «Aprendizagem, ou Livro dos Prazeres» (Наука, або книга розкошів, 1969), «Água Viva» (Жива вода, 1970), «A Hora da Estrela» (Зоряна година, 1977) належать сьогодні до світової літератури.

В 1966 році, у помешканні письменниці виник пожежар від запаленої сигаретки. Важко попечена, вона мусила піддатися декільком пластичним операціям, і мало що не втратила правої руки. Після того випадку зовсім змінився її образ, завжди дуже старанно одягненої й прикрашеної вродливої жінки, що всюди звертала на себе увагу.

1977 року письменниця несподівано померла на рака. Вона похоронена на єврейському цвинтарі Кажу в Ріо-де-Жанейро.

На тлі коротких розповідей Кляріси Ліспектор, виданих після її смерті під назвою одного з них, «A Bela e a Fera» (Красуня й потвора), тут подається спроба характеристики її прози.

Загалом, її розповідь починається, як розповіді Франца Кафки, in medias res, без вступу. У щоденній, переважно, урбаністичній атмосфері відбуваються незвичайні психологічні події. Вживаючи техніку «внутрішнього монологу», персонажі розкривають світ своїх питань і суперечливих почувань. Авторка часто вживає зміну синтакси, незакінчені речення, метонімії, неологізми, метафори.

В оповіданні «História Interrompida» (Перервана історія, 1941) жіночий персонаж помічає, що чоловік, про якого постійно думає, часто «гладить свого «м'якого, теплого котика», себто свою чорну, розбурену чуприну. У безсонних ночах вона роздумує, як змінити почуття чоловіка, який уважає себе руйніником, що все перетворює в черепки. З різноманітними думками, намарне пробує його переконати, що із черепків також можна щось збудувати. Дівчина надіється, що його може вилікувати переляк, або якесь несподіване слово, як те, що їх двоє мають поборитися. Та постановка приносить їй спокій, але приходить запізно. Заки вона спроможна передати свій задум, чоловік кінчить самогубством.

Дівчина питає себе: яке значення всі її переживання мають в обличчі Життя, Вічності, Світу, Бога, але не дістає жодної відповіді.

З подібними суперечливими почуттями в оповіданні «Gertrudes Pedem Conselho» (Гертруда просить поради) шіснадцятирічна дівчина шукає допомоги в кабінеті психолога, жінки яку обожає, але лікарка пояснює все переходовим віком пацієнтки. Відчувши неспроможність сподіваних пояснень і розв'язки своїх замотаних вузлів, дівчина переходить з обожування в байдужність і агресію. Виходить із кабінету й відчуваючи на собі зацікавлення якогось молодого чоловіка, приходить до висновку, що сама зуміє подолати своїх внутрішніх демонів.

Найдовше оповідання в збірці, «Obsessão» (Пасія, 1941) розказує про нормально одружену жінку в нормальному суспільстві, яка пізнає чоловіка-анархіста, що заперечує всі канони зобов'язань, насміхається над нею в пропонує їй «перевиховання» на свій лад, провокуючи спротив, ненависть, але одночасно подив і жагу. Вона покидає свого чоловіка й живе принижена й осміювана своїм ідолом, аж доки він, уже хворий, не стає залежним від неї. Почуваючи себе міцнішою, жінка його покидає й повертається до свого першого мужа, який, звиклий до рутини, приймає її, поважаючи її змінену й нічим не зобов'язану особистість.

Також і це оповідання читається через ментальний монолог жінки в пошуках за своєю ідентичністю. Відчуваємо її потребу якогось іншого, вищого існування, що понад звичними людськими нормами.

Перелив від службової любові до безсердечної погорди — притаманний авторці, яка сама жила в постійних протилежностях, від ейфорії до глибокої депресії.

Оповідання «Delírio» (Маячіння, 1941) — це візія хворого поета. Він бачить умираючу землю в корчах породи і її новонароджених дітей весело танцюю навколо неї. Авторка з подорожницями віддає маячіння, які виздо-ровляючий поет перетворює в писану розповідь.

В оповіданні «Fuga» (Втеча, 1941) знову описана добре одружена жінка, яка ввечері втікає з дому, блукає містом аж над море. Відчуває себе бездомною, має враження, що падає в якусь безодню, безконечно левітуючи в повітрі. Бажає кудись утекти, сісти на корабель і відплисти в безвість, але не має достатньо грошей, щоб купити квиток. Повертається додому й помічає чоловіка, який спокійно читає в ліжку, зовсім не свідомий її відсутності й страждання.

Клярісе відмовилась від закиду фемінізму. Насправді, її чоловічі постаті аналізовані без упереджень. Оповідання «Mais Dois Bêbedos» (Ще два перепиті, 1941) продовжує тему непорозуміння в родині. Жінка скаржиться на свого чоловіка й потішається алкоголем. Чоловік уважає себе покривдженим і шукає співрозмовника, намовляючи його повернутись до дому, де залишилась жінка із хворою дитиною, але його слухач тільки довбає зубочисткою в роті. Оба також напиваються.

Оповідання «Um Dia a menos» (Одного дня менше, 1977) має за персонаж тридцятирічну Маргариту Флорес, яка не знає, чим заповнити свій день. Її служниця якраз узяла відпустку на один місяць, а Маргарита зовсім не в силі чимось зайнятися. Очікує якогось телефонного гудка, але приходить тільки помилкова розмова з якоюсь старою жінкою. День минає довшою від години до години, і врешті Маргарита заживає цілу пляшечку таблеток проти безсонності.

Оповідання «A Bela e a Fera» (Красуня й потвора, 1977) є прикладом «об'явлення», яке часто повторюється в творах письменниці. Якійсь випадковий випадок, якась особа чи подія, несподівано кидають світло на несвідомість і відкривають якусь істину. У розповіді, про яку йде мова, жінка виходить із салону краси в Палацу Копакабани в Ріо-де-Жанейро, свідомо свого чару, відчуваючи себе володаркою життя: усі її подивляють, вона належить до еліти й має всюди великий престиж. Чекає на свого водія з автотаксі, але пригадає собі, що замовила його на годину пізніше. Не може взяти таксі, бо має в торбинці тільки великий банкнот, на який ніхто не дасть їй здачі. В тій хвилині підходить до неї

обдертий жебрак з великою раною на нозі й просить милостині. Багата красуня обурюється, що він сміє приступити й говорити до неї. У двох монологах подумки авторка представляє два розбіжні світи. Красуня брідиться жебрака, а жебрак роздумує, скільки вона йому дасть, бо переважно такі як вона або нічого не дають, або дають багато.

Тим часом жінка починає питати сама себе: а хто я сама? Чому я вище від цієї людини? Вона була давніше звичайною секретаркою багатого купця, і стала його дружиною з думкою про соціальне підвищення, хотіла дістатися до високого класа суспільства, щоб її подивлялись, щоб їй зазидували. Потім замінила свого чоловіка на ще багатшого, хоч у нього були вже дві любаски. Mimo всього, вона, як законна жінка, сіяла красою й багатством серед порожніх людей подібних до себе. І раптом красуня відчуває, що вона щось гірше, ніж жебрак, що носить на собі страшнішу рану, ніж він. Дає йому свій банкнот і сідає біля нього на землю. Жебрак гадає, що вона, певно, проститутка, бо не знає вартості свого банкнота. А вона здає собі справу, що повелась в житті справді як проститутка, що вийшла заміж з обрахування, що продала себе. Ця свідомість боляча, як рана.

Розповідний стиль Кляріси Ліспектор об'єктивний. Йому відсутній усякий сентименталізм. Дія відбувається в умі персонажів і часто не дає розв'язки. Інтенсивна атмосфера наближає цю прозу до поезії. Персонажі розпитують себе, не думають і не відчувають упорядковано, тільки емотивно. Їхні вчинки не підвладні релігійним чи моральним канонам, вони за межами добра й зла, але проваджені якоюсь кінечністю, що бунтується проти абсурду. Стиль і дія — щільно пов'язані. У них людина в модерному світі безрадна серед своїх питань, тривог і страждань. Їх час — психологічний, а простір — випадковий.

Хоч не можемо говорити про вплив України на письменницю, однак переживання постійної втечі й тривоги її батьків на наших землях лишилися в ґенах письменниці.

У 1973 році я написала до неї й надіслала їй «O Cântaro» (Дзбан), антологію української новаторської поезії й образотворчого мистецтва, що якраз появилася друком, але відповіді не отримала. Клярісе до кінця свого життя шукала за своєю психічною ідентичністю.

Якщо говорити про подібність її шукань то, може, вони помітні серед українських письменниць наступної генерації. Маю на думку Соломію Павличко, Нілу Зборовську й Оксану Забужко, однак це твердження вимагало б глибшого дослідження.

Розстріляний символ українського народу

Зараз по всій Україні вийшов в прокат і став досить модним, і популярним фільм Олесь Саніна « ПОВОДИР ». Радимо перед походом в кінотеатр прочитати історичну хроніку того періоду. Можливо, для когось це буде відкриттям.

РОЗСТРІЛЯНИЙ З'ЇЗД КОБЗАРІВ.

► На початку грудня 1934-35 року в Харківському оперному театрі відбувся З'їзд народних співців Радянської України. Основним завданням З'їзду було питання активного залучення народних співців до соціалістичного будівництва, відходу від виконавських традицій і визначення нових ідеологічних пріоритетів. Ухваливши відповідні резолюції, незрячих співців під приводом поїздки на З'їзд народних співців народів Союзу Радянських Соціалістичних Республік, що мав відбутися у Москві, повантажили до ешелону і підвезли до околиць ст. Козача Лопань.

► Пізно увечері кобзарів і лірників вивели з вагонів до лісосмуги, де були заздалегідь вириті траншеї. Вишикувавши незрячих кобзарів і їхніх малолітніх поводитарів в одну шеренгу загін особливого відділу НКВС УСРР розпочав розстріл... Коли все було закінчено, тіла розстріляних закидали вапном і присипали землею. Музичні інструменти спалили поряд...

► У грудні 1933 р. на пленумі Всеукраїнського комітету спілки працівників мистецтв комуністична верхівка назвала українська народні музичні інструменти кобзу і бандуру «класово-ворожими». З цього пленуму розпочалося «узаконене» викорінення не просто музичних інструментів, а передусім самого явища кобзарства. Якщо бути точнішими, то заклик оголосити кобзу та бандуру «класово ворожими» прозвучав з вуст сумнозвісного Андрія Хвилі, причетного до репресій десятків видатних діячів культури України. До речі, саме він був автором першої переробки українського правопису в напрямі до зближення української мови з російською. Андрій Хвиля тоді сказав, що ці музичні інструменти, орієнтують «музичний фронт» на «часи гетьманів» та «козацької романтики». Саме це, вочевидь, і було найшкідливішим.

► Така постанова з'явилася на світ білий далеко не тому, що комуністи хотіли все робити законно. Ще з перших своїх днів на Великій Україні влада «робітників і селян» влаштувала справжні лови на сліпих і немічних кобзарів. Їх розстрілювали на місці,

без слідства та суду. 1918 року було замордовано лірника Йосипа. 1919 року в Катеринодарі загинули від рук більшовиків кобзарі Іван Литвиненко, Андрій Слідюк, Федір Діброва. 1920 – Антін Митяй, Свирид Сотниченко, Петро Скидан. Сотні народних співців загинули від червонокозацьких шабель та червоноармійських куль. Але їх було надто багато та й народ ними опікувався, тож таким примітивним способом – звичайним відстрілом радянська влада з лірниками раду дати не могла. ЦК ВКП(б) змінює тактику – одна за одною з'являються аж чотири постанови: «Про заборону жебрацтва», «Про обов'язкову реєстрацію музичних інструментів у відділах міліції та НКВС», «Про затвердження репертуару в установах НКО» (народного комісаріату освіти), «Положення про індивідуальну та колективну музико-виконавчу діяльність». Після цих постанов кобзарів не розстрілювали на місці, як раніше, – їх ув'язнювали без їжі і води, а їхні інструменти як «класово ворожі» – знищували.

► Водночас до боротьби проти кобзарів долучилася вірна радянська преса, заряснівши заголовками: «Проти кобзи – радіо Дніпрельстану!», «Пильніше контролюйте кобзарів!», «Кобза – музична соха!», «Кудесницька гармошка стає і певною мірою вже стала справжнім засобом виховання мас!». Друкують лише «викривальні» матеріали про кобзарів. Наприклад, так: «Сумнівні бандуристи... під виглядом народної творчості протягають старий націоналістичний мотлох» чи «...треба вжити якнайшуршіших заходів щодо викорінення кобзарського націоналізму». А тим часом музичні фабрики влада зобов'язала навіть не сотнями, а мільйонами виготовляти «кудесніци-гармошки», «кудесніци-баяни» і «кудесніци-балалайки». До цькування кобзарів підключають і українських радянських письменників – Юрій Смолич писав: «Кобза заховає в собі повну не-

безпеку, бо надто міцно зв'язана з націоналістичними елементами української культури, з романтичною козацькою й Січі Запорозької. Це минуле кобзарі намагалися неодмінно воскресити. На кобзу тисне середньовічний хлам жупана й шароварів».

► Така культурна політика більшовиків не була нічим новим для України. Це було продовження імперської антиукраїнської політики, основним структурним елементом якої було табування – заборона і знищення всього того, чого на думку імперії не було і бути не могло. Радянська імперія лише вдосконалила способи боротьби з різними «класово ворожими елементами». І 1933 року водночас з фізичним винищенням українців голодомором, совіти окремо взялися до винищення носіїв народної пам'яті, які співали про визвольні змагання українців, про шляхетних національних героїв, про їхні благородні вчинки. Своїми думами і піснями кобзарі берегли національну свідомість, увесь час нагадували українцям, хто вони, чийх батьків діти. Вони також берегли національну поетичну та музичну самобутність, вишукану творчу спадщину багатьох поколінь.

► Австралійський бандурист Віктор Мішалов, дослідник українського кобзарства, доклав багато зусиль до вивчення українського кобзарства і, зокрема, до вивчення знищення цього самобутнього явища. В одній зі своїх праць він пише: «В 30-х роках почалося якесь гоніння на кобзарів та лірників, їх нікуди не пускали, ніде не давали їм виступати. Про це є безліч свідчень, крім того, ці факти добре описав Гнат Хоткевич.»

► Але вінцем переслідування і цькування кобзарів став «покритий мороком таємничості і моторошною легендарності» так званий кобзарський з'їзд, що, за багатьма

свідченнями, відбувся взимку 1934–1935 р. у Харкові. І в радянській пресі, і в архівах колишнього НКВС-КДБ марно шукати про цей з'їзд бо-дай побіжної згадки. Адже сліди своїх злочинів енкаведисти-кадебісти замітати вміли. Є свідчення, що 1941-го харківський архів було спалено, а пізніше – 1960 року, за таємним наказом тогочасного голови КДБ СРСР Шелепіна, було знищено все, що могло б скомпрометувати органи. І все ж правда про цей з'їзд доходить до нас з уст сучасників чи випадкових свідків, бо такі злочини не можуть безслідно канути в безодню забуття. Відомо, що для реєстрації кобзарів було створено етнографічну комісію Академії наук УРСР. З'їзд кобзарів і лірників пов'язали з Республіканською олімпіадою міста й села (грудень 1934-го). Органам ДПУ і міліції на місцях було наказано забезпечити явку народних співців до тодішньої столиці України – Харкова.

► Відомий композитор Дмитро Шостакович у книзі «Заповіт: спогади Шостаковича» згадує: «У середині 30-х років було проголошено Перший Всеукраїнський конгрес лірників та бандуристів, і всі народні співці змушені були разом зібратися і дискутувати своє майбутнє... Вони приїхали з усієї України, із маленьких забутих сіл. Було кілька сот їх присутніми – живий музей, жива історія України, всі її пісні, її музика, її поезія. І ось... майже всі ці жалібні співці були вбиті». Одні пишуть, що на цей з'їзд енкаведисти зігнали понад 200 кобзарів, інші називають ще приголомшливішу цифру – 1234. Знаємо також, що тільки на Київщині на початку ХХ століття було близько 240 кобзарів і лірників – до початку Другої світової війни в Україні не залишилося нікого.

► Микола Хвильовий закликав покласти край «закобзаренню України», «вбивати колом закобзарену психіку народу». Та всіх перевершив, либонь, Микола Бажан своєю поемою «Сліпці», в якій називає кобзарів «скигліями», «смердючими недоносками», а основу їхнього репертуару – наш тисячолітній героїчний епос – «сторотими проклятими піснями». Нехай Миколі Бажанові Бог буде суддею, але як кобзар і як українець не можу простити йому ось таких рядків:

Помреш, як собака,
як вигнаний зайда.
Догравай, юродивий,
спотворену гру!
Вірую – не кобзою,
Вірую – не лірою,
Вірую полум'ям
серця і гніва...

► Втім, не всі діячі української культури пішли на повідку в енкаве-

де. Павло Тичина не соромився позувати перед об'єктивом фотоапарата з «патріархально-націоналістичною» кобзою, а Максим Рильський у ті прокляті роки грудьми став на захист українського кобзарства. Тичині замилування «старосвітською» кобзою-бандурою органи якось уже пробачили, а ось Максиму Тадейовичу – ні, ще впродовж десятиліть виношували плани не лише духовного, а й фізичного його знищення. І не тільки Максима Рильського. Органи роблять нестерпним життя художників і фольклористів, дослідників кобзарського мистецтва Миколи Домонтовича, Порфирія Мартиновича, Климентя Квітки, Опанаса Сластіона, письменника і кобзаря Гната Хоткевича, знімають з посади директора Дніпропетровського історичного музею, «кобзарського батька» Дмитра Яворницького...

► Однак «вбити колом закобзарену психіку» українського народу більшовикам ніяк не вдавалося. Тоді вдалися до суто єзуїтських методів приборкання вільнолюбивого українського кобзарства. Частиною кобзарів, які не «заплямували» своєї селянсько-пролетарської біографії участю в національно-визвольній боротьбі, почали заганяти до «колгоспів» — капелі, ансамблів, квартетів, тріо, де, як каже кобзар і священник із США Сергій Кіндзерявий-Пастухів, «народний бард перетворився на політичного підбрехача комуністичної партії, а капелі, куди силоміць заганяли співців, стали базою їхнього перевиховання». Інших кобзарів комісаріати освіти й органи НКВС примушували творити «пісні» та «думи», які звеличували б радянську дійсність...

Та більшість «братії» не волила брати до свого репертуару штучні «думи», вона, як і тисячу років тому, мандруючи від села до села, відбившись від міста, співала прадавні «невольничі плачі», вперто воскрешала народну історичну пам'ять.

► Тоді комусь зі «сталінських соколів» прийшла на гадку ідея: зібрати кобзарів та лірників буцімто на з'їзд і всіх... розстріляти, а кобзи й ліри понищити. З'їзд планували провести ще 1925 року, потім перенесли на 1 грудня 1927 року. Але й тоді він не відбувся. Мабуть, ще не всіх кобзарів зареєструвала так звана етнографічна комісія, створена для цього Академією наук УРСР. 1939 року в Лондоні вийшла книжка спогадів російського білоемігранта Шостаковича. «У середині 1934-35х років, — пише він, — Перший всеукраїнський конгрес лірників та бандуристів було проголошено, і всі

народні співці змушені були разом збиратися і дискутувати про своє майбутнє. «Життя стало кращим, стало веселішим», — говорив Сталін. Ці сліпці йому повірили. Вони приїхали на конгрес з усієї України, із маленьких забутих сіл. Було кількасот їх присутніми на конгресі. Це був живий музей, жива історія України, всі її пісні, її музика, її поезія. І ось майже всіх їх застрелили, майже всі ці жалібні співці були вбиті».

► Нещодавно в Україні побачила світ книжка американського вченого Роберта Конквеста «Жнива скорботи», в якій, зокрема, йдеться і про знищених українських «Гомерів»: «Популярна в народі національна культура протягом віків підтримувалася в українському селі бардами, оспіваними Шевченком кобзарями, які, мандруючи від села до села, заробляли на життя виконанням старовинних народних пісень і переказом народних балад. Вони постійно нагадували селянам про їхнє вільне і героїчне минуле. Це «небажане явище» тепер було придушене. Кобзарів скликали на з'їзд і, зібравши їх там усіх разом, заарештували. За наявними відомостями, багатьох з них розстріляли — в цьому була своя логіка, бо від них було мало користі в таборах примусової праці».

► Є. КЕДРОВСЬКА, пенсіонерка, у 1930-ті роки працювала бібліотекаркою: «У 1934-1935 роках по Харкову пройшли чутки, що відбувся кобзарський зліт, кобзарів вивезли з Харкова і кинули до яру, де вони й загинули... Кобзарям нібито сказали, що їх везуть до Москви ще на один зліт і що нібито трапилося це в дорозі».

► В. ВОВК, пенсіонерка, в минулому — вчителька: «Кобзарів я любила з дитинства. Їх можна було частенько бачити в Харкові. А в середині 30-х зовсім не стало. Ходили чутки про якийсь кобзарський з'їзд, куди нібито звезли кобзарів з усієї України, а потім повбивали».

► А. ПАРФИНЕНКО, харківський кобзар: «За сталінським наказом забирали всіх. Були облави на базарах. Забирали багато інвалідів, були й кобзарі там. Була одна сім'я: Прокіп Маловичко, жінка Мотря і троє дітей, всі дуже гарно співали. Жили вони в селищі Амур під Дніпропетровськом. Вночі їх забрали, навіть не сказали, що їм брати — чи харчі, чи якийсь одяг, — повантажили в ешелон, де багато вже було кобзарів з інших міст України. Очевидячки, цей ешелон ішов з самого Києва».

Початок на 26 стор.

Доїхали вони до Харкова, там приєднали до них ще багато кобзарів. За деякими підрахунками, було їх триста тридцять сім. Доїхали кобзарі і всі ті, котрих забрали у Дніпропетровську, до Москви, їх направили в Сибір.

► Відомий кобзарезнавець зі Львова Богдан Жеплинський склав реєстр кобзарів і лірників, знищених більшовиками в 30-х рр., і тих, що пропали безвісти. Цей мартиролог неповний, усього 72 особи.

Запам'ятаймо ж імена народних співців-мучеників:

► КОБЗАРИ

БОРЕЦЬ Іван Олексійович. З Борисполя на Київщині (1990 р. н.). Учасник Першої народної капели кобзарів. У 1925-1926 роках грав у Харківській капелі, відтак перейшов до Полтавської.

ГАЩЕНКО Павло Михайлович. Із села Костянтинівки Богодухівського району Харківської області. Брав участь у роботі XII Археологічного з'їзду у Харкові (1902 р.).

ГЛУШАК Никифор Іванович. З Чорнобиля на Київщині (1890 р. н.). Виголяв бандури.

ГУБЕНКО Михайло. З Миргорода (1891 р. н.). З 1927 року кобзарював, виступав в ансамблях кобзарів.

ДЕЙНЕКА Карпо. З Конотопа (1897 р. н.). Виголяв бандури.

ДОРОШЕНКО Федір Васильович. Фундатор Першої капели кобзарів у Києві.

ДРЕВЧЕНКО (ДРЕВКІН, ДРИ-ГАВКА) Петро Семенович. З села Семенівки на Полтавщині (1871 р. н.).

ДУМЕНКО (ДУМЧЕНКО, ДУМА) Лука. З села Киселівки (нині Менського району) на Чернігівщині.

СОЛОГУБ Віктор. Із села Юрківці Талалаївського району Чернігівської області. З 1920 року виступав зі своїми трьома синами-бандуристами — Володимиром, Миколою та Михайлом.

ХРИСТЕНКО Макар. Жив на хуторі Костів (нині Валківського району) Дніпропетровської області (1870 р. н.).

ЦЕБРЕНКО Григорій. Один з організаторів Першої української художньої капели кобзарів. 1917 року брав участь у кобзарському концерті в Києві.

ЩЕРБИНА Данило. Із Долинського Кіровоградської області (1891 р. н.). Під час Першої світової війни як військовополонений був у Німеччині, виступав у Берліні.

ЯЩЕНКО Оврам Семенович. З села Харківці Переяслав-Хмельницького району Київської області. У 1918 р. створював Першу українську художню капелу кобзарів.

ГУРА (ГУРІН) Петро Іванович. З села Красної Луки Гадяцького району Полтавської області. У 1930-х роках жив у Юзівці (нині Донецьк). Пропавав безвісти.

ДЕМЧЕНКО Микола. З села Дементіївки Харківського району Харківської області (1873 р. н.).

КОЛОДУБ. З села Великої

Кошелівки Ніжинського району Чернігівської області (1893 р. н.).

КУЖКОВЕНКО. До революції 1917 р. був засланий до Сибіру, де втратив зір. У 1920-х роках кобзарював на Україні. Пропавав безвісти.

ЛАВРИШ (ЛАВРИК) Петро. З села Хомутець Миргородського району Полтавської області (1873 р. н.).

МАТВІЙ (приблизно 1865 р. н.). Із села Черевки Миргородського району Полтавської області.

МИРОН ЯКОВИЧ. З села Олександрівки (за Новим Мерчиком) на Харківщині.

ПАРАСОЧКА (ПЕТРІВСЬКИЙ) Василь. Народився у Петрівці Костянтиноградського повіту Полтавської губернії.

ПАСІЧНИЧЕНКО. Миргородський кобзар.

ПОБІГАЙЛО Олексій. Учень Михайла Кравченка.

ПОВАР Панас Митрофанович. Із села Верховісся.

СІРОШТАН Іван. З села Хомутець Миргородського району Полтавської області (1863 р. н.).

СИМОНЕНКО Василь. З с. Корюківки на Чернігівщині.

СОЛОМАХ Никифор. З Миронівки на Харківщині (1893 р. н.).

ТОКАР Ілля Якович. З Дементіївки Харківського району Харківської області (1863 р. н.).

ТОКАРЕВСЬКИЙ М. Д. З 1912 року зазнавав переслідувань.

ФЕДОРЕНКО Василь Петрович. З-під Харкова. У 1920-х роках грав на ярмарках Полтавщини.

НІМЧЕНКО К. З Кубані. Бандура його конструкції 1923 року

Унадивсь колись давним-давно один страшний змій десь у якусь слободу людей їсти та й виїв чисто всіх, zostався один тільки дід.

– Ну, – каже змій, – завтра тобою поснідаю.

А через ту слободу ішов один бідний хлопець та й зайшов до того діда, проситьсся ночувати.

– А хіба тобі жити надокучило? – питає його дід.

– Як? – каже бідний хлопець.

Дід розказав йому, що тут змій усіх людей переїв і це завтра його з'їсть.

– Е, – каже хлопець, – подавиться!

От уранці прилітає змій, побачив хлопця.

– О, це добре, – каже, – був один, а тепер двоє. А хлопець:

– Гляди, не подавись! Змій і дивується.

– Як, – каже, – хіба ти сильніший за мене?

– Авжеж.

– Який же ти сильний? Я он, бач... – Та взяв камінь, як здавив, так з каменя мука і посипалась.

– Е, це дурниця, – каже хлопець, – здави так, щоб з нього юшка потекла.

Та тут же взяв з мисника ворочок сиру, та як натисне, так з нього сирватка і потекла.

– Отак, – каже, – дави.

– Ну, ходім, – каже змій, – за товариша будеш. А хлопець йому:

– Хіба за старшого.

Ото й пішли. Питає його змій:

– А як звать тебе?

– Іван-Побиван, – каже хлопець.

Ну, змій вже й боїться його: «Щоб ще мене, – думає, – не вбив». Стало на обід, змій і каже:

– Піди ж ти, хлопче, та принеси вола, будем обідати варити.

Пішов хлопець, та куди тобі, хоч би одну ногу доніс. От він ходить по зміювій череді та й зв'язує волів хвостами до купи. А змій ждав, ждав і побіг сам.

– Що ти, хлопче, робиш?

– Е, буду я тобі по одному носити, я всіх зразу хочу забрати.

– Та ну тебе к бісу, ти мені всю худобу переведеши.

Стяг змій з вола шкуру і поволік. От дає він хлопцеві ту шкуру.

– Іди, – каже, – води повну шкуру принеси.

Взяв хлопець шкуру, насилу-на-

Іван-побиван

УКРАЇНЬКА
НАРОДНА КАЗКА

силу дотяг її до колодязя, та як упустив туди, то вже і не витягне. Тоді взяв лопату та й ходить кругом криниці, підкопує її.

Прибігає змій.

– Що ти робиш?

– Е, буду я тобі шкурою воду носити! Я зачеплю всю криницю та й приволочу.

– А щоб тебе, – каже змій, а сам злякався хлопецевої сили.

Поніс сам шкуру.

– Піди ж, – каже, – хлопче, дров принеси; вирви там сухого дуба, та й буде з нас.

– Е, буду я тобі трошки носити! Якби дубів двадцять разом, то б так! – Та й удав, ніби розсердивсь, не пішов.

От змій наварив, сів і їсть, а хлопець ніби сердиться і обідати не йде, бо ж як піде, то змій зразу здогадається, що він не такий сильний, як побачить, що хлопець менше від нього їсть. А як зосталось небагато, то тоді хлопець сів і собі посьорбав та й каже:

– Мало.

– Ну, – каже змій, – коли мало, то ходім тепер до моєї матері, вона нам вареників наварить.

– А як іти, то йти, – каже хлопець, а сам думає: «Тепер я пропавам».

От як почали їсти, – а вареників стоїть бочок двадцять, – то змій все їсть та їсть, уже й наїдається, а хлопець усе за пазуху та в штани ховає, усе ховає. Вже казанів з двадцять подала, а він одно ховає. Як поїли, то змій і каже:

– Ходім на камінь крутитись.

– А як іти, то йти, – каже хлопець.

Змій як крутнувся – аж вогонь пішов.

– Дурниця, – каже хлопець, – ти так крутись, щоб юшка потекла. – Та як притисне до каменя ті вареники, що в його одежі, а з них юшка і бризнула.

– От так, – каже, – крутись! Та ще, та ще! От як дави!

Ну, змій вже вкрай злякався Івана-Побивана. Але ще каже:

– Ану, давай хто сильніше засвище.

– Давай.

Ну, змій як свиснув, то аж дерева пригнулись.

«Ну, – думає Іван-Побиван, – що його робити?» А тут лежала одна залізяка. Глянув Іван на неї та до змія:

– Зажмури очі, бо я як свистати-му, то тобі можуть очі повилазити.

Змій зажмури, а Іван-Побиван як огріє змія тією залізякою межі очі, то той аж здригнувся.

– Правду кажеш, – каже змій, – ледве очі не повискакували.

Та вже щоб хоч не бути з Іваном вкупі, побудував ото йому хату на одшибі; хлопець і живе собі. А змій давай з матір'ю радитись, як би їм його звести зі світу.

– Давай, – кажуть, – його спалимо.

А хлопець підслухав це та десь і сховавсь на цю ніч. От як спалили ту хату, хлопець прийшов, став коло попелу та й струшується, ніби тільки що виліз.

Приходить змій.

– Що ти, хлопче, хіба ще живий?

– Живий, тільки цієї ночі мене щось ніби блоха вкусила.

«Ну, – думає змій, – од такого треба подалі». Та як дремену з тих країв, то тільки його і бачили.

«НАШОГО ЦВІТУ ПО ВСЬОМУ СВІТУ»

Найбагатшими людьми Росії виявилися євреї і українці

У Росії проаналізували етнічний склад списку топ-200 найбагатших людей країни.

Ленты.ру, сумарний капітал етнічних українців і євреїв у списку найбагатших людей Росії становить 192,7 мільярда доларів, тоді як етнічні росіяни володіють капіталом у 165 мільярдів.

Євреї і українці з капіталом 122,3 мільярда і 70,4 мільярда займа-

ють в рейтингу друге і третє місце відповідно.

Для складання рейтингу журналісти вивчили рейтинг журналу Forbes «200 найбагатших бізнесменів Росії-2014» і проаналізували його етнічну структуру.

Всього серед найбагатших бізнесменів Росії налічується 22 етноси, що є доволі представницьким. Сумарна чисельність цих етносів у Росії становить 126,4 мільйона, тобто більшість населення країни.

Серед найбагатших бізнесменів Росії в 2014 році виділяються такі групи етносів:

1. «Велика трійка» - кількість представників обчислюється десятками: росіяни, євреї та українці.

2. «Середній склад» - татари, вірмени, гірські євреї, азербайджанці, інгуші, чеченці, осетини, узбеки.

3. «Поодинокі представники» - аварці, араби, білоруси, греки, грузини, кабардинці, казахи, курди, лезгини, литовці, молдавани.

Як видно з дослідження,

найчастіше представництво в списку найбагатших бізнесменів не збігається з часткою цього етносу в населенні Росії. Лідирують гірські євреї: з 762 громадян Росії цієї національності шестеро людей потрапили в список Forbes. Ну а частка росіян, хоч і найбільша в цілому, майже вдвічі менше їхньої частки в населенні країни.

Після виходу дослідження російський історик, член Ради з прав людини при президенті Росії Микола Сванідзе запідозрив авторів у нацизмі.

Такий підхід до написання матеріалів, на його думку, «заржоже розпалюванням ворожнечі».

«Взагалі, що це таке? Це якийсь, на мій погляд, такий расистський, а то і нацистський підхід. Зовсім древній і архаїчний. І, загалом, на потребу людям, які саме в етнічному походженні бізнесменів, політиків, артистів, економістів шукають відповіді на питання, чому саме їм погано живеться на цьому світі», - вважає він.

www.unian.ua

Життєві символи українського народу

ВИШИВАНКА - національна святина, бо символізує собою і несе в собі духовне багатство, високу мудрість і традиційний зв'язок багатьох поколінь-зв'язок, що не переривається віками. Вишиванку передають з роду в рід, зберігають як безцінну реліквію. За формою - це біла вишита сорочка, виготовлена з лляного чи конопляного полотна домашньої роботи.

Вона - символ здоров'я і краси, щасливої долі і родинної пам'яті, любові і вірності. Візерунок на вишиванці залежить від того, кому вона призначається: батькові чи братові, нареченому чи другові, парубку чи одруженому - кожному вручалась вишита сорочка з візерунком відповідної символіки.

Характерно і показово: символіка новітніх українських вишиванок у своїх образах збігається з орнаментами давніх трипільських часів. В цьому - спадкоємність наших культурних виявів.

Вишиванка - це й оберіг людини від лихого ока та злих духів.

БОРЩ - символ достатку і благополуччя родини, свідчення працьовитості і рівня господарювання, турботи про духовне і тілесне здоров'я кожного члена сім'ї. Вінтрадиційна національна страва, яка за своєю популярністю не має рівних, бо споконвіку застосовується як у буденних, так і у святкових та обрядових частаннях.

Як універсальна страва, вбирає в себе все розмаїття господарського життя і багатства природи: саме через борщ господиня виявляє свою кулінарну майстерність і демонструє здобутий сумлінною працею достаток родини. В борщі - і овочі (картопля, капуста, буряк, морква), і фрукти (заправляють борщ і вишнями, і яблуками, і сливами), і трави (окріп, цибуля, щавель і навіть кропива), м'ясо і рослинна олія, і молочні продукти (сметана) - практично все, чим багата родина комога. А майстерність господині в тому, щоб з такого розмаїття продуктів створити гармонію смаку, запаху і навіть кольору. Вона це зробить лише тоді, коли готуватиме страву «з душею», тобто головне, що вкладає господиня в цей неперевершений продукт - це її добра і щира душа, яка через приготування запашний борщ об'єднує за столом всіх домашніх. Тому-то, борщ на столі - це й ознака злагоди в сім'ї...

Має борщ і обрядове застосування: у піст - борщ пісний, без м'яса і сметани, лише на олії; в перший день Нового року - «густий борщ»; а після весілля - «розхідний борщ»...

ВІНОК - символ життєдайної сили Землі, а така сила - універсальна і всепроникна: без неї не цвіте і не в'яжеться колос, немає без неї плода на дереві і любові між людьми, без цієї сили не заспіває жайворонк над весняним полем і не освідчатся в коханні юнак і юнка, без неї не заспіває соловейко у ліщині і не заплаче немовля у ліщинівої колосці...

А тому ритуальне і обрядове призначення вінка невичерпне: увітчанна вінком наречена ходить запрошувати гостей на весілля; прикрашають вінком весільний коровай; вінок, кинутий у воду на Івана Купала, пророкує майбутнє; вінок з колосків - необхідний атрибут обжинок; кладуть вінок лише на шановану голову; загубити вінок - це втратити честь; є й поховальний вінок, який для неодружених-з живих квітів, для інших-з штучних...

Вінок вчить: жити треба так, щоб завжди бути гідним одягти вінок на свою непокриту голову...

ЖИТО —символ життя і життєвого благополуччя. Це-основа всього живого; є дійсною всепроникною основою життя навіть за своєю назвою - в них спільний корінь: жито зростає в житті, а життя виростає з жита.

І житло - оселя живої людини - має той же корінь.

І жила - русло для живильної крові - співзвучне з ним.

І живіт - виробник життєвої енергії - з цієї ж сім'ї.

Тож жито - від життя, а життя неможливе без хліба, який, у свою чергу, неможливий без жита...

Окрім усього, жито - виразник життєвої мудрості: наповнений зернинами житній колос схиляється перед хлібною нивою - так і мудра голова хилиться до життєвих витоків; а порожній колос легко пнеться вгору - так і бездумну людську голову зневага і гордощі відривають від життєвих реалій...

Має жито і лікувальні властивості: порошком перепаленого жита посипали лишаї; вживали житнє борошно при набряках; житнім хлібним м'якушем лікували рани, викачували опухлі залози при золотусі; гарячий житній хліб прикладали до бородав, до болючого зуба...

СОКИРА - символ чоловічої ратної звитяги та наполегливої, важкої, але необхідної праці, бо сокира поєднує у собі і зброю, і знаряддя праці - вона належить і до обладунків воїна, і до оснащення трудівника. Призначення сокири - змінити все, до чого її прикладають: чи до ворожого тіла, чи до деревного стовбура.

Крім цього сокира має і магічну силу - застосовується у багатьох магічних дійствах: кладуть її під лавою ближче до порогу, щоб не ввійшла до хати лиха сила; для цього ж хрестять сокирою двері у снігах, в коморі, в інших господарських приміщеннях; перед догортівалим від'їздом вдаряють сокирою об поріг, щоб успішно була поїздка і щасливим повернення; а стати на сокиру у велике свято - це здобути міць для свого тіла...

Історично: сокира стала символом бунтарства, боротьби за кращу долю.

ХАТА - це сімейний храм. Тому в ній обов'язково мають бути образи (ікони). Зайти до хати і перебувати в ній можна тільки з непокритою головою. Гріх в хаті вигукувати, кричати, тим більше, лаятись.

Коли домашні ставляться до хати як до храму, то в ній ніколи не запанує злий дух.

Хата - символ рідної землі, Батьківщини, свого роду. А з ними приходять тепло і затишок, захист

і допомога. Бо в рідній оселі живе твоє предковічне добро, твоя перша й остання надія.

Кажуть, що в рідній хаті й стіни допомагають. Тож того, хто шанує рідну домівку, шануватиме Доля.

Це - мале відтворення Космосу, а тому її стіни чітко орієнтуються на чотири сторони світу з важливою особливістю: вікна і двері робили лише з сонячних сторін - сходу, півдня і заходу - а північну стіну, як правило, залишали «глухою». Якщо «горизонталь» хати має чотири виміри і вказує на її зв'язок з усіма сторонами світу, то «вертикаль» - тривимірна і символізує єдність оселі з Небом і Землею. Верхня її частина - дах - то зв'язок з Небом, з Божественними силами. Тому й прикрашають дах хрестом, птахами, як Божими

створіннями, ритуальними фігурами, котрі просять у Небеса блага для оселі.

Середня частина, тобто саме житло, поділене стінами на кімнати, - то осереддя родинного духу, оберіг домашніх від нещастя, хвороб і від всяких витоків злої сили.

А нижня частина оселі - фундамент, підвали - це зв'язок з іншим світом, до якого відійшли душі покійних предків.

То кожна частина хати по-своєму важлива. Так само особливе значення мають конструктивні елементи хати, тобто те, що в хаті, а також все те, що навколо хати...

Окрім всього, хата - то скарбниця народних духовних традицій, бо в ній - дух народу і душі кожного покоління людей.

Власн.Інфо.

«КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ»

ПРАВДИВИЙ СИН СВОГО НАРОДУ

З діда-прадіда спадкові дворяни українського роду Драгомирови жили на Чернігівщині, мали не одного славного офіцера в роду. На хуторі під Конотопом оселилися відставний офіцер Іван Драгомиров і його дружина Ганна Балака. Тут у них і знайшовся Михась. Початкову освіту здобував у Конотопському повітовому училищі, потім його послали до Петербурга продовжувати навчання. Ще за життя батька Михайло відмовився від спадщини на користь своїх сестер, але батько, прагнучи зберегти за своїм родом хоч якусь частину землі, наполіг, аби син одержав хутір із 140 десятинами землі.

У 26 років Драгомиров закінчив Військову академію так успішно, що його ім'я занесли на мармурову дошку. Захоплювався Михайло вивченням і розробкою теорії військової тактики. Службу почав у Петербурзькому дворянському полку і майже одразу одержав запрошення читати лекції у навчальному піхотному батальйоні.

Молодого здібного лектора помітили і при царському дворі: 1861 року його запросили читати лекції з історії та військової тактики великим князям Миколі, Олександрові та Володимирові. Згодом Драгомиров видав книгу "Лекції з тактики, читані у навчальному піхотному батальйоні" (1864), усього професор написав понад 30 книг із військової теорії. На війні Драгомиров не ховався по тилах, його подвиг і сьогодні згадується в історії Болгарії, де два міста мають його ім'я - Драгомиров. Там під час війни 1877-1878 рр. Михайло Іванович командував 14-ю піхотною дивізією, яка під вогнем турків першою подолала Дунай біля Систова. За це генерал-лейтенант було нагороджено Георгієвським хрестом і обрано почесним громадянином міста Систова. Під час оборони Шипки Михайла Івановича було важко поранено в коліно, але він продовжував воювати. Генерала вивезли з поля, коли він втратив свідомість. Від ампутації ногу врятували, але інвалідність лишилася. З 1878 до 1889 року був Михайло Іванович начальником Миколаївської Академії Генштабу у Санкт-Петербурзі. Для підлеглих він лишався суворим законником: «Офіцер має виховувати солдата «від серця», а не обманувати його».

З 1889 року Драгомиров був командувачем Київського військового округу, Київським генерал-губернатором, членом Державної Думи. 14 років життя віддав Києву Михайло

ло Драгомиров, за цей час він зробив для киян... 1898 р. Драгомиров підтримав клопотання композитора М.В. Лисенка до Міністерства внутрішніх справ про відкриття музичної школи в Києві.

Завдяки активній підтримці Драгомирова 1901 року було завершено спорудження Будинку народної освіти (сучасний театр оперети).

Прихильник Володимира Антоновича і Павла Житецького, допомагав обминати цензурні перешкоди для друку українських книг і українського театру. «...лише зі вступом у генерал-губернаторство М.Драгомирова, — як зазначав М.Кропивницький, — для нас відкрилися сцени малоросійських губерній».

За попередньої влади передова громадськість Києва не могла й мріяти про те, щоб дістати дозвіл на відзначення ювілею чи відправу панахиди пам'яті Т.Шевченка. Однак за Драгомирова це стало можливим. Найактивніше в різний час клопоталися про отримання дозволу відправити панахиду по поету, використовуючи особисте знайомство з Драгомировим, О.М. Лазаревський, П.Г. Житецький, О.І. Левицький, В.П. Науменко, сім'я Тарновських та багато інших.

У Києві по вулиці М. Грушевського №32 (кол. Олександрівська, 3), де нині посольство Китаю, особняк на два поверхи було споруджено 1891 р. за проектом архітектора В. Ніколаєва для генерала Михайла Драгомирова. Герой війни кульов, тому спеціально для нього в штабі зробили перший ліфт у Києві, з першого на другий поверх.

З 1903 року генерал переїхав до рідного Конотопа. До Драгомирова приїздив у гості автор «Запорозжів». 75-літнього Драгомирова викликали до Петербурга з метою призначити головнокомандуючим російської армії, але стан здоров'я Михайла Івановича не дозволив цього. Кожний день козак блукав хутором: біля могил синів - маленького Олександра та на неосвяченій землі убитих одночасним пострілом Андрія і Михайла.

Дружина Драгомирова — добра українська господиня, обожнювала чоловіка, записувала його афоризми, написала й видала знамениту книгу кулінарних рецептів. Знаючи, як нелегко живеться молодим офіцерам, пані Софія щодня вивозила з маєтку продукти та накривала величезний стіл для поручників і штабс-капітанів.

Генерал Михайло Драгомиров прожив життя, не кланяючись і не присідаючи, самого чорта не боячись на світі. Драгомирова поховали у церкві, скоро й дружина лягла поряд. Дмитро Багалій писав у листі до Рєпіна: «Покойний Михайло Іванович, безперечно, є одним із найбільш видатних представників малоросійського народу».

Ганна Черкаська

«З ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ»

Зниклі музеї у Дніпропетровську

Історія Дніпропетровська багата на різні події, тасмниці, в тому числі й на, спочатку, створені, а потім — зниклі, об'єкти культурної спадщини, пам'ятні місця. Є такі і в музейній сфері. Наприклад, у цьому, 2014 р., виповнюється 80 років від дня створення в нашу місті так званого антирелігійного музею. Мешканці Дніпропетровська досить часто питають у музейних працівників, коли ж у новому приміщенні з'явиться музей історії релігії та атеїзму. Адже коли у січні 1992 р. Преображенський собор було повернено релігійній громаді, як "данина історичній справедливості", тодішня влада обіцяла надати приміщення для відновлення музейної експозиції з історії релігії в нашому краї, створити всі можливості для збереження церковних матеріалів і ознайомлення громадян з цінною колекцією культових предметів. Церковні реліквії з музейної колекції надійно зберігаються в фондосховищах Історичного музею, іноді з'являються на виставках. Але, обіцянки влади щодо відновлення музею в іншому приміщенні так і несправдилися. Як говорять, віз і нині там...

ЩО Ж ЦЕ БУВ ЗА МУЗЕЙ, ЯКА ЙОГО ДОЛЯ?

Добре відомо, що Дмитро Іванович Яворницький з 1905 р., з благосвіння Синоду, систематично обстежував церкви Катеринославської губернії, збирав культову колекцію, намагаючись зберегти для прийдешніх поколінь старовинні реліквії християнського культу (ікони, хрести, книги, одяг священослужителів, воздухи тощо). Так до музею потрапили Острозька Біблія 1580 р., Євангеліє 1574 р., релігійні книги з дарчими вкладними написами від запорозької козацької старшини, кипарисові у срібній оправі напестольні хрести, срібний з позолотою сакос XVIII ст. та багато інших реліквії. Коли в 1920-1930-х рр. почали закривати церкви, костьоли, кірхи, кінаси, синагоги, мечеті, спочатку Д.І. Яворницький, а потім його наступники, приймали на зберігання цінні речі з храмів, які приносили в музей священники усіх конфесій. Саме Д.І. Яворницькому належала ідея створення в колишніх храмах музейних закладів. Таким чином зберігались самі споруди і частково культові речі з них. Проте більшість речей була пограбована і знищена. На місці Преображенського собору хотіли встановити "величний пам'ятник вождю світового пролетаріату".

У 1929 р. владою було прийняте рішення про розміщення в будівлі закритої для богослужіння Брянської церкви на Чечелівці (тепер - Будинок органної музики) Промислового музею. Наукові працівники (Павло Матвієвський) Крайового музею взяли активно вивчати промислову проблематику, збирати матеріали про розвиток промисловості краю,

умови життя і праці робітників. Але з-за відсутності коштів на перебудову храму на музей, він так і не був створений.

В 1930 р. на баланс Крайового музею був переданий головний храм міста - Спасо-Преображенський собор, в якому в 1931 р. розгорнута науково-атеїстична виставка, а 1 травня 1934 р., як писала газета

"Зоря", відчинив двері Антирелігійний обласний музей. Яворницькому вдалося зберегти недоторканим навіть іконостас храму. Є фотографії цього музею. В науково-діловодному архіві ДНІМ зберігається книга актів передачі з переліком культових предметів і науково-допоміжних матеріалів, які були передані протягом 1933-1939 рр. в Антирелігійний музей з фондів обласного музею. Це майже 4000 експонатів релігійного характеру, які, як вважали тогочасні ідеологи і пропагандисти, будуть сприяти розвінчанню релігії, яку вони вважали "опіумом для народу".

Все це відбувалось вже без Явор-

ницького, якого у 1933 р. як "чужу людину", "ворога народу", "буржуазного націоналіста" і "контрреволюціонера" звільнили з посади директора музею. Концепція та принципи роботи крайового музею, закладені й утілювані в життя Яворницьким, не витримали викликів "соціалістичного будівництва", особливо перенесення в гуманітарну сферу методів і принципів роботи промислової сфери ("пропускна спроможність" музею повинна була сягати до 120000 відвідувачів на рік, чого не було за Яворницького).

Під час окупації Дніпропетровська, у 1942-1943 рр. у Преображенському соборі було відновлено богослужіння громади української автокефальної православної церкви. Зокрема, для цього багато церковних речей було вилучено з Крайового музею. Собор дуже постраждав під час війни, в 1945-1946 рр. знищено церковні речі, на стінах храму забілено фрески. В приміщенні влаштували склад видавництва "Зоря". До кінця 1960-х рр. собор стояв напівзруйнованим. Рішення про його реставрацію прийнято у 1959 р., але фактивно відновлення храму було розпочато у 1968 р. За цю роботу взялися чернігівські реставраційні майстерні, організаційну роботу перебрали на себе працівники музею, у якого собор був на балансі. Після реставрації, що тривала до 1975 р. (у 1972 р. позолочені шпиль і купол), в приміщенні собору була створена експозиція музею історії релігії та атеїзма (були плани створити планетарій).

10 грудня 1977 р., через 8 місяців після урочистого відкриття оновленої експозиції історичного му-

зею, в місті з'явився ще один музей на правах відділу Історичного музею. Художнє оформлення цього музею здійснювали дизайнери Дніпропетровського художнього комбінату Ігор Маликін та Фелікс Гріншпун, які у 1970-1980-х рр. брали участь в оформленні багатьох музеїв на громадських засадах на підприємствах, в учбових закладах, клубах в Дніпропетровську та області. Велику роботу щодо створення музею провели директор Історичного музею Г.Ф. Ватченко, а також наукові працівники О.С. Вержичаніна, В.Є. Сандриков, О.М. Огризкіна, М.К. Шуттов, Л.П. Лопаткіна, Л.М. Чурилова, в наступні роки — А.М. Фаримець, І.А. Фоменко, Костянтин Когтянц та інші.

Музей висвітлював не тільки боротьбу з релігійними віруваннями, як це було в Антирелігійному музеї 1930-х рр., а перш за все історію зародження і розвитку духовного життя людства, появи давніх первісних

вірувань, світових релігій — християнства (православ'я, католицизму, протестантизму), ісламу, буддизму, іудаїзму, інших релігійних культів, розповсюдження й побутування їх в нашому краї. Був в ньому і розділ, присвячений розвитку наукових знань про всесвіт, освоєння людиною космосу, про сучасні "радянські" обряди та свята. Особливу увагу відвідувачів привертала маятник Фуко (він був і в 1930-х рр.),

підвішений у самому високому місці собору, під куполом, він яскраво демонстрував, як Земля обертається навколо Сонця, своєї орбіти тощо. У 1980 р. вийшов друком "ідеологічні витриманий" путівник по музею.

Музейна експозиція користувалась великим попитом у населення області, про що свідчать і цифри: щорічно його відвідувало від 20000 до 50000 осіб, для яких проводилося понад 250 екскурсій, організовувались концерти духовних піснеспівів, просвітницькі лекції, різні зустрічі. З 1989 р. відновлюються богослужіння, які відбувались інколи до церковних свят. Музей припинив свою діяльність 21 січня 1992 р., коли Преображенський собор повернули православній громаді.

Зник з обличчя міста і Музей

революції, який існував в Дніпропетровську у 1927-1941 рр. у двоповерховому будинку на розі проспекту К.Маркса і вул. Харківської. Подібні музеї створювалися повсюдно в Україні і СРСР. Зовнішній вигляд і оформлення залів музею відображено на фото 1920-х та 1940-х рр. В ньому були представлені агітаційно-пропагандистські матеріали з історії революційних подій в краї 1917-1920-х рр., величні скульптури вождів, пролетарів тощо. Окремі фотоматеріали з позначками цього музею зберігаються в Історичному музеї. Під час окупації міста в будинку Музею революції був розташований солдатський госпіталь (за іншими даними - квартирувала італійська військова частина). Споруда була зруйнована під час бомбардування. Після війни цей музей не відновлювався, експонати зникли.

У 2000-х рр. в Дніпропетровську пішли у небуття ряд музеїв, що працювали на громадських засадах на підприємствах міста. Ліквідовано заводи і з ними зникли й музеї — так звана "бойова і трудова слава Дніпропетровська". Саме таку назву мали музеї історії заводу пресів, лакофарбового, шинного, комбайнового, радіо, трубного заводів. Хто буде наступним?!...

Валентина Бекетова
заст.директора ДНІМ
ім. Яворницького

«З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ»

ДОРОГА РЕДАКЦІЯ!

Моя нова робота «Авантюра» - це записи моїх вражень про агресію В.Путіна на Україну, це анти путінські записи. У цих враженнях, можливо, знайдете зернятко правди про грошову імперію, про мафійність Путіна, яку наші політики, вчені та культурні діячі повинні усвідомлювати. Путін вже давно повинен засунути в прірву в Москві. Те що він так довго сидить на горі свідчить про відсталість Росії й політичну, і суспільну...

Станко Колесар (Канада)

Від редакції: **Вмищуємо уривок нової праці «Авантюра» нашого постійного дописувача з Канади письменника Станко Колесара. З надією що правда про агресора буде ширитися світом.**

Один із американських дискусантів про Україну ствердив:

- Ми передчасно форсували процеси переходу України до Європейської Юнії, чим спровокували Путіна діяти активно у своїй обороні.

Американці цінують гроші, гроші причина вибуху Майдану в Україні, не беруть до уваги людського потенціалу. В їх розумінні, гроші (золото) творять історію. Те, що наші уже дві революції здивували світ, штовхнули Путіна і московських імперіалістів до невідповідальних дій, зиритували світ, протиставили Європу, США і Канаду Росії, ці дискусанти не зауважують. Людину у їхньому світі заступають гроші. А кажуть, що Путін не живе у реальному світі, а у своєму досі, виявляється, що не лише Путін позбавлений реального бачення світу... А хай вони собі бачать світ, як собі хочуть, а наш народ таки творить історію. Путін тієї авантюри не переживе, економічна криза всосає його, як і Союз всосала.

- Путін не розуміє людської мови.

- Звідки відомо?

- Голова ООН Банкімун каже: ай ем діп консирн (глибоко стривожений). Путін відповідає: а будь ти собі стривожений, яке моє діло. Україна моя, а не ваша.

- Но то він дійсно не розуміє делікатної мови.

- Те, що Путін не розуміє людської мови, не біда, але і його Дума не розуміє людської мови.

- А хіба Путін має свою Думу?

- Має, бо вона голосує одностайно, як і сталінська Верховна Рада.

- Оце вже, дійсно, біда, коли появилася приватні Думи.

- Коли навіть Думу сприватизовано.

- Це біда Росії і сусідів.

(Сталін мав свою Верховну Раду, Путін має свою Думу, ні у того, ні в одного немає сучасного розуму).

- Грошова імперія воює грішми, а Путін - дикою мілітарією.

- Авантюра є авантюрою і не може добре закінчитися авантюрикові, як і всяка авантюра.

- Ну що ви таке говорите: приватна Дума, мов не знаєте, як є у світі.

Та ж в Америці президента сприватизували. І що краще, сприватизований президент чи норовистий, який не слухає людської мови?

- Сприватизований напевно кращий, бо не має сили і при ньому можна говорити, свобода слова, а при імперіалістичному, чи як воно його, заскоружлому нема свободи слова ані зборів і є застій економічний і буде велика криза, біда. Вільно можна буде лише пити самогон.

- Говорите дурниці. Та ж тоді буде імперія, піднесення духа... Піднесуть нам духа і тим піднесеним духом будемо жити, як в середньовіччі.

- Я волю при сприватизованому президенті жити, можна більше дещо зашмуговувати, а диктаторський може не піднести духа, а виперти духа за який-небудь ухил, не встигання йти в ногу - левий-левої-левої, пам'ятає Маяковського? - може вам бути капут.

- Пам'ятати пам'ятаємо, але Путін не Ленін, у нього немає такої візії світової диктатури, він застряє в Криму, його фантазія - Хозарія, далі він не бачить світа.

- Але ж у вас хибна уява. Його візія - імперія, імперія «сходу Європи», про яку писав Димитрій Донцов ще у 1944 році, а мріяв ще раніше - у 1921 році.

- Та у 1921 році на конференції у Відні багато дехто мріяв про імперію сходу Європи і до нині якось тим мріям не судилося реалізуватися.

- Не вірите, а чому така мотанина з тим Кримом? Коли Путін зайняв Крим Америка і захід лише говорили, а коли має охоту йти далі, починають стосувати санкції?

- А чорт його знає, що тут компонують, як би то сказав наш Грицько Квітка. Треба мати грошову голову, голову напхану грішми, щоб це розкумекати...

- Або треба мати фанатичну візію про святу гору Сіон, коли то ходитимуть народи і її світлі.

Путін не дівчина, він фатальна сила минулого, він минувшина, як каже американський публіцист Захарія. А Європа? Європа, поки що, захищає більше свій бізнес в Росії, ніж тривожиться порушенням міжнародних прав Росією. Гроші важніші, ніж право, сила закону тут менш важна. Отже, що важніше - гроші чи людина? Виникає з цього, що гроші понад усе. А що, не правда? Правда, що бідна Україна варта у світі без грошей? Запитує наша людина в Торонто: чи Майдан переміг? Маючи на увазі: хто переміг - Майдан чи гроші? І я безсилі доказати їй, що людина найважливіша, коли Путін, як уособлення дикої сили, перемагає і загрожує знищенням Майдану танками. То що, будете зубами гризти ці нелюдські ворожі танки? Як це було в часи руйнування Запорозької Січі:

Москаль стане лагерями,

а ми куреннями,

Москва стане із штиками,

а ми з кулаками.

Колишній президент США Джімі Картер заявив: тепер Крим російський, але Путін не може йти далі.

Подумайте, що воно могло б значити? Покомбінуйте собі і я теж спробую снувати несусвітні мотивації, адже маю свободу слова. Перше, що насувається на думку, це те, що слова Картера - це голос Волстріту, а коли це сигнал з Волстріту для Путіна, знатися Путін керований Волстрітом з відстані, як ці літаки дрови. Не смійтеся. У нормальних людей - це не можливе, а у Волстріт і його пішаків можливе.

Ну й що з Кримом? Буде він російський чи волстрітський, чи як воно його, хозарський? Ну, нерозумний авторе, таке вдумати не кожен потрафить. Правда, не кожен потрафить, та у Волстріт все можливе. Даруйте, на нині досить тієї маячні, а коли прийде думка, що будемо роздумувати. Не маємо можливості діяти, та маємо можливість думати і висловлювати думку. Велике досягнення людства - свобода слова!

Американська кореспондентка Ворнер (Warner), чи як її там, як то американці, у яких переважає віра в гроші, питала Яценюка, чи Україна буде боронитися, чи поступити так, як у Криму відступила? Яцинюк відповів. Що Україна немає виходу, мусить боронитися, коли на неї наступають збройно, а за кілька років він, мабуть, нагородить медаллю Путіна за те, що той з'єднав український народ. Досліпно Яценюк сказав «з'єднав мій народ». І це правда, як польська поліція нагнала патріотизму народів Західної України, так тепер московські шовіністи поширюють і поглиблюють український патріотизм не лише в Центральній Україні, але і на сході України. Кореспондентка, виглядало, не була переконала в силі народу. Америка, не дивно, гроші понад усе, розрахунок на залізо, їм важко пробитися своїм розумінням світа понад матеріальну шарклупу до людської гідності. А що казати, як важко Путінові та його імперіалістам пробитися крізь імперіалістичну полуду до реальної дійсності? Далеко Путінові до Яценюка. Путін - дубина, Яценюк - інтелектуал. Путін пропадає, біда в тому, що цей солдафон може наробити біди, пролити кров. Путін мобілізує навіть мій старечий мозок думати і писати...

«У ІВАНА СМІХОВАНА»

Остап Вишня

Остап Вишня - видатний український письменник, широко знаний у нашій країні та за рубежом, - ввійшов у українську літературу як високо-талановитий майстер сатири та гумору. Митець самобутній і неповторний, він формувався і зростає на ґрунті народного життя і своїм словом успішно слугував утвердженню добра. Творчість його надихалась і окрилювалась великим поняттям - Народ. Остап Вишня зі всією щирістю говорив про високе покликання письменника і про вірність митця правді, про любов і повагу до людини. Слушність цих роздумів письменник якнайкращим чином підтвердив усією своєю художньою творчістю, громадською діяльністю й загалом - усім своїм життям.

Остап Вишня письменник - поетичної вдачі, глибокий лірик, щиро залюблений у красу народного життя, народної мови, в неповторне духовне обличчя простих людей, в щедрю красоту природи. Тому і сповнені теплом та поезією твори Остапа Вишні про сучасників, тому він так щедро, людяно, поетично оспівував природу, - і виступаючи проти всіляких недругів, губителів її краси, й оспівуючи її живий, багатий на земні радощі світ.

Твори Остапа Вишні - народного митця і великого майстра сатири та гумору - здобули заслужене визнання мільйонів читачів.

Остап Вишня
(1889—1955)

ВІДКРИТТЯ ОХОТИ

Власне кажучи, щороку «Відкриття полювання» буває двічі: першого серпня на птицю, а першого листопада на звіра, але якось уже - так утрадиційнілося, що за урочисте, коли хочете, свято серед мисливців вважається перше відкриття, коли після довгої перерви у вас у руках знову улюблена вами рушниця і ви знову маєте змогу не тільки сказати би, поповнити свої продовольчі ресурси, не тільки допомогти державі в м'ясозаготівлях, а й задовольнити себе як природознавця, природофіла й спортсмена.

Полювання, як бачите, не якась там легковажна дурничка, не дрібничка, а дуже й дуже поважна справа, особливо для таких громадян, як ми з вами...

ВІДКРИТТЯ...

Скільки турбот, хвилювання, нервозності, доки все в тебе буде в порядку: і рушниця, і набої, і одяг, і рюкзаки, - одне слово, все, що потрібно для серйозного, добутливо-го полювання...

А куди їхати?!

А з ким їхати?!

КУДИ ЇХАТИ?!

Ну, як ви одразу зможете вирішити, куди їхати, коли сьогодні вам кажуть:

- Біля Борисполя, на озерах, качви тієї, ну, як хмари! Повірите, як випливають, ну, як тої ряски! Одне одного світа понад матеріальну шарклупу звітдам молодича, так казала, що її свекрові кум його казав, що кумова баба чула од свахи, що та сама бачила, як коноплі мочила, що нема куди через тую качву конопли ткнути! Поїдемо, га?!

- Поїдемо! Тільки в мене набоїв обмаль!

- А навіщо вам багато набоїв! Та там з одного набою торік по 24 кач-

ки били. П'ять набоїв - сто двадцять штук. Самий крижень, майте на увазі. Важка птиця: більш як сто двадцять штук не піднесете!

Завтра ви почнете:

- Куди на відкриття?

- Думаю до Борисполя.

- До Борисполя? Чого? Хіба на сухому качки плавають?!

- Як «на сухому»?!

- Та там же озера повисихали! Та там за весну й за літо ніхто навіть і не чув, щоб хоч одна закахкала. Ранньої весни прилетіло, було, туди чималенько табунів, покружились трохи й усі на Носівку! Чули про Носівку?!

- Чув.

- Так там з усього Лівобережжя качки ще навесні позбирались. Стихийне нещастя: соняшники всі поточили. А на луках через гнізда трава не виросла: гніздо на гнізді, траві нема де рости, - не знають колгоспники, чим худобу годувати. Ні, коли вже їхати, то тільки в Носівку!

- Ну! Поїдемо на Носівку! Іще через день:

- Драстуйте! Готові до відкриття?

- Готовий.

- На Яготин?

- Ні, на Носівку!

- Тію! За жабами?!

- За якими жабами?

- Та в Носівці самі жаби! Коли вже їхати, щоб з качками бути, так тільки на Яготин. От там качки...! т. д. і т. п.

З КИМ ЇХАТИ?

Ах, доле моя!

Та хіба ж єсть серед мисливців, серед людей, що люблять тихі вечори над озерами, що чують ніжний шелест очеретів, що пам'ятають: «Тихше, тихше, не диши, нас почують комиші...», яким крик бугая на болоті бринить в їхніх вухах, як козловське распрон'яніссіме ля в серці тихомрійної блондинки, а загадковий тихий плескіт на озері в їхнім серці

одгукується трепетними переборами, і коли під вербою чи під копицею все вже розказано і настає на хвилику тиша, - обов'язково ту тишу заколише одностайне чарівне:

Зоре моя вечірняя,

Зійди над водою -

хіба ж є серед них людей хоч один, з яким би не можна було поїхати на відкриття полювання?!

...Ну, поїдете ви з Іваном Петровичем...

На зеленому килимі, під задумливою вербою, точитимуться споглади про знаменитого його гондона, - таких псів тепер не буває! - який одного разу став на стойку в густій ліщині на вальдшнепа, та так став, що ніякими свистками, ніякими гудками його не можна було зрушити з тої стойки, довелось його залишити в лісі, бо настала вже ніч, а обставини змусили Івана Петровича на другий день ранком виїхати з того міста. Повернувся він аж через рік, згадав про пса, пішов у ліс, розшукав ті куці:

- Дивлюсь, стоїть кістяк мого гондона, і стоїть з піднятою правою лапою! От був собака! Мертва стойка? Такого собаки я не бачив! Даси, бувало, в зуби йому записку й гроші: «Джек! Миттю пляшку вина!» За півгодини вже летить з вином. Тільки не можна було більше грошей давати: решту обов'язково проп'є!

...Десь оддалік дере деркач, б'є перепел, потім усе затихає, сам кудись провалюєшся і бачиш, що там за столом сидить Джек і пропиває хазяїнову решту.

...А як поїдете ви з Петром Івановичем, то він вам розповість, що він більше любить полювати звіра, а птиця це так тільки, за традицією! Петро Іванович - гончатник... І яка в нього є сука Флейта, як вона ганяє! По два місяці вовка ганяла. А спочатку боялась, перший раз як наткнулась на вовка, вискочила на просіку «бліда-бліда, як стінка!» «Чотирнадцять вовків колось за нами з Флейтою гнались!»

- Ну, Петре Івановичу! Невже таки чотирнадцять?!

- Факт! Спитайте Флейту! І обидва сірі! ...Пилип Федорович розповість вам про короткозорого старенького бухгалтерера, пристрасного мисливця, жертву фантастичних вигадок усієї компанії, з якою він завжди полював. Ви дізнаєтесь про зайця, який після бухгалтерового пострілу з страшним криком «н-н-няв!» вискочив аж на верхечок телеграфного стовпа, і як переляканий бухгалтер кинув рушницю і, приказуючи «да воскреснет бог», біг три кілометри додому...

- А то, бачте, я сам натягнув на kota заячу шкуру й посадив біля телеграфного стовпа, на дорозі, де мав іти той бідолаха-бухгалтер...

- Та й це ще не все! - додасть Пилип Федорович. - Одного разу ми прикололи шпилькою до вбитого зайця папірця з написом: «За що ви мене вбили?!» та того зайця й посадили під кушем і спрямували на нього короткозорого бухгалтерера. - Він - бах! Заєць - беркчи! Підбігає, а там

такий на записці заячий докір! Що сміху було!

...А чи не пореготались би ви з оповідання одного старенького дідуся, як він колись, буди молодшим, не мав рушниць, а завжди додому з качками приходив.

- Як же це так?
- А так! Отам на плесі завжди качки є! От я на острівці перепливу та в очереті й заховаюсь. Знаю-бо, що обов'язково хтось із мисливців туди прийде сидячих бити. Коли так: бачу - підкрадається, підкрадається... Ббах! А я в очереті як закричу «Врятьте!» Ну, він зразу драпала, бо, думає, убив когось чи поранив! А я тоді роздягаюсь, качечки позбираю і додому...

...Покотилася зоря. Булькнув у воду водяний щур... Закачало спрощення криження... Писнула очеретянка... Десь далеко прогук паровик...

Сіріє...
- Фіть-фіть-фіть! - прорізало повітря чиря...

- Ббах!
Перший постріл! Полювання відкрито!

ЯК ВАРТИ І ЇСТИ СУП З ДИКОЇ КАЧКИ

М. Т. РИЛЬСЬКОМУ

Був такий славнозвісний орнітолог Мензбір, який на підставі багатолітніх спостережень і наукових досліджень остаточно визначив, що дикі качки, крім базару, водяться ще на лугових озерах та по очеретах і тихих-тихих плесах, по річках-колицях смарагдової Батьківщини нашої радянської...

...Словом, ви поїхали на лугові озера, на очерети й на тихі-тихі плеса. Само собою розуміється, що ви берете з собою рушницю (це така штука, що стріляє), набой і всілякий інший мисливський реманент, без якого не можна правильно націлятися, щоб бити без промаху, а саме: рюкзак, буханку, консерви, огірки, помідори, десяток украту яєць і стопку... Стопка береться для того, щоб було чим вихлюпувати воду з човна, коли човен тече...

Ідете ви компанією, тобто колективом, так - чоловіка з п'ять, бо дика качка любить іти в супову каструлю з-під колективної праці...

У вагоні (чи на машині) зразу ж ви почуєте:

- Е, черт! Стопку забув! Ви взяли?
- Вз'яв!

- Ну, як будемо вкупі, позичите! А залишусь сам, - доведеться з «горлушка»!

«Горлушкком», за мисливською термінологією, звється та частина мисливського човна, що на морських суднах має назву «право руля».

Дика качка любить убиватись тихими-тихими вечорами, коли сонце вже сквзнуло з вечірнього пруга, минуло криво-багряний горизонт, послало вам останній золотий привіт і пішло спати... Це ввечері... А вранці дика качка зривається шукати вашого пострілу рано-рано, тількино починає на світ благословляється.

Звуться ці часи у мисливців

«зорьками» - вечірньою й ранковою...

В ці часи ви чуєте і над собою, і перед собою, і за собою, і праворуч, і ліворуч шум - свист качиних крил!

Ви і сюди - бах? І туди - бах! І отуди - бах!

Ах, незабутні хвилини!

На вечірню зорьку ви спізнались. Це обов'язково... Запізнення на вечірню зорьку - це мисливський закон. Виходячи ще з дому, - та що там виходячи! - ви ще напередодні знаєте, що на вечірню зорьку ви обов'язково не встигнете, от через це саме ви, в день виїзду на полювання, ще зранку все вкладаєте, ще зранку ви щось забуваєте, і в час од'їзду ви вибігаєте з хати, летите чи то на вокзал, чи до машини, на запитання знайомих «Куди?» - кидаєте: «Спішу, щоб на вечірню зорьку спізнитись», і галопом далі...

Словом, спізнались... До озера ви підходите вже тоді, коли качки «повиключали мотори», почистили зуби, зробили на ніч фізкультурну зарядку з холодним обтиранням і, поклавши на водяні лілеї голови, полягали спати...

Але ви з цього не печалуетесь, бо поблизу кожного лугового озера є чи ожеряд, чи копиці пахучого-пахучого сіна... Ви йдете до ожеряду й розташовуєтесь... Ви розгортаєте сіно, простеляєте плаща, лягаєте горілиць, дивитесь на чорно-синє глибоке зоряне небо і відпочиваєте... А відпочиваючи, думаєте.

Ну, думайте собі на здоров'я, а ми будемо до ранкової зорьки готуватися...

- Ну, що ж, товариші, давайте звечора приготуємось, щоб зранку не вовтузитися, а зразу за рушницю й по місцях. Де ж це... стопка? Прохав же покласти!

- Що, нема?
- Нема!

- А я взяв! Я поклав собі за правило: прийжджаю додому, а її в рюкзакі прив'язую, щоб не забути. По-моєму, не так нервуюсь, як рушницю забудеш!

- Доведеться й собі прив'язувати! А сьогодні, прошу вас, позичте вашої... Капризна це, я вам скажу, штука, як з «горлушка»... Повітря чисте, на широке диханіє візьмеш, а воно темно, не встигнеш і зітхнути, як уже «горлушко» біля «донушка».

Тут і починається найцікавіший момент качачого полювання.

Це коли старі, досвідчені ваші товариші по полюванню починають розповідати різні надзвичайні випадки з мисливського життя.

Спільна для всіх мисливських оповідань риса - це те, що всі вони - факти, що все це насправді було, що: «розкажу, то не повірите, але це-факт!»

...Швиргається вгорі якийсь космічний хлопчик зорями, залишаючи в чорно-синій безодні золоті смуги, рипить Віз, дишель свій униз спускаючи, блідне поволі Чумацький Шлях, а під ожерядом плететься чудесне мереживо з мисливських оповідань...

І вільно дихається, і легко дихається... Поволеньки голос оповідача тихшає, потім якось переривається і зовсім затихає...

Сусіда тяжко якось зітхає...

- Про що думаєте, Іване Івановичу?

- Про Америку! Яка все-таки техніка.

- А що таке?

- Кажуть, двоствольну стопку придумали!

І тихо... Послули...

«Раннім-рано та ранесенько», ще ледь-ледь починає сіроти, штовх вас у бік:

- Вставайте! Вставайте! Час уже!

- Г-г-г! М-м-м!

- Вставайте!

- М-м-м!

- Б-б-бах!

З криком: «Бомбощка!» ви зриваєтесь і мчите.

-- Куди? Куди?

- В бомбощовище!

- Тю на вас! То я в крижня гахнув!

- І промазав.

- Ну, ясно, що промажеш, коли вас нечиста сила в бомбощовище поперла! Трохи в озеро не шубовснув!

Почалася ранкова зорька...

Тут уже все залежить од вашого уміння, від майстерства і практики...

Качка, як відомо, птах... Вона - літає... Як її стріляти?

Дуже просто: цільтесь обов'язково в око. І бахайте.

- Бах! - і в торбу. Бах! - і в торбу.

А коли не повезе, тобто, коли бах-бах! - і повз торбу, не сумуйте, старайтесь їхати чи йти з полювання повз базар або, побачивши в якогось із мисливців кілька качок, киньте:

- Карбованців, мабуть, по надцять тепер штука... Бо однаково, коли приїдете додому, несвідомі члени вашого посемейства спитають вас:

- Дорогі, мабуть, тепер качки?

Ви на це не звертайте уваги й беріться зразу ж готувати янтаревий суп із дикої качки...

Найперше й найголовніше - обскубити качку.

Робити це краще в себе в кабінеті. Щоб не заважало вам уже вискубане пір'я, одчиніть вікна й двері, щоб вітерець був: ви скубнули, вітерець підхопить, і пір'я вам не заважає... І качка обскубана, і кабінет - перина...

Обскубили, тоді вже до мами, чи до дружини, чи до сестри, хто на кого багатший:

- Уже обскуб! Мамо, зваріть супу! Дуже це смачно у мамів виходить.

Коли дружина чи мама, охнувши, кине вам:

- Та це ж курка, а не качка! - ви авторитетно заявіть:

- Це - качка. Тепер усі такі качки пішли. Яровизовані...

- А чому в неї горло перерізане?

- Чому? Чому? Все вам так ото цікаво знати. Летіла, побачила, що націляюсь, виходу не було, взяла й... зарізалась. Що ж тут дивного?! Варіть уже, прошу вас!

Залишається, отже, останнє: їсти суп.

- Як його їсти? Ложкою!

Попоївши, лягайте на канапу й читайте «Записки охотника» Івана Сергійовича Тургенєва. Прекрасна книжка!

Кращі страви української кухні

СУП-ПЮРЕ З ПЕЧЕНИХ ПЕРЦІВ

ІНГРЕДІЄНТИ:
Солодкий перець - 4 шт.
Оливкова олія - 4 ч.л.
Цибуля - 1 шт.
Морквина - 1 шт.
Селера - 1 стебло
Часник - 2 зубчики
Кумин (зіра) - 1 ч.л.
Лавровий листок - 2 шт.
Бульйон - 1-1,5 л

Розігріваємо духовку до 204 градусів. Тут особлива точність не потрібна, дивитись будемо по зовнішнім ознакам. Запікаємо перець приблизно 15 хвилин (поки не з'являться почорніння), перевертаємо на інших бік та запікаємо ще 15 хвилин. Повинні вийти м'які, трохи підгорівші перці. Накрийте перці фольгою і залиште на 10 хвилин. Це робиться для того, щоб шкірочка легко знімалась. Почистіть перці та розріжте на чотири частини.

Готуємо засмажку. Дрібно ріжемо цибулю, моркву та стебло селери. в вас повинні вийти три рівні частини інгредієнтів. Подрібнюємо ще часник. Наливаємо в каструлю декілька ложок олії та розігріваємо. Додаємо спочатку цибулю та часник. Обсмажуємо 3 хвилини. Потім додаємо моркву та селеру. Через 3 хвилини додаємо перці. Потім кумин, лавровий лист. Тут дивіться акуратно, кумин спеція доволі харизматична і не всім вона до душі. Якщо сумніваєтесь або запах її насторожує, не додавайте зовсім, щоб не зіпсувати суп.

Заливаємо все курячим/грибним бульйоном так, щоб рідина злегка прикрила овочі. Якщо бульйону немає, лийте кип'яток, нічого страшного. Варіть суп стільки, щоб морква стала м'якою, можливо на це піде хвилина або 5. Зніміть з вогню (заберіть лаврове листя) та збийте блендером. Можна додати соус до вашого смаку. Подавати можна з сухариками, ложкою сметани або йогурта.

ТИГРЕНЯ АБО ОЛІВ'Є ДЛЯ ДІТОК

Картоплю тремо на тертку. Робимо з нього основу у формі тигрячої голови. Намазуємо її майонезом. Викладаємо нарізану кубиками ковбасу. Покриваємо майонезом. Наступний шар - огірки з цибулею. Покриваємо майонезом.

Потім натерті на тертку яйця. Білок одного яйця залишаємо для прикраси. Покриваємо майонезом.

Тертою морквою обкладаємо всю голову. З білка яйця нарізаємо кружечки для очей.

З огірка робимо зинці і вушка. Що залишився білок тремо на дрібну тертку і формуєм щічки. Цибулю нарізаємо півкільцями, відокремлюємо пір'ячко і вставляємо вуса й вії.

З чорносливу робимо носик, нарізаємо вздовж на смужки і декоруємо мордочку тигра.

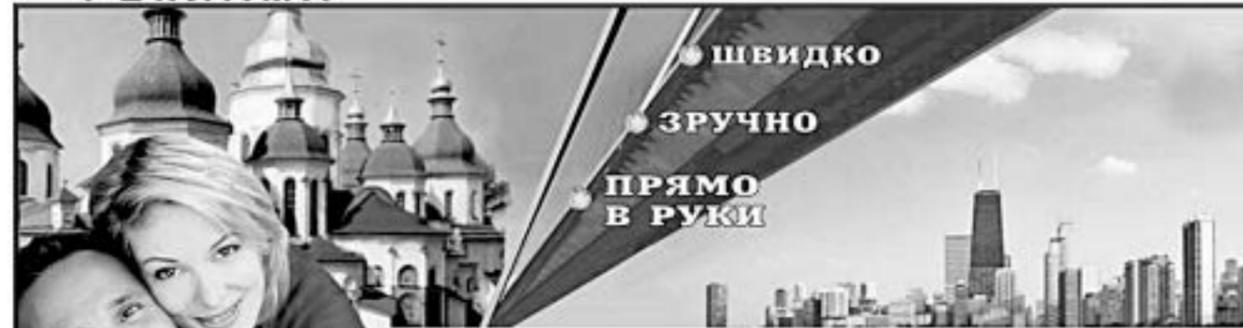
З ковбаси зробити язичок. Можна додати прошарок горошку, чи кукурудзи

Наше тигрєня готове! Дитина в захваті.

ІНГРЕДІЄНТИ:
400 г вареної картоплі
400 г вареної моркви
200 г вареної ковбаси
200 г солоного або свіжого огірка
3 варених яйця
цибулина
3-4 чорнослива (або маслини, в крайньому випадку - чорної ікри)
майонез

РЕКЛАМА

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MIST з іншими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

● ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

● ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
● ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
● УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
● ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by Imaginexudio.com

Агрокорпорація СТЕПОВА – одна з найбільших і провідних корпорацій, яка займається повним циклом виробництва насіння. Місія корпорації полягає у наданні покупцю насіння кращої якості, яке відповідає найвищим європейським стандартам.

На сьогоднішній день «Степова» налічує понад 13 000 га землі, розташованої в східній частині України.

Компанія має сучасний логістичний центр, що забезпечує швидкість і зручність у своєчасному отриманні готового рішення з відвантаження насіннєвого матеріалу для наших клієнтів.

Україна, м. Дніпропетровськ,
вул. Калинова, 3

телефон: +38 (0562) 399-101

факс: +38 (056) 370-47-31

телефон: +38 (095) 794-79-38

E-mail: td.stepova@gmail.com

**Дніпропетровське обласне управління
лісового та мисливського господарства**

*Зелене майбутнє
Дніпропетровщини
в надійних руках!*

Наша адреса: м. Дніпропетровськ
вул. Набережна Перемоги, 38
Тел: (056) 726 - 21 - 75
Факс: 726 - 71 - 75
dnoulg_ohorona@dp.ukrtel.net

